

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3312/2017. (XI. 30.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1856
3313/2017. (XI. 30.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1877
3314/2017. (XI. 30.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1885
3315/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1891
3316/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1894
3317/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1898
3318/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1901
3319/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1904
3320/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1909
3321/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1914
3322/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1918
3323/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1921
3324/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1926
3325/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1930
3326/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1934
3327/2017. (XI. 30.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1938

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3312/2017. (XI. 30.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Stumpf István és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 12.P.21.549/2012/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (6721 Szeged, Vadász utca 4/A.) által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszéknél 2014. április 16-án benyújtott és az Alkotmánybíróságon 2014. május 8-án érkeztetett indítványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, II. cikkét és VI. cikk (1) bekezdését.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz mellékleteként csatolt dokumentumokból az alapüggyel kapcsolatban megállapítható, hogy az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2013. február 19-én kelt 12.P.21.549/2012/16. számú ítéletével, személyhez fűződő jog megsértése iránti perben elutasította az indítványozó (mint felperes) keresetét.
- [4] 2.1. Az ügy előzményeként az elsőfokú bírói döntés tartalmazza, hogy az indítványozó kanadai-magyar kettős állampolgár, aki az alperessel 2004. június 26-án házasságot kötött. Házasságukból gyermek nem származott, de 2005-ben és 2006-ban két gyermeket örökbe fogadtak. Az indítványozó az örökbefogadásokat követően a gyermekekkel Kanadába kívánt utazni, amelyhez az alperes a szükséges hozzájárulást megadta. 2010 januárjában azonban az alperes kételkedni kezdett az indítványozó külföldre távozásának indokaival kapcsolatban, ezért külső, harmadik személyek segítségével az indítványozó számítógépébe belépett, dokumentumait és angol nyelvű levelezését elolvasta és magyar nyelvre fordíttatta. A levelezés tartalmából az alperes számára kiderült, hogy az indítványozó már 2008-ban szeretett volna a gyermekekkel együtt hosszabb időre Kanadába utazni, és ennek előkészítése érdekében több konkrét lépést is tett. Ezen ismeretek birtokában az alperes 2010 februárjában telefonon számon kérte az indítványozót, majd az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnál (a továbbiakban: IRM) eljárást kezdeményezett a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Hágai Szerződés) 2. § 3. és 4. Cikke, és a Gyermekek Jogellenes Külföldre

Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt, az 1984. évi 14. törvényerejű rendelettel kihirdetett szerződés végrehajtásáról szóló 7/1988. (VIII. 1.) IM rendelet alapján. Ezen eljárás során az alperes az általa megismert levelezést az iratok részévé tette, ám a hiánypótlási kötelezettségének nem tett eleget, mivel időközben az indítványozó a gyermekekkel Magyarországra hazatért, így az eljárás nem indult meg.

- [5] Házassági tanácsadást követően a felek életközössége 2011 novemberében megszakadt, az indítványozó a Gödöllői Városi Bíróságon kérte a házasság felbontását, ezt megelőzően pedig távollattal iránti eljárást kezdeményezett. A felek között vita tárgyát képezte a gyermekek elhelyezése. Az alperes ezen eljárás során is csatolta az általa megszerzett levelezést a peres iratokhoz. A bíróság az indítványozó megelőző távollattal iránti kérelmét elutasította, és az illetékes rendőr-főkapitányság is megszüntette az eljárást az általa tett magántitok jogosulatlan megismerésének büntette miatti feljelentés tárgyában. A nyomozóhatóság döntése indokolásában kifejtette, hogy az alperes az indítványozóval közösen használt számítógépen lévő, védelemmel el nem látott dokumentumokat nézett át és fordított le, majd tett a bontóper részévé, amely dokumentumok egyebekben a közösen örökbefogadott gyermekekkel voltak kapcsolatosak. Ezek az alperes mint törvényes képviselő érdekeit közvetlenül érintik, ezért nem képeznek magántitkot. A büntett megvalósulásához hiányzott az egyenes szándék is, mivel az alperes nem tudta, hogy a számítógépen milyen információkat fog találni, a dokumentumokat nem azzal a céllal olvasta el, hogy magántitkot jogosulatlanul megismerjen. Az elsőfokú eljárás alatt a házasság felbontása iránti eljárás még folyamatban volt.
- [6] 2.2. Az indítványozó mint felperes a bíróságtól annak megállapítását kérte, hogy az alperes a megszerzett, részletesen felsorolt levelezés jogosulatlan megismerésével és nyilvánosságra hozatalával megsértette az ő magántitkokhoz és levéltitkokhoz fűződő személyiségi jogait. Kérte továbbá az alperes további jogsértéstől történő eltiltását és perköltségben való marasztalását. Érvéle szerint a jogosulatlanul megszerzett és mások részére hozzáférhetővé tett adatok a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: régi Avtv.) 2. § 1. pontja szerinti személyes adatnak minősülnek, amelyeket az alperes az ő hozzájárulása nélkül gyűjtött, vett fel, tárolt, rögzített, továbbított és használt fel. Az indítványozó álláspontja szerint a fent említett valamennyi elektronikus levele a magántitkát képezi, melyeket azonban az alperes jogosulatlanul ismert meg és tette hozzáférhetővé mások számára. Hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 81. § (1) bekezdésére és a 84. § (1) bekezdés a) és b) pontjaira. Megítélése szerint az alperes mentesüléséhez azt kellett volna bizonyítani, hogy a magántitok megszerzése és nyilvánosságra hozatala annak bizonyítására volt szükséges, hogy az indítványozó jogsértését igazolja. Az indítványozó szerint azonban az eljárás során világossá vált, hogy ő a Hágai Szerződést nem sértette meg, a kérdéses időpontban az indítványozó és az alperes még együtt éltek, és ő a gyermekekkel az alperes írásbeli hozzájárulásával utazott külföldre. Jogsértés hiányában nem volt olyan tény vagy körülmény, amelynek bizonyítására a magántitkot az alperes felhasználhatta volna. Meg nem történt tények bizonyítása pedig nem minősül olyan oknak, amely az indítványozó magántitkának nyilvánosságra hozatalát jogszerűvé tehetné.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását kérte a bíróságtól, és hivatkozott arra, hogy az indítványozó 2010. március 21-én telefonon hozzájárult ahhoz, hogy az alperes a számítógépen található minden dokumentumot és levelezést átnézzen, ezért ezek megismerése nem volt jogellenes. Utalt a régi Ptk. 81. § (1) bekezdésére, valamint a 75. § (3) bekezdésére, a 4. § (1) bekezdésére és az 5. § (1)–(2) bekezdéseire. Egyben hivatkozott a BH1992.387. számú és a BH1985.57. számú eseti döntésekre, továbbá a Pécsi Ítéletábla Pf.I.20.081/2009/3. számú döntésére is. Az alperes álláspontja szerint az indítványozó levelezését a hatósági eljárásban jogszerűen használta fel; a jelen keresetnek történő helyt adás viszont azzal járna, hogy ő a tárgyi levelezést a gyermekelhelyezés és a házasság felbontása tárgyában folyamatban lévő peres eljárásban bizonyítékként ne használhassa fel, miközben az indítványozó célja éppen az, hogy jogellenes magatartása ne kerülhessen értékelésre az igazságszolgáltatás körében.
- [8] 2.3. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét nem találta megalapozottnak, ezért azt elutasította. A bíróság rámutatott, hogy a magántitok védelméhez való jog alapvető jog, azt a korábbi Alkotmány 59. § (1) bekezdése is védelemben részesítette. A régi Ptk. 81. § (1) bekezdése szerint: „Személyhez fűződő jogokat sért, aki a levéltitkot megsérti, továbbá aki a magántitok vagy üzleti titok birtokába jut, és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél.” Titoknak minősül minden olyan adat, tény, valamint az ezekből

levont következtetés, amelynek a jogosult rendelkezési köréből való kikerülése a jogosult érdeksérelmével járhat. Önmagában az, ahogyan az alperes az indítványozó levelei tartalmát megismerte, a levéltitok megsértésének még nem minősül, mert ahhoz az is szükséges, hogy azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza, vagy azzal egyéb módon visszaéljen. Az ítélet – a régi Ptk. 4. §-a, a 2. § (1)–(2) bekezdései, a 75. § (1) bekezdése, a 81. § (1) bekezdése és az 5. § (2) bekezdése, valamint a kapcsolódó bírói gyakorlat alapján – rámutat, hogy a „polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során [...] a feleknek olyan magatartást kell tanúsítani, hogy érdekeik érvényesítése a társadalom érdekével összhangban álljon.” Az indítványozónak ezért alanyi joga van annak követelésére, hogy személyhez fűződő jogait, így a levéltitok védelméhez való jogát mindenki tiszteletben tartsa. Ezt a jogát azonban, a bíróság szerint – a régi Ptk. 5. § (2) bekezdésére figyelemmel –, az indítványozó tilalmazott módon gyakorolja akkor, amikor a társadalmi rendeltetéssel össze nem férő célra, az alperessel szemben illetéktelen előny szerzésére kívánja érvényesíteni. Utalt ezzel összefüggésben a bíróság a BDT2009.2126. számú és a BDT2011.2442. számú eseti döntésekre is.

- [9] A elsőfokú ítélet indokolása hangsúlyozta, hogy a bíróság vagy más hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek, emellett az alperesnek jogos magánérdeke is fűződött ahhoz, hogy az eljárások során az indítványozó magatartását bizonyítani tudja, és ezért a vitatott levelezést az előterjesztett kérelmeihez csatolta. Megállapította továbbá, hogy a felek közötti valamennyi eljárásban nélkülözhetetlenül fontos és releváns annak bizonyítása, hogy az indítványozó milyen okból és milyen körülmények között távozott külföldre a gyermekekkel együtt. Azt is megállapította továbbá, hogy mindez (azonban) nem képezi a konkrét (személyiségi jogi) per tárgyát, (az) más bíróság hatáskörébe tartozó bizonyítási kérdés, azonban ezen bizonyítási eszköztől az alperest nem lehet elzárni a személyiségi jogvédelem eszközeivel. Ezzel összhangban utalt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 170. § (3) bekezdésére, amely szerint házasságra, avagy gyermek elhelyezésére irányuló perben az egyébként a Pp. 170. § (1) bekezdés a) és b) pontjai szerinti jogosult tanú sem tagadhatja meg a vallomástételt. (Az indokolás végül kifejtette, hogy amennyiben az alperes az indítványozó levelezését a jövőben nyilvánosságra hozná, ez lehetőséget teremtene az indítványozó számára személyiségvédelmi igényeinek előterjesztésére; erre azonban az ítélet meghozataláig a hatósági eljárásokon kívül nem került sor.)
- [10] 2.4. Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó fellebbezéssel élt, kérve az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, melyet a fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a – jelen alkotmányjogi panasszal támadott – 2014. január 21-én kelt, 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítéletével helybenhagyott. A jogerős másodfokú döntés az elsőfokú eljárás során rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése alapján jutott arra a következtetésre, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és egyetértett az abból levont következtetésekkel, valamint az azok alapján meghozott elsőfokú döntéssel. A régi Ptk. 75. § (1) bekezdésére és a 81. § (1) bekezdésére hivatkozva rámutatott, hogy magántitoknak a magánszférához tartozó olyan tény, adat minősül, amely nem köztudott, és a titokban tartásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik. Rámutatott, hogy az adott ügyben mindezekre figyelemmel azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozónak volt-e olyan méltányolható magánérdeke, amelynek az alperes méltányolható érdekével összeütközésben elsőbbséget kell élveznie. Az ítélet indokolása szerint az indítványozó nem vitatta, hogy az alperes az általa megismert levelezés anyagát a bíróság előtt folyamatban lévő bontóperükben, a gyermekelhelyezés iránt indított peres eljárásban, valamint a gyermekek jogellenes külföldre vitele miatt az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium előtt megindított hatósági eljárásban használta fel. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a bíróság előtt folyamatban lévő polgári perben a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyító fél kötelezettsége. Így másik fél magántitkát is tartalmazó bizonyíték csatolása, ha az a per tárgyával a kereseti kérelemben, viszontkereseti kérelemben foglaltakkal releváns módon összefügg, személyiségi jogsértést nem valósíthat meg. Ugyanez vonatkozik – érvelése szerint – a más hatóság előtt kezdeményezett hivatalos eljárások során becsatolt, magántitkot is tartalmazó okirati bizonyítékok felhasználására is. Az indokolás szerint a levelezés számítógépen történő megismerésében és fordításában közreműködő személyek száma sem haladja meg azt a méltányolható mértéket, ami a jogsértést megalapozhatná; az alperes ugyanis csak akkor tudta a kifogásolt levelezést a bírósági és hatósági eljárások során felhasználni, ha annak tartalmát anyanyelvén megismerhette. Míg a házassági tanácsadások alkalmával történő ismertetésükkel összefüggésben megállapította, hogy a peres felek azon közös akaratelhatározás következtében vettek részt, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy a házasságukban felmerülő gondjaikat feltárják, azokra megoldásokat keressenek. Mely alapján kifejtette, hogy ilyen elhatározás mellett nem lehet

jogsértő a felperesi levelek tartalmának bemutatása, valamint vélelmezni kell az indítványozói hozzájárulást is. A jogsértéssel kapcsolatosan indított büntetőeljárással összefüggésben megállapította, mivel abban jogerős döntés még nem született, így nincs olyan jogerősen elbírált bűncselekmény, amely kötné a polgári bíróságot a Pp. 4. § (2) bekezdése alapján.

- [11] Összefoglalva „a másodfokú bíróság is arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperesi tagadás mellett az alperesnek nem volt más lehetősége, mint hogy állításai alátámasztásaként a felperesi levelezés anyagát felhasználja.” A másodfokú bíróság egyetértett az indítványozó azon fellebbezésben foglalt hivatkozásával, miszerint a levéltitok megsértése megvalósul már a levél jogosulatlan megszerzésével, nem szükséges hozzá annak nyilvánosságra hozatala is. A kifejtett indokokra tekintettel azonban megállapítható a bíróság szerint, hogy „a levéltitok megismeréséhez az alperesnek olyan méltányolható érdeke fűződött, amely következtében a felperes levéltitok védelméhez fűződő személyiségi jogának korlátozására jogszerű lehetőség van.” Az alperes ebből a levelezésből tudta meg, hogy az indítványozó végleges szándékkal akarta külföldre vinni a közös gyermekeket, ezért az alperes az ennek megakadályozása érdekében indított eljárás során és a gyermekelhelyezés iránt kezdeményezett perben a levelezés anyagát jogszerűen használhatta fel.
- [12] 3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyről a Kúria a 2014. július 2-án – a jogerős bírói döntést támadó alkotmányjogi panasz benyújtását követően – kelt, Pfv.IV.20.726/2014/4. számú ítéletével döntött; és a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria ítéletére nem terjesztette ki.
- [13] A felülvizsgálati ítélet indokolása hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, VI. cikk (1) és (2) bekezdéseire, valamint a régi Ptk. 75. § (1) és (3) bekezdéseire, 81. §-ára, 2. § (1) és (2) bekezdéseire, 4. § (1) és (4) bekezdéseire, 5. § (1) és (2) bekezdéseire. Érvelése szerint a magántitok felfedezése (megsértése) általában személyhez fűződő jogot sért akkor, ha valaki azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél. A Kúria szerint a magántitok felfedezése a jelen ügyben megtörtént, és az alperes azon magatartása, hogy a birtokába jutott levelezést fordítás céljából másoknak megmutatta, illetve hivatalos eljárásokban becsatlolta, a nyilvánosságra hozatalt is megvalósította. A jogsértés bekövetkezéséhez azonban a visszaélésszerűség megállapítása is szükséges, a Kúria azonban – az eljárt bíróságokkal összhangban – nem tekintette az alperes magatartását visszaélésszerűnek. Ennek kapcsán a Kúria hivatkozott a BH1985.57. számú eseti döntésére, kiemelve, hogy az irányadó bírói gyakorlat alapján hivatalos eljárásban az esetlegesen nem jogszerűen megszerzett bizonyíték is felhasználható a tényállás felderítése, az igazság kiderítése érdekében, amennyiben a bizonyíték felhasználása nem okoz aránytalan sérelmet. A felülvizsgálati döntés megállapította, hogy az eljárt bíróságok abban a körben is helytállóan hivatkoztak a bírói gyakorlatra – utalva a felek között zajló egyéb eljárásokra –, hogy a személyiségi jogi perben hozott döntés a jogrendszerben elfoglalt helyénél, szerepénél fogva eleve nem alkalmas bármely más perben vagy hivatalos eljárásban fennálló jogvita eldöntésére vagy akár csak véleményezésére. Ezért a konkrét ügyben nem foglaltatható állást abban a kérdésben, hogy az alperes által magánlevelezés megismerésével feltárt adatok mint bizonyítékok a házassági bontóperben, gyermekelhelyezési vitában milyen döntés kiváltására lesznek alkalmasak. Hangsúlyozta továbbá, hogy abban a kérdésben kizárólag az ott eljárt bíróságok hozhatnak érdemi döntést. Így az adott személyiségi jogi perben kizárólag azt kellett megvizsgálni és eldönteni, hogy az indítványozó levelezésének feltárása a konkrét, fentiekben már nevesített hivatalos eljárásokban adekvátnak minősült-e vagy sem. Ennek kapcsán pedig a Kúria helytállóan minősítette az eljáró alsóbb bíróságok azon megállapításait, amely szerint a levelek tartalmának felhasználása nem volt visszaélésszerű, azaz adekvát bizonyítási eszköz volt. Ismételten nyomatékosította, hogy az indítványozó számára az sem jelent aránytalan sérelmet külső, objektív szemléletű vizsgálat szerint, ha a családjogi perben eljáró bíróságok a lehető legtöbb bizonyíték ismeretében hozzák meg határozatukat. Annak a megítélése pedig, hogy az alperes által feltárt magántitoknak a megszületendő döntésben milyen szerepe lehet, nem képezheti a személyiségi jogi eljárás tárgyát. A felülvizsgálati ítélet szerint a levelezés tartalmának – az arra illetékes hatóság és bíróságok előtt, a tényállás felderíthetősége érdekében történő – feltárása nem minősül sem szükségtelennek, sem aránytalanoknak.
- [14] 4. Az indítványozó a jogerős másodfokú ítélettel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszában a kifogásolt bírói döntést az alábbiak miatt támadta.
- [15] Az indítványozó szerint a személyhez fűződő jog megsértése miatt indított polgári perben meghozott jogerős bírói döntés az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszféra védelméhez való jogát, ezen

belül a magántitok, illetve a levéltitok védelméhez való jogát és kapcsolattartásának tiszteletben tartását azzal sértette meg, hogy azt az alapvető jog lényeges tartalma tiszteletben tartásának követelményét figyelmen kívül hagyva, a szükséges mértéket meghaladóan, és az elérni kívánt célhoz képest aránytalanul – vagyis az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe ütköző módon – korlátozta. A bírói döntés ezzel megtagadta a bírósági jogvédelmet az indítványozótól. Az indítványozó kifejtette, hogy elektronikus levelezését az alapügy alperese törvénybe ütköző módon szerezte meg, majd harmadik személyek előtt, illetve bírósági és hatósági eljárásban azt nyilvánosságra hozta. Az alapügyben a bírósági eljárás fő kérdése az volt, hogy az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogának korlátozása feltétlenül szükséges és arányos-e az igazságszolgáltatás rendes működését biztosító bizonyíték-szolgáltatási kötelezettség érdekében. Ennek eldöntése során mérlegelni kellett, hogy az alapjogsérelem (magánszféra-sértés) útján megszerzett és felhasznált bizonyítékokat milyen módon lehet figyelembe venni bírósági és hatósági eljárás során, a „bizonyításhoz való jog” gyakorlása keretei között. Az alkotmányjogi panasz rámutat, hogy a magánszféra megsértésével szerzett bizonyítékok vonatkozásában a polgári eljárásjogi és anyagi jogi szabályozás hiányos, sok tekintetben – a bírói gyakorlattal együtt – nem alkalmas a magánszféra megfelelő védelmére. A kapcsolódó magyar bírói gyakorlat sajátossága, hogy az alapjogsérelemmel megszerzett hang- és képfelvételek felhasználását, ha az alapjog jogosultja által az alapjogot megsértővel szemben elkövetett jogsértés bizonyítására kívánják használni, minden további alkotmányos előfeltétel nélkül megengedi. Nem kívánja meg a bírói gyakorlat pl. azt, hogy az egyik fél bizonyítási szükséglete az átlagos bizonyításhoz fűződő érdeken túlmenő, különös jelentőséggel bírjon. Ráadásul ez a bizonyítékként történő felhasználási lehetőség – a joggal való visszaélés jogintézményén keresztül – ki is zárja azt, hogy a magánszférájában megsértett fél alapjogvédelmet kaphasson. Nem differenciál a bírói gyakorlat aszerint sem, hogy az alapjogsértéssel megszerzett bizonyítékon kívül más bizonyítékok alapján az adott ügy elbírálható lenne-e, vagyis fennáll-e olyan bizonyítási szükséghelyzet, amikor csak és kizárólag az alapjogsértéssel megszerzett bizonyíték áll rendelkezésre, vagy pedig az csak egy a bizonyítékok közül. (Utóbbi esetben az alapjogkorlátozás szükségessége kérdéses.) Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a bírói gyakorlat – amint ezt a támadott döntés is példázza – abba a sematikus irányba halad, amely szerint önmagában a bizonyítékként való felhasználás ténye elegendő arra, hogy közérdekre és méltányolható magánérdekre hivatkozással az alapjogsértés jogkövetkezmények nélkül maradjon. Ez nem felel meg az alapjogok védelméről szóló alaptörvényi szabályozásnak [I. cikk (3) bekezdés]. Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tartja, hogy a polgári igazságszolgáltatásba vetett közbizalom mint alkotmányos érték védendő-e, és ha igen, mennyiben a magánszférához való alapvető joggal szemben, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tartalmaz. A tisztességes eljáráshoz való jog részeként felfogott „bizonyításhoz való jog” és a magánszféra, a magántitok védelméhez való jog ütközése felveti az alapjog horizontális hatályának kérdését is. A határok kijelöléséhez az indítványozó véleménye szerint alkotmányos követelmény kimondása jelenthetne viszonyítási pontot; mert a polgári eljárás bizonyításra vonatkozó szabályai nem tartalmazzak tételes jogi korlátozást a magánszférához való jog megsértésével szerzett bizonyítékok felhasználhatóságára nézve.

- [16] Annak alátámasztására, hogy a magánszféra védelme az emberi méltósághoz való jogból ered, az alkotmányjogi panasz hivatkozott a 8/1990. (IV. 23.) AB határozatban foglaltakra is: „Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. »általános személyiségi jog« egyik megfogalmazásának tekinti. A modern alkotmányok, illetve alkotmánybírói gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezik meg: pl. a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, avagy a magánszférához való jogként. Az általános személyiségi jog »anyajog«, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható” (ABH 1990, 42, 44–45.). Alkotmányos értéként megjelent az Alkotmánybíróság gyakorlatában az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom is {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [45]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [32]}. A fent írtak szerint ezért ezen alkotmányos érték védelmében a magánszféra védelméhez való jog csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a szükségesség-arányosság tesztje alapján korlátozható. Az indítványozó szerint az igazságszolgáltatásba és a bíróságok működésébe vetett közbizalom lehet az alapjogkorlátozás legitim célja, a támadott bírói döntés azonban azért korlátozza alaptörvény-ellenesen a magánszféra védelméhez való jogot, mert jogsértés hiányában engedte felhasználni bizonyítékként az indítványozó megismert levelezését. A bírói gyakorlat ezt – az alkotmányjogi panasz érvei szerint – csak „jogsértés bizonyítására, vagy jogsértés közvetlen veszélyének bizonyítására közérdekből, illetve jogos magánérdekből” teszi lehetővé. A jelen ügyben legfeljebb vélt jogsértésről

lehetett szó, az ennek megállapítására irányuló IRM előtti eljárás lefolytatását – hiánypótlást követően – maga az alperes sem kérte. Emiatt nincs olyan legitim cél, amely miatt az alapjog korlátozása jogszerű volna, még a bírói gyakorlat szempontjai alapján sem. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a bíróság a magánszférához való jogát nem a „feltétlenül szükséges mértékben” [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés] korlátozta, hanem mindössze az alapjogot megsértő alperes bizonyításhoz fűződő érdeke alapján. Az alapjogot sértő bizonyítékok felhasználásától bírósági, hatósági eljárásban nem várható olyan eredmény, amely az igazságszolgáltatásba és a bíróságok működésébe vetett közbizalmat, mint alkotmányos értéket szolgálná, ilyen esetekben hiányzik az alapjog korlátozásához feltétlenül szükséges indok.

- [17] Az indítványozó utal a német Szövetségi Alkotmánybíróság (a továbbiakban: BVerfG) vonatkozó gyakorlatára is, amelynek figyelembe vétele álláspontja szerint amiatt is indokolt, mert mind az Alaptörvény, mind a *Grundgesetz* az emberi méltósághoz való jogból származtatja a magánszféra védelméhez való jogot, mint a személyiség szabad kibontakoztatásához való jog elemét. A BVerfG szerint a személyiség szabad kibontakoztatásához való joghoz tartozik az is, hogy mindenki maga dönthesse el, hogy a kommunikáció tartalmát egyedül a beszélgetőpartner, vagy egy meghatározott személyi kör, vagy a nyilvánosság ismerhesse meg. Ezen az alapon ítélte alaptörvény-ellenesnek a BVerfG olyan tanúk vallomásának bizonyítékként való figyelembe vételét, akik kihangosítón keresztül hallgattak telefonbeszélgetéseket, a kommunikációt folytató hozzájárulása nélkül. Az ügyben a hozzájárulás kérdése volt döntő fontosságú. Utal az indítványozó arra is, hogy a BVerfG gyakorlatában a működőképes igazságszolgáltatáshoz fűződő közérdek nem alapozza meg a magánszféra védelméhez való jog megsértésével szerzett bizonyíték bírósági felhasználhatóságát; erre csak olyan esetekben van lehetőség, amikor „olyan további szempontok jelennek meg, amelyekből adódóan a bizonyítékként való felhasználás lehetősége a személyiség korlátozása ellenére alkotmányos védelmet élvez”, pl. különösen súlyos bűncselekmény felderítése esetén, vagy polgári perben olyankor, ha az „egyik fél bizonyítási szükséglete az átlagos bizonyításhoz fűződő érdeken túlmenő, különös jelentőséggel bír a fél jogérvényesítése szempontjából”. Hasonló kritériumokat támasztott az ilyen bizonyítékok felhasználhatóságával szemben a *Bundesgerichtshof* gyakorlata is.
- [18] A magyar bírói gyakorlat ezzel szemben a magánszféra védelméhez való jog korlátozásához elegendőnek tartja a bizonyító fél jogérvényesítéshez fűződő átlagos érdekét, ha a jogsértés, vagy a jogsértés közvetlen veszélyének a bizonyítása a cél, és ha a bizonyítékként történő felhasználás nem okoz a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest aránytalan sérelmet (BH1985.57. számú és BDT2011.2442. számú döntések). Az alkotmányjogi panasz rámutat, hogy a vizsgált ügyben a hatósági és bírósági felhasználáson kívül az indítványozót egyéb hátrány is érte amiatt, hogy az alperes az ő elektronikus levelezését megszerezte, mert azt mások (házassági tanácsadók, fordítást végzők) előtt is nyilvánosságra hozta. Ráadásul az alapjogkorlátozásra a fent írtak szerint nem volt kényszerítő indok, mivel az nem „pozitív jogi értelemben vett jogsértés” bizonyítása érdekében történt, hiszen az alperes nem indította meg az érdemi eljárást az IRM-nél, ami az indítványozó vélt jogsértését megvizsgálhatta és megállapíthatta volna.
- [19] Összegezve, a bírói döntést azért tartja alaptörvény-ellenesnek az indítványozó, mert az a magánszféra védelméhez való jogának védelmét „(i) az alperes sérelmére elkövetett pozitív jogi értelemben vett jogsértés vagy annak közvetlen veszélye hiányában; és (ii) ehhez képest az alperes bizonyításhoz fűződő érdekének teljes hiányában; továbbá (iii) a hatósági, bírósági eljárásban való felhasználás pusztá ténye alapján – feltétlen szükségesség hiányában – tagadta meg, megsértve ezzel az Alaptörvény I. cikk (3) és VI. cikk (1) bekezdéseit.” A támadott bírói döntésben szereplő azon érvelés, mely szerint az alapjogsérelemmel megszerzett bizonyíték bírósági eljárásban való felhasználása azért nem valósít meg személyiségi jogsértést, mert az a kereseti (vizontkereseti) kérelemmel releváns módon összefügg, az indítványozó szerint nem felel meg az alapjog korlátozása tekintetében fennálló feltétlen szükségesség követelményének.

II.

- [20] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [21] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [22] Az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai és tartalmi követelményeinek eleget tesz-e, és 2015. február 9-én az indítvány befogadásáról döntött; az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelve, hogy az indítványozó Alaptörvény – II. cikkéből következő – VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélet és kapcsolattartás tiszteletben tartásához való joga sérelmet szenvedett-e a Fővárosi Ítélet 2.Pf.20.677/2013/10. számú jogerős másodfokú ítélete folytán, mivel a jogerős döntés nem állapította meg, hogy az indítványozó elektronikus magánlevelezésének az alperes általi megszerzése és bírósági, hatósági eljárásban történő felhasználása az indítványozó személyiségi jogának sérelmét eredményezte és ezért annak védelmét megtagadta. Az indítványozó véleménye szerint e hivatkozott alapjogának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével ellentétes az a korlátozása, amely szerint nem jelenti a személyiségi jog megsértését, ha az ilyen módon szerzett bizonyíték az eljárás tárgyával összefügg, és felhasználásához a félnek méltányolható érdeke, jogos magánérdeke fűződik, akár jogsértés vagy annak közvetlen veszélye hiányában is.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [24] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a konkrét jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként azt kifogásolta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, és az emberi méltósághoz való jogból következő, magánélethez és kapcsolattartáshoz való jogát a kifogásolt bírói döntés – az igazságszolgáltatás rendes működését biztosító bizonyíték-szolgáltatási kötelezettség mint alkotmányos érték védelme érdekében – szükségtelenül és az elérni kívánt célhoz képest aránytalanul korlátozta.

- [25] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal összefüggésben jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként – a bírói döntés tartalma alapján – azonban csupán azt vizsgálhatta, hogy alaptörvény-ellenességet eredményez-e a bírói döntés önmagában arra figyelemmel, hogy a személyiségi jogsérelem korlátozását lehetővé teszi, amennyiben úgy ítéli meg, hogy egyéb bíróság előtt indokolt lehet a megszerzett magántitok felhasználhatósága.
- [26] 2.1. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán először röviden áttekintette eddigi vonatkozó gyakorlatát a magánszféra tartalmára nézve.
- [27] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett magánszférához való jog tartalmát és az emberi méltósághoz való joggal fennálló kapcsolatát az Alkotmánybíróság már korábban is értelmezte. A 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglaltak szerint: „Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében azonban továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítás, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog)” [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]–[84], hasonlóan: 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének vizsgálatakor hangsúlyozta, hogy ez a rendelkezés átfogóan védi a magánszférát, amelybe az egyes nevesített jogosultságokon – így a magánélet és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogon – keresztül a magántitok, levéltitok védelme is beletartozik. A titok fogalmát – tételes jogi definíció hiányában – a joggyakorlat dolgozta ki. Ennek fogalmi elemeire a jelen alapügyben eljáró bíróságok ítéletei is hivatkoztak. Azt, hogy valamely tény, adat, körülmény vagy következtetés magántitoknak minősíthető-e, a bíróság mindig az adott eset körülményei és összefüggései alapján ítéli meg.
- [29] 2.2. Az eljáró bíróságok döntései egybehangzóak voltak abban, hogy az indítványozó magánlevelezése beletartozik a magántitok fogalmába. Az alapügyben született jogerős ítélet szerint a régi Ptk. 81. § (1) bekezdése értelmében a levéltitok megsértése megállapításának elégséges feltétele a levél jogosulatlan megszerzése, nem szükséges a jogsértés megvalósulásához annak nyilvánosságra hozatala is. E jogértelmezéssel a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete is egyetértett, és helyeselte, hogy a bíróságok azt vizsgálták, hogy az alapügy alperese a birtokába jutott magántitokkal visszaélt-e, vagy sem.
- [30] Jelen alkotmányossági vizsgálat szempontjából a magántitokhoz való jognak azon fogalmi elemei érdemelnek kiemelés, amelyek szerint ez a jog olyan tény, adatot, körülményt vagy következtetést véd, amelyet a személyeknek csak egy szűk köre, vagy csak egyetlen személy ismer és egyébként nem közészkelhető; továbbá a jogosultnak érdeke fűződik ahhoz, hogy e körön kívül állók a titoknak minősülő tény, adatot, körülményt vagy következtetést ne ismerhessék meg. A magántitok megőrzéséhez fűződő érdeket már az is hátrányosan érintheti, ha a titkot a jogosulton kívül akár csak egyetlen más személy megismeri. Amint arra az Alkotmánybíróság már több határozatában is rámutatott, az államnak, tevőleges védelmi kötelezettsége értelmében, a konkuráló alapjogi pozíciókban – amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel, mert az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti – közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie [13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]]. Az Alkotmánybíróság a védelmi kötelezettség érvényre juttatásának mércéjeként kifejtette továbbá, hogy: „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” [13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]].

- [31] 2.3. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata („[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”) az állam (a bíróságok) kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassa. Ugyan elsősorban a jogalkotó feladata az Alaptörvényben foglalt jogok érvényesítése a normaalkotási tevékenysége során, de amint a magánjogi jogszabályoknak meg kell felelniük az Alaptörvényben foglaltaknak, úgy a magánjogi jogalanyokra is – közvetett módon – kihat az Alaptörvény normatartalma, a valódi alkotmányjogi panasz intézményén és a rendes bíróságok joggyakorlatán keresztül. Ezzel a rendes bíróságok ítélkező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén. Az Alaptörvény említett rendelkezése azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálendő ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Amint az Alkotmánybíróság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [32] Mindezek – amint ezt az Alkotmánybíróság már több esetben is hangsúlyozta – nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [33] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben azt kellett megvizsgálnia, hogy a másodfokú jogerős ítélet, amely a személyiségi jogi jogsérelmet nem állapította meg és nem tiltotta el általános jelleggel az alperes által megszerzett levelezésnek a bírósági és más hatósági eljárásokban bizonyítékként történő felhasználását, valamennyi releváns alkotmányossági szempontra figyelemmel volt-e.
- [34] Az alkotmányjogi panasz elbírálásakor az Alkotmánybíróságnak tehát arról kellett döntenie, hogy az indítványozó magántitokhoz való jogával szemben kellő súlyú alkotmányos indok-e az alperest mint szülőt megillető kapcsolattartáshoz való jogának, valamint szülői felügyeleti és nevelési jogának [az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, illetve a XVI. cikk (1) bekezdése] védelme, amely igazolhatja a magántitok korlátozását.
- [35] 3.1. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Alaptörvény-ellenes a korlátozás, ha nem elkerülhetetlen, vagyis ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan {erre nézve lásd például: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [101]}, v.ö.: 879/B/1992. AB határozat, ABH 1996, 397, 401.}
- [36] Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben azt vizsgálta, hogy fennállnak-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, illetve az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlata szerinti az alapjog-korlátozás alkotmányos feltételei.
- [37] 3.2. Ennek körében először azt kellett áttekintenie, hogy a szabályozással összefüggésben van-e olyan alkotmányosan elfogadható cél, amely az alapjog-korlátozást igazolhatja, azaz, hogy az alapjog-korlátozás szükséges-e. A korlátozás szükségessége két elemből áll: az alapjog korlátozásának alkotmányos célt kell követnie, továbbá alkalmasnak kell lennie e cél elérésére {erre nézve lásd például: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [38] Megállapítható, hogy az indítványozó elektronikus levelezése tartalmának felhasználása kapcsán a Fővárosi Ítéletábró 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítélete kimondta, „a felperesi tagadás mellett az alperesnek nem volt más lehetősége, mint hogy állításai alátámasztásaként a felperesi levelezés anyagát felhasználja” (5. oldal.). A Kúria Pfv.IV.20.726/2014/4. számú ítélete pedig ezt megerősítve rámutatott: „Az összes körülmény mérlegelésével az eljáró bíróságok a Kúria szerint helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a kérdéses levelek tartalmá-

nak felhasználása az adott eljárásokban nem volt visszaélészerű, adekvát bizonyítási eszközről volt szó” (11–12. oldal).

- [39] Az indítványozó levéltitka megszerzésének mozzanata összefüggésében az ügyben eljáró bíróságok tehát arra a következtetésre jutottak, hogy bár a magántitok felfedezése megtörtént, ez mégsem értékelhető jogszerűtlennek, egyrészt, mert „[a]z irányadónak tekintett bírói gyakorlat (BH1985.57.) alapján hivatalos eljárásban az esetlegesen nem jogszerűen megszerzett bizonyíték is felhasználható” (a Kúria Pfv.IV.20.726/2014/4. számú ítélete, 11. oldal), másrészt, mert „[a] bíróság előtt folyamatban lévő polgári perben a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyító fél kötelezettsége” (a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítélete, 5. oldal).
- [40] Mint azt az Alkotmánybíróság a 3018/2016. (II. 2.) AB határozatában is kifejtette {erre nézve lásd: Indokolás [29]–[32]}, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát deklarálja, ehhez kapcsolódóan a (2) bekezdés biztosítja a szülők számára a jogot a gyermeküknek adandó nevelés megválasztására, míg a (3) bekezdés a szülőknek a kiskorú gyermekről való gondoskodás kötelezettségét rögzíti. Az Alaptörvényhez fűzött indokolás a XVI. cikkel összefüggésben megállapítja, hogy a gyermek a testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennállásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A magánszférában a gondoskodás és a védelem joga és kötelezettsége elsődlegesen a szülőket (vagy a gyermek más törvényes képviselőjét) illeti, illetve terheli. A határozat megállapítja továbbá, hogy a szülő neveléshez való joga egyben a gyermekéről való gondoskodás és védelme biztosításának kötelezettségét is magában foglalja. Emellett az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése a gyermek és szülő kapcsolattartáshoz való jogát kívánja biztosítani.
- [41] Az indítványozó alapjogát, mint ezt a fenti bírósági döntések is megállapítják, sérti az alperes férj magatartása. Ugyanakkor – a fenti bíróságok megállapításai szerint – az alperes szülőnek más lehetősége nem volt a szülői felügyeleti jogának, illetve nevelési jogának védelmére, és legfőképp felügyeleti kötelezettségének biztosítására. Míg ezzel szemben az indítványozó szülő gyermekeik sorsáról egyedül hozott fontos döntést, vagy legalábbis hozhatott volna a másik szülő beleegyezése nélkül. A gyermekek sorsáról, neveléséről való döntés mindkét szülő egységes akarat-elhatározása alapján jöhet létre, azaz ahhoz nem elegendő az indítványozó szülő döntése, hanem a másik szülő erre vonatkozó beleegyezése – a másik szülő nevelési és felügyeleti, illetve kapcsolattartásra vonatkozó jogának megnyilvánulásaként – is lényeges eleme [a szülői felügyelet közös gyakorlását főszabályként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény Negyedik Könyv 4:147. § (1) és (2) bekezdései írják elő eszerint: „[a] szülői felügyeletet a szülők a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének érdekében egymással együttműködve kötelesek gyakorolni”, „[a] szülői felügyelet közös gyakorlása során a szülők jogai és kötelezettségei egyenlők”. Annak részletes tartalmára nézve lásd a Negyedik Könyv XVII. Fejezetét]. (Megjegyzést érdemel, hogy a konkrét személyiségi jogi perben az indítványozó levelei tartalmát nem vitatta, csak az erre való magántitka sérelmét állította.) Az Alkotmánybíróság az alapjog-korlátozásának szükségességével összefüggésben vizsgálata során figyelembe vette, hogy a közös gyermekek sorsa nem kizárólag az egyik szülő magánügye, és ennél fogva magántitka. A szülői felügyeleti jog általános szabályként és az adott esetben is (lévén házastársak) mindkét szülőt egyenlően illeti meg. Ez pedig jogellenessé teszi azt, ha ezen közös jogot az egyik szülő kizárólag egyedül kívánja gyakorolni a gyermekek életében alapvető fontosságú kérdések tekintetében.
- [42] Mindezek alapján megállapítható, hogy a jogerős másodfokú bírósági döntés alkotmányos cél, a szülő felügyeleti joga és kötelezettsége biztosításának, továbbá kapcsolattartáshoz való jogának védelme [Alaptörvény VI. cikk (1) és XVI. cikk (2) bekezdései] érdekében történt, mely végső soron a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogán alapul [az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése]. Az alkalmasságot illetően megállapítható, hogy az indítványozó levelezése alkalmas lehet az előzőek bizonyítására, így levéltitkának korlátozása nem tekinthető szükségtelennek.
- [43] 3.3. Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. Azaz a bíróság döntése meghozatala során figyelemmel volt-e arra, hogy a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladja-e meg azt a szintet, mint

amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [135], vö: 879/B/1992. ABH 1996, 397, 401.}.

- [44] Az arányosság kérdésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó levelezésének a bíróságok, és más hatóságok előtti bizonyítékként történő felhasználása során a levelezés tartalma továbbra is rejtve marad a nyilvánosság előtt, ugyanis a bíróság elé tárt levelezéshez – a bíróság nyilvánossága ellenére – csak iratbetekintés révén lehet hozzájutni, amely viszont korlátozott [lásd: a Pp. 191. § (4) bekezdését, a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 13. § (1) bekezdését]. Ezért az alapjog-korlátozás arányosan történt, mivel a titokmegismerésre csak zárt körben, a fent említett jogszabályi keretek között van lehetőség.
- [45] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt másodfokú jogerős bírósági ítélet az indítványozó magántitkát szükségesen és arányosan korlátozta, így az nem tekinthető alaptörvény-ellenesnek; ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [46] 3.4. Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az egyes további bírósági eljárásokban a perbíróságok döntenek a bizonyítékok felhasználhatóságáról (megengedhetőségéről). Ezek a bírói döntések az eljárást lezáró bírói döntés ellen benyújtható alkotmányjogi panaszban esetenként kifogásolhatók. Az adott perbíróságok előtt benyújtott bizonyítékokkal összefüggésben az itt vizsgált bírói döntés ugyanis nem határozott, helyesen állapítva meg, hogy a konkrét bizonyítás kérdéseiről – így a bizonyíték értékelése, felhasználhatósága kérdésében is – csak az adott perbíróság jogosult dönteni.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [47] A rendelkező részi elutasítással egyetértek, de az indokolásban azokat az érveléseket, melyek az alapjogok védelmi pozícióját túlterjesztik az állam és magánszemélyek közötti vertikális viszonyon, és a magánfelek között is általános jelleggel deklarálják ezek horizontális hatályát (lásd az indokolás IV. részének 2.2. és 2.3. pontjait) nem tudom elfogadni. A 2.2. pontban ezt a kiterjesztést az állam tevőleges védelmi kötelezettségének posztulálásával mondja ki a magánfelek közötti viszonyokban, a 2.3. pontban pedig az Alkotmány 28. cikkének olyanfajta értelmezésével ismétli ezt meg, mely szerint a bírósági jogalkalmazás felé az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezés parancsa egyben az alapjogok magánfelek közötti hatályát is kimondta volna.
- [48] Az alkotmányos alapjogok az európai történelem folyamán az 1700-as évek végétől az egyes egyéneket és a magánszférájukat védték az állammal szemben. A demokratikus törvényhozásra alapuló modern államok így bár az egyszerű jogot szabadon változtathatják, de ha alapjogról van szó, és ez az állam és magánügyén viszonyban merül fel, akkor ennek szabályozása fölé alkotmánybírói ellenőrzés lép be, legalábbis ahol létezik az alkotmánybíráskodás. E szűk, de fontos körben tehát a demokratikus törvényhozás szabályozás szabadsága megszűnik, és az Alkotmánybíróság ellenőrzés alá vonja a törvényhozást. Ezt a demokrácia-korlátozó lehetőséget, mint kivételt az egyes egyének és a magánszféra állammal szembeni autonómiája igazolja. Ha azonban az alapjogokat az egyes magánügyek egymás közötti viszonyaira is kiterjesztjük, akkor a demokratikus tör-

vényhozás lényegében teljes mértékben az Alkotmánybíróság ellenőrzése alá kerül. Ekkor azonban felmerül a rendszer lényegi jellemzőjét jelentő demokratikus felhatalmazás elenyészése, és a politikai demokrácia komponensének tendenciaszerű kiüresedése. Ez a megfontolás azt követeli meg, hogy ne fogadjuk el az alapjogok vertikális hatályán túl a horizontális – magánügyekben viszonyában való – hatását. Azonban szűk mezsgyén előrehaladva elképzelhető, hogy egy-egy alapjog esetében, ha közéleti irányultság, érintettség hatja át a más-különb magánügyekben, magánszervezetek közötti viszonyt, akkor ezen áthatás egy foka után elismerjük kivételesen a horizontális irányú hatást is.

- [49] Itt szeretném jelezni, hogy megítélésem szerint az Alaptörvény 28. cikke, amely a bírói jogalkalmazásnál az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezésre kötelezi a bírót, azt jelenti, hogy amennyiben a bíró előtti konkrét ügy az állam és magánügy közötti viszonyról szól, akkor ebbe a bírónak az esetleg releváns alapjogot is be kell vonnia. (Tipikusan ez a fő szabály a közigazgatási bírósághoz tartozik.) Ám, ha magánfelek közötti viszonyról van szó, akkor csak abban az esetben kell ezt tennie, ha a magánfelek közötti ügy közéleti irányultságot, relevanciát hordoz.
- [50] Ki kell azonban térni az alapjogokon túl az alaptörvényi értékek kérdésére is, amit a régi hazai alkotmánybíró-sági szóhasználat „államcél” nevezett el. A dilemma ezeknél az, hogy vajon ezek is csak az állam és a magánfelek közötti viszonyra korlátozott érvényesülést igényelnek-e, vagy ezek túlmennek ezen, és az összes jogviszonyban alkalmazást követelnek?! Álláspontom szerint, ha a magánfelek között folyó ügyben az alaptörvényi értékdeklaráció merül fel, akkor ezt a vonatkozó egyszerű jogi rendelkezés értelmezésébe is be kell vonni, és ez nem csak az állam és magánfelek viszonyában követel érvényesülést. Például az Alaptörvény M) cikke az erőfölény tilalmáról ilyen alaptörvényi értéket jelent, és ezt a bírónak a magánfelek közötti szerződési viták eldöntésénél is be kell vonniuk. Tehát álláspontom szerint különbséget kell tenni a horizontális hatály kérdésében állásfoglaláskor az alapjogok és az alaptörvényi értékek között, és míg az alapjogok esetében nem lehet elismerni csak korlátozottan a hatást, addig az alaptörvényi értékek esetében ezt a hatást el kell ismerni.
- [51] Szeretném még jelezni, hogy a német alkotmánybírók korai döntései nyomán, melyek a horizontális hatályt elismerték az alapjogok vonatkozásában, néhány alkotmánybíró követte őket ezen az úton, szemben az első európai alkotmánybíróval, az osztrákokéval, akik nem léptek erre az útra. Ezt az eltérést én nem tartom véletlennek. Ugyanis míg a német alkotmánybíróknak az egyharmadát a *Bundestag* köteles mindenkor a legfelsőbb bíróságok bírái közül választani (ott öt ilyen van), addig az osztrákok esetében a főszabály szerint volt közigazgatási főhivatalnokok, ügyvédek és egyetemi tanárok válnak alkotmánybíróvá. Emellett a németeknél szilárd szokásjogi szabállyá vált, hogy az összes törzskari munkatársat néhány éves gyakorlattal rendelkező fiatal bírók közül válasszák ki, akik a néhány éves itteni munka után egyvel magasabb bírósági szintre kerülnek vissza a rendes bírói karba. Itt tehát a horizontális hatály elismerése révén lényegében volt legfelsőbb bírósági bírók és bíró-munkatársaik döntenek a rendes bírósági ítéletek ezreit (évi kb. ötezret) megtámadó alkotmányjogi panaszok felett, és ez egy további, legfelsőbb jogorvoslati fórummá teszi az alkotmányjogi panaszt és az alkotmánybírók munkáját. Nos, nem kell vázolnom, hogy nálunk az alkotmánybírók és a törzskari stábjaik nem a német minta szerinti kiválasztási szabályok szerint kerülnek a pozícióba – inkább az osztrákokhoz áll ez közel –, és akik hajlanak a német minta követésére, azoknak figyelembe kell venni, hogy nálunk jórészt teoretikus egyetemi oktatók, jogász-politológusok, teoretikus jogtörténészek, kriminológusok és ügyvédek jelentik az alkotmánybírók kiválasztásának a fő bázisát már negyed évszázada.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [52] Az alkotmányjogi panasz elutasítását az alábbi, a határozatban foglaltaktól részben eltérő indokok mellett támogatom.
- [53] 1. Mint azt korábbi ügyek kapcsán már kifejtettem, fontosnak tartom ismételt hangsúlyozni, hogy álláspontom szerint az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdésében foglalt, az alapvető jogok korlátozhatóságával kapcsolatos előírások [az ilyen korlátozást tartalmazó szabály tekintetében a törvényi szint előírása; a korlátozás szűk-

ségességének, arányosságának elve; valamint az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartása] nem a jogalkalmazó, hanem a jogalkotó számára megfogalmazott garanciális szabályok [ezzel összefüggésben lásd bővebben a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz írott különvéleményemben foglaltakat, Indokolás [59]–[92]]. Ebből következően szükségességi-arányossági tesztet a bíróság nem végezhet (jogalkalmazói mérlegelése nem minősül ennek), és a jelen ügyben sem végzett ilyet. Ezért az indítványozónak a bírói döntésben szerinte megjelenő alapjogi korlátozás szükségességével és arányosságával összefüggő érvei álláspontom szerint eleve nem foghattak helyt.

- [54] A jogalkotó ugyanakkor az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelő, törvényben megfogalmazott korlátot állított az Alaptörvény VI. cikke (1) bekezdésében foglalt alapvető jogot érintően, amikor a régi Ptk. 81. § (1) bekezdésében a már megismert titok nyilvánosságra hozatala esetén a jogsértés megállapíthatóságát a nyilvánosságra hozás (felhasználás) jogellenességéhez, vagy a titokkal való egyéb visszaéléshez kötötte. A támadott bírói döntések a konkrét ügyben a megismert titok felhasználásának jogszerűségét bírálták el a régi Ptk. 81. § (1) bekezdése második fordulatának alkalmazása keretében, meggyőződésem szerint helyesen; tartalmilag azoknak a méltányolható érdekeknek és az azokat megalapozó értékeknek a figyelembevételével, melyet a határozat is részletesen tartalmaz.
- [55] A rendelkező részi elutasítást a levelezés tartalma felhasználásának alaptörvény-ellenességét állító indítványozói érvelés tekintetében ezen indokok mentén tartom támogathatónak.
- [56] 2.1. A bíróságok a döntésüket mindenkor a kereseti kérelem keretei között, az alkalmazandó anyagi jogi rendelkezések hatályos eljárási szabályoknak megfelelően lefolytatott eljárásban történő alkalmazásával hozzák meg. Az így született bírói döntést egy esetleges alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság kizárólag az indítványban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések tekintetében, az azokkal összefüggésben az indítványozó által megfogalmazott érvek alapján vizsgálja (indítványhoz kötöttség elve). Az Alkotmánybíróság – főszabályként – a rendelkezésre álló iratok alapján hozza meg döntését, a tényállás megállapítása és az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések meghatározása tekintetében pedig az állandó gyakorlata alapján tartózkodik az ezekre hivatott bíróságok felülbírálatától; kizárólag az alkotmányossági kérdésekben foglal állást.
- [57] 2.2. A jelen ügyben megállapítható, hogy a régi Ptk. 81. § (1) bekezdésének két, nézetem szerint egymással egyébként konjunktív kapcsolatban nem álló fordulatát (a levéltitok megsértését, illetve a korábban már – akár jogszerűen – megszerzett magán-, vagy üzleti titok jogosulatlan nyilvánosságra hozatalát, vagy az azzal való egyéb visszaélést) az eljáró bíróságok jórészt a jogsértés megállapításának konjunktív feltételeként értelmezték. A megszerzett adatok, információk egyes hatósági és bírósági eljárásokban történt felhasználásának jogszerűségével [vagyis a régi Ptk. 81. § (1) bekezdésének második fordulatával] összefüggésben, valamint a határozatban az ezek alkotmányosságát vitató indítványozói érvelések vonatkozásában tett megállapításokkal az 1. pontban kifejtettek szerint magam is egyetértek.
- [58] Ugyanakkor, a hivatkozott törvényi rendelkezés első fordulata, a levéltitok megsértése a jogszabály szövegének nyelvtani értelmezése alapján önmagában, a megismert információk nyilvánosságra hozatala, felhasználása hiányában is megvalósítja a személyhez fűződő jog sérelmét. Álláspontom szerint ezért e jog sérelme csak abban az esetben nem valósul meg, ha maga a levéltitoksértés ténye, ami tehát nyilvánvalóan önmagában jogellenes cselekményt jelent, sem állapítható meg. Ennek eldöntéséhez szükség lett volna arra, hogy a bíróságok egyértelműen állást foglaljanak abban a kérdésben is, hogy magára a levelezések tartalmának megismerésére jogszerűen került-e sor (például mert az alperes perbeli állításainak megfelelően ahhoz az indítványozó hozzájárult, illetve a megismerés véletlenül, nem szándékosan következett be), vagy sem. A támadott ítéletbeli döntés viszont amellet, hogy helyt ad az indítványozó fellebbezésében foglalt azon érvelésnek, hogy a levél jogosulatlan megszerzése elégséges feltétele a levéltitok megsértése megállapításának, ezzel összefüggésben csupán arra szorítkozik, miszerint „az volt megállapítható, hogy a levéltitok megismeréséhez az alperesnek olyan méltányolható érdeke fűződött, amely következtében a felperes levéltitok védelméhez fűződő személyiségi jogának korlátozására jogszerű lehetőség van.” Ezt a körülményt azonban – anélkül, hogy leszögeznék, miszerint ebből következően a levéltitok megsértését nem látja megállapíthatónak – rögtön össze is kapcsolja a levélnek az alperes által a gyermekek végleges Kanadába történő elvitelének megakadályozása érdekében indított eljárás, és a gyermekelhelyezés iránti per során történő felhasználásával, jogszerűnek minősítve azt.

- [59] Kétséges lehet tehát, hogy a bíróság megállapításai a levéltitok megsértése hiányának megállapítását is jelentik-e egyben, vagy azok kizárólag a szabály második fordulata tekintetében elvégzett mérlegelésként értelmezhetők.
- [60] A bírósági iratok tanúsága szerint az indítványozó által a megismeréshez adott hozzájárulás tekintetében a felek a bíróságok előtt egymásnak ellentmondó állításokat tettek. A bírósági döntések azonban ezzel – vagyis lényegében a régi Ptk. 81. § (1) bekezdésének első fordulataiban foglalt levéltitoksértés megállapíthatóságával – kapcsolatban végül nem állapítottak meg tényállást, arra helyezve a hangsúlyt, hogy a megismert magántitok nyilvánosságra hozatala (a különböző eljárásokban való felhasználása) nem volt jogosulatlanul tekinthető.
- [61] Annak következtében, hogy az indítványozó a panaszban kizárólag a levelezése bírósági (és más) eljárásokban történő felhasználásával, valamint az ezen alapuló érveinek bíróságok általi elutasításával összefüggésben terjesztett elő érveket, illetve a támadott döntések alaptörvény-ellenességét kizárólag erre alapozta, a 2.1. pontban említett indítványhoz kötöttség okán az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányosságát a régi Ptk. 81. § (1) bekezdése első fordulatainak összefüggésében nem vizsgálhatta.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [62] A határozat olyan kérdésekre ad választ, amelyek a magyar, és valószínűleg minden más alkotmánybíróság számára a legnagyobb kihívást jelentik. A határozattal lezárt ügyben négy olyan előkérdés különíthető el, amelyekre kimondva vagy kimondatlanul válaszolni kellett, a határozat az utóbbit, megoldást alkalmazza, és a válaszokat csak beleérti a végkövetkeztetésbe. Ezért szükségesnek tartom az alábbi kiegészítés hozzáfűzését a határozathoz.
- [63] 1. Az első előkérdés az Alaptörvény rendelkezéseinek, különösen az alkotmányos alapjogokra vonatkozó szabályok alkalmazhatósága magánjogi jogviszonyokban. A határozat szabatosan összefoglalja az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát, ugyanakkor nem lép túl ezeken, márpedig ebben az ügyben nem volt elkerülhető a Drittwirkung jogviszonyokat figyelembe vevő értelmezés.
- [64] A tisztán közjogi jogviszonyokat vertikálisnak tekintve (I-modell) nincs kétség afelől, hogy ezekben az Alaptörvény rendelkezései közvetlenül értelmezendők és alkalmazandók. A magánjogi jogviszonyok és az Alaptörvény által feltételezett közjogi jogviszonyok együttes előfordulására az I-modell a legtöbb esetben alkalmazható, mivel ilyenkor három jogalany kerül kapcsolatba egymással. A magánjogi jogviszony két oldalán álló „magánfelek” (—-modell) egyike (L-modell) vagy mindkettő (fordított-T-modell vagy Δ -modell) az állammal, pontosabban az állam képviselőjében eljáró intézménnyel, így a közigazgatási hatóságokkal, a bíróságokkal vagy az Alkotmánybírósággal is jogviszonyba kerül. A modellek alkalmazásának következményei viszont nem azonosak.
- [65] Az L-modell teljesen figyelmen kívül hagyja a magánjogi jogviszony egyik felét, és csak a másik fél tekintetében értelmezi a közjogi jogviszonyt. Általában ezzel a helyzettel találkozunk az Alkotmánybíróság, mivel a panaszos nyilván csak a saját sérelmét írja le, a másik fél jogi helyzete így rejtve marad. Ez a modell olyan helyzetekben alkalmas a döntés megalapozására, amikor a magánjogi jogviszonyban álló egyik fél valamely alapjoga érintett az ügyben, a másiké azonban nem. Ha viszont a magánjogi jogviszony feleinek alapjogai találkoznak az ügyben, akkor az L-modell alkalmazása kétséges. Ez a helyzet a jelen ügyben is.
- [66] A magánjogi jogviszony feleinek alapjogait egyaránt figyelembe vevő modellek a fordított-T és a Δ . A rendes bíróságok elkerülhetetlenül alkalmazzák a fordított-T-modellt, ez ugyanis a klasszikus szakági dogmatikák által kidolgozott helyzetet írja le. Ilyenkor tehát az állam nevében eljáró bíróság a jogviszony egészét tartja szem előtt, és a felek jogait a magánjogi jogviszony tartalma (a feleket egymással szemben megillető jogok és kötelezettségek összessége) alapján ítéli meg – lényegében egyenlíti ki. Ez a megoldás az Alkotmánybíróság számára nem alkalmazható, mivel a teljes per újraértékelését jelentené, azaz rendes bírósági (vagyis a keresetről, vádról döntő) szerepet igényel. Másként megfogalmazva: ez a megoldás fölöslegessé tenné vagy a szakjogokat vagy az Alkotmánybíróságot.

- [67] Marad a Δ -modell, amely a magánjogi jogviszonyt és a magánfeleket külön-külön az állammal szemben (elkülönült közjogi jogviszonyok alapján) megillető alapjogokat is figyelembe veszi. A szóban forgó ügy is csak ennek alapján lett volna megoldható. Kétségtelen, hogy a modell alkalmazása nagyon összetett mérlegelést igényel [amint ezt részletesen olvasni lehet: Lenkovics Barnabás: Polgári alanyi jogok – alkotmányos alapjogok (Alapvető kérdések az alanyi és alapjogok körül). In: Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest, Complex, 2006., 107–130.]. A jelen ügyben az indítványozó magántitokhoz fűződő jogát illetően az Alkotmánybíróság nem foglalhatott állást úgy, hogy a másik fél (sőt, az ügyben érintett további személyek, az örökbefogadott gyermekek) alapjogait figyelmen kívül hagyja. Természetesen nem arra utalok ezzel, hogy ne kellett volna ragaszkodni az indítványban megjelölt jogcímekhez (hiszen alkotmányjogi panaszról van szó), de az abban megjelölt alapjogot a többi alapjog és az Alaptörvény egyéb szabályainak rendszerében kellett értelmezni, figyelembe kellett venni továbbá a többi érintett alapjogát is.
- [68] Az eddig kifejtettek megfogalmazhatók egyszerűbben is: valószínűleg általában is igaz, de a konkrét ügyben bizonyosnak látszik, hogy az alapvető jogok alanyának, mint emberi személynek a védelme nem váltható ki egyes alapjogai védelmével, mivel az ember több, mint egyes nevesített alapjogainak összessége.
- [69] 2. A második előkérdés a családi kapcsolatok, különösen a házasság belső (jog)viszonyainak alkotmányos védelme. A konkrét ügghöz ebből annak megválaszolása volt szükséges, hogy a család tagjait, különösen a házastársakat egymás közötti viszonyukban megilleti-e (pontosabban milyen mértékben illeti meg) a magántitok védelme.
- [70] A házasság tekintetében különös figyelmet érdemel a hűség kérdése [a korábban hatályban volt, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 24. §-a és az új Ptk. 4:24. §-ának (1) bekezdése egyaránt úgy fogalmaz, hogy a házastársak hűséggel tartoznak egymásnak]. Ez a közfelfogással ellentétben nem szűkíthető a szerelmi/szexuális vonatkozásra, hanem a házasság fennmaradásának érdekében tett erőfeszítések előírását jelenti. Éppen ez az a körülmény, ami miatt a jog a családot értéknek tekintti (mindenekelőtt a házasságot, majd ezt kiterjesztve általában a családot, ide értve a nem házasságon alapuló családokat is), és ezért biztosít tagjainak kedvezményeket (példaként a tanúzási kötelezettség alóli mentesítés nem az érzelmi kapcsolaton, hanem a család egysége, a házassági hűség védelmén alapul). A hűség folytán kell az államnak először is jogalkotóként, aztán a nevében eljáró jogalkalmazók útján nagyon óvatosan mérlegelni, hogy a felek egymással esetleg konfliktusba kerülő alapjogaihoz milyen védelmet biztosít. Kétségtelen, hogy a hűség nem értelmezhető úgy, mint az alapjogokról történő végleges lemondás – azaz valamilyen fokú védelem biztosítása szükséges –, de az sem járható, ha az egyik vagy másik házastárs (családtag) alapjogát a családi kapcsolat teljes figyelmen kívül hagyásával úgy védjük, mintha tiszta közjogi jogviszonyokról lenne szó.
- [71] A konkrét ügy tekintetében azt kellett megfontolni, hogy a házastársakat (a család tagjait) egymással szemben mennyire illeti meg a magántitok védelme. Ennek során célszerű különbséget tenni a magántitok és a titkolózás, sőt, a titkolózás célja tekintetében is. A kérdés értékelésekor a magántitok összetevőire bontása sem kerülhető el [például német mintára: a személyiség társadalmi vetülete (pl. üzleti megbeszélés), egyszerű privátszféra (pl. magánjellegű beszélgetés séta közben), intimszféra (hálószobatitok)].
- [72] 3. A harmadik előkérdés az alapjogok és a jogos önhatalom (jogos védelem) összefüggése. Az Alaptörvényen kívüli szakjogok bizonyos körben elismerik az önvédelem jogát, és ennek alkotmányellenességét nem mondta ki elvi érteleme soha az Alkotmánybíróság. Az általánosnak tekinthető álláspont szerint bizonyos helyzetekben a jog kénytelen eltérni mások jogainak megsértését (élet elleni jogtalan támadás, birtokháborítás, honvédelmi kötelezettség teljesítése).
- [73] A jogos védelem körében ezért a jog nem bünteti a mással szemben alkalmazott testi erőszakot, végső soron – bizonyos körülmények között – az élet kioltását sem. A közjogi megfogalmazása ennek az, hogy önvédelemből még a leginkább sérthetetlen alapjog, az élet is „sérthető”, ezt a jog tudomásul veszi. Fontos ugyanakkor látni, hogy az önvédelemnek is kétféle értelmezés adható. Értelmezhető úgy, hogy a különleges körülményekre tekintettel az önvédelemhez (más megsértésére vagy életének kioltására) a törvény alanyi jogot (netán alapjogot) biztosít. Ez az értelmezés nehezen egyeztethető össze az alapjogok (mindenekelőtt az élethez és méltósághoz való alapjog) sérthetlenségével. Ezért elfogadhatóbbnak látszik a másik értelmezés, mely szerint a jog önvédelem esetén sem biztosít alanyi jogot más megsértésére vagy életének kioltására, hanem csak büntetés nélkül hagyja ezt.

- [74] Ez a gondolatmenet kiterjeszhető más alapjogokra is. A gondot az okozza, hogy az Alkotmány majd az Alaptörvény értelmezése során az Alkotmánybíróság gyakorlata nem tükrözi ezt következetesen (és az ombudsmani jogvédelem sem). Így például a személyes adatok védelme lényegében nem teszi lehetővé jogsértő személyek személyes adatainak megismerését – úgy tűnik, hogy a személyes adatokra nem terjedhet ki az önvédelem (például: telefonos zaklató adatainak megismerése).
- [75] Mindez a konkrét ügyben úgy fogalmazható meg, hogy a család egysége elleni vélt „támadás” (és itt a kiskorúak érdeke fokozottan veendő figyelembe) teljesen figyelmen kívül hagyható körülmény-e, avagy a magát sértve érző fél is részesül valamelyest jogvédelemben – ha másként nem, a magatartása szankció nélkül hagyása formájában.
- [76] 4. Végül a negyedik előkérdés a perek – értve ezen más jogi eljárásokat is –, valamint a személyiségi jogsértések viszonya. Röviden: vajon per előkészítése, per kezdeményezése, perbeli tényállítás önmagában vagy az azzal összefüggésben tett nyilatkozat megalapozhat-e személyiségi jogsértést?
- [77] A figyelembe veendő körülmények közül az első az, hogy a pereket (és ismételten: más jogi eljárásokat) általában megelőzi a peres felek közötti, más jogviszonyból származó konfliktus. Ebből következően a perekkel együtt jár valamilyen mértékű negatív, más személyére vonatkozó tényállítás. Természetesen ennek is vannak határai, így a perre hivatkozással a gyalázkodásig, az öncélú megfogalmazásokig nem lehet eljutni. A per ennek a konfliktusnak a jog által szabályozott, békés feloldására irányul. Ennek két lényeges összetevője a kezdeményező (felperes) kötelezése arra, hogy állításait tényekkel (bizonyítékkal) támassza alá, illetve mások (tanúk, szakértők) kötelezése arra, hogy a valóságot feltárják.
- [78] A konkrét ügyben akár harmadik személyt is kötelezhetett volna a bíróság, hogy mondjon el olyasmit, amit a felektől magántitok formájában hallott, azaz a perjog általában nem védi a magántitkot (ezt csak különös körülmények között teszi – gyónási titok, foglalkozásbeli titok). Ennek további lépéseként a bíróság valószínűleg a konkrét ügy mögötti per alperesének kérésére az indítványozót kötelezte volna a levelezés kiadására. Amint a határozat meg is állapítja, az alperes által megszerzett dokumentumok perbeli felhasználása önmagában nem jogellenes. Ha viszont azt elfogadjuk, hogy a perek gyakran járnak olyan következménnyel, ami a peren kívül (alap)jogsértésnek minősülne, a perben viszont jogszerű vagy legalábbis a jog által nem szankcionált, akkor a bizonyítékszerzésről, illetve a bizonyítékként felhasználásról nem jelenthető ki általános jelleggel, hogy megalapoz egy későbbi személyiségi jogi pert. Ellenkező megfontolás alapján sok esetben – így az előttünk lévő ügyben is – a perbeli jogvédelemtől záránk el feleket.
- [79] A megválaszolandó kérdés mindezekre tekintettel csak az lehet, hogy melyek azok a magatartások, amelyek a perre – vagy bővebben a jogvédelemre – tekintettel sem fogadhatók el. A már említett gyalázkodáson kívül bizonyosan ilyen a korlátozást nem tűrő alapjogok és tilalmak köre, mint a kínzás tilalma. Ezt követően lehetett megalapozottan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a konkrét ügyben a bíróságok helyesen, az Alaptörvénnyel összhangban állapították-e meg, hogy az alperes nem sértette az indítványozó személyhez fűződő jogát.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró különvéleménye

- [80] 1. Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz rendelkező részben foglalt elutasításával, az ehhez kapcsolódó többségi indoklás pedig – meglátásom szerint – kiegészítésre szorulna annak érdekében, hogy az indítvány és a vizsgált bírói döntés által felvetett, elemi horderejű alkotmányjogi kérdést kimerítően megválaszolja.
- [81] 1.1. A határozattal kapcsolatos általános meglátásom – és egyben különvéleményem kiváltó oka – az, hogy az Alkotmánybíróság megkerülte annak a jelen ügyben vitathatatlanul felmerülő, egyúttal azon túl is mutató, és a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatára irányuló alkotmánybírói hatáskört alapjaiban meghatározó dilemmának az eldöntését, hogy valamely alapvető jog korlátozását, megsértését csak az állam, illetőleg

valamely állami szerv aktusa idézheti-e elő (vertikális viszonyokban), vagy pedig arra más személyek magatartása is behatással lehet (horizontális viszonyokban).

- [82] 1.2. Amennyiben ugyanis az Alkotmánybíróság arra az álláspontra helyezkedik, hogy egyes alapvető jogoknak a vertikális mellett a horizontális hatálya is értelmezhető – amint ez véleményem szerint a jelen eseten is megállapítható –; akkor az ilyen alapjogi kollíziók elbírálására egy olyan új tesztet kell kimunkálnia, amely figyelemmel van arra, hogy az alapvető jogában behatást elszenvedő személy, az e behatást (valamely saját alapvető joga vagy alkotmányos érdeke érvényesítése céljából) előidéző személy, valamint a konkuráló alapjog pozíciókban közvetítő, kiegyenlítő szerepet betöltő állami szerv (tipikusan a bíróság) egy hárompólusú viszonyrendszer alkot. Ha azonban az Alkotmánybíróság amellett a felfogás mellett köteleznél el magát, hogy az alapjogok megsértése, korlátozása csakis vertikális viszonyokban, az állam, állami szervek aktusai összefüggésében merülhet fel – amely megközelítést magam nem osztom –, az nemcsak az itt vizsgált alkotmányjogi panasz értelemszerű visszautasítását vonná maga után, de azzal is járna, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti, bírói döntések alkotmányossági vizsgálatát lehetővé tevő hatáskör főként magánjogi ügyekben, a magánfelek közötti jogvitákat eldöntő bírósági határozatok tekintetében általánosságban is kiüresedne. Ez utóbbi felfogás szerint ugyanis ezen ügyeknek – állami szereplő hiányában – egyáltalában nem volna alapjogi érintettsége, nem merülhetne fel bennük az Abtv. 27. §-ában kritériumként szabott Alaptörvényben biztosított jog megsértése (mivel nincs, aki azt „megsértse”), ezért azok teljes egészében az Alkotmánybíróság „látókörén” kívül maradnának.
- [83] 2. Ezt a problémakört a határozat is felismerte, amikor már az indítvány ismertetésekor „alapjogsérelem útján megszerzett bizonyítékokról” (I. rész 4. pont) tett említést; majd a IV. rész 2.2. és 2.3. alpontjaiban (Indokolás [29]–[32]) ki is tért a jogalanyok egymás közötti viszonyában felmerülő alapjogi konfliktus kérdésére, valamint az ilyen alapjogi konfliktusok feloldására szolgáló, az Alkotmánybíróság gyakorlatában korábban már feltűnt tesztre: az állam tevőleges védelmi kötelezettségére, a kíméletes kiegyenlítés, méltányos egyensúly (*fair balance, schonender Ausgleich*) megteremtésének követelményére. Ezt követően azonban a többségi indokolás mégsem ezt a mércét vette igénybe az alkotmányjogi panasz elbírálására, hanem – kitérve az elől a probléma elől, hogy az indítványozó magánszférájába, magántitok védelméhez fűződő jogába nem az állam, vagy valamely állami szerv avatkozott be – egyszerűen a tipikusan vertikális viszonyokra alkalmazott szükségesség és arányosság tesztje alapján megvizsgálta, hogy „az indítványozó magántitokhoz való jogával szemben kellő súlyú alkotmányos indok-e az alperest mint szülőt megillető kapcsolattartáshoz való jogának, valamint szülői felügyeleti és nevelési jogának [...] védelme” (Indokolás [34]).
- [84] Álláspontom szerint e megközelítés helyett célravezetőbb lett volna, ha a vizsgált ügyben megjelenő alapjogi kollíziót az Alkotmánybíróság arra a sajátosságra figyelemmel bírálja el, hogy az magánfelek között, horizontális viszonyban merült fel. Emiatt a határozat számomra – részben eltérő alapokra helyezve – az alábbi kiegészítésekkel, pontosításokkal és konklúzióval lett volna támogatható.
- [85] 3. A többségi indokolás IV. rész 2.2. alpontja (Indokolás [29]–[30]), a magánszférához való jog átfogó alaptörvényi védelmének deklarálását és a magánszféra tartalmának kibontását követően, a magántitok fogalmi elemeit tekinti át, és arra a konklúzióra jut, hogy „[a] magántitok megőrzéséhez fűződő érdeket már az is hátrányosan érintheti, ha a titkot a jogosulton kívül akár csak egyetlen más személy megismeri.” E megállapításnak, úgy vélem, közvetlen és magától értetődő konzekvenciája az, hogy a magántitokhoz való jog – és ezen keresztül a magánszférához való jog – korlátozását, megsértését nemcsak az állam vagy valamely állami szerv aktusa idézheti elő (a fent említettek szerint, vertikális viszonyokban), hanem arra más személyek magatartása is behatással lehet (horizontális viszonyokban). Ez utóbbi esetekben – mivel az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése értelmében az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak a védelme az állam elsődleges kötelezettsége – alkotmányjogi szempontból az alapjoggal kapcsolatban az állam tevőleges védelmi kötelezettsége válik hangsúlyossá. Ide kapcsolható, s emiatt tekinthető egyáltalán relevánsnak az indokolás azon elemzése, amely szerint az állam tevőleges védelmi kötelezettsége azt jelenti, hogy konkuráló alapjogi pozíciókban – amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel, mert az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti – az államnak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie. A tevőleges védelmi kötelezettség érvényre juttatásának mércéjét az Alkotmánybíróság – amint ezt a többségi indokolás is megemlíti – a 13/2016. (VII. 18.) AB határozatban már kifejtette, utalva a kíméletes kiegyenlítés és a méltányos egyensúly megteremtésének követelményeire (Indokolás [55]).

- [86] 4. Ezen a ponton – véleményem szerint – az indokolásnak ki kellett volna térnie arra, hogy az Alaptörvény rendelkezéseinek szerepét magánjogi jogviszonyokban az Alkotmánybíróság már korábban is vizsgálta. Az e témakört érintő határozatok az alábbi megállapításokat rögzítették.
- [87] 4.1. A 8/2014. (III. 20.) AB határozat szerint: „Hazánk Alaptörvénye Magyarország jogrendszerének az alapja. Az Alaptörvény Záró rendelkezését követő, az Alaptörvény legvégén szereplő fordulat »Magyarország első egységes Alaptörvényéről« szól, kimondva az Alaptörvény jogrendszerbeli primátusát. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek. Az Alaptörvénynek az egész jogrendszert át kell hatnia és normáinak a jogrendszer egészében érvényesülniük kell. Ez az érvényesülés eltérő a közjogban és a magánjogban. Míg a közjogban az Alaptörvény általában közvetlenül érvényesül, addig a magánjogban közvetetten, az Alaptörvényben szereplő alapvető jogok és alkotmányos értékek [I. cikk (1) és (3) bekezdés] átsugárzása folytán, a magánjogi normák értelmezése útján. Az a vita, hogy az alapjogok és az államcéllok a magánjogra hatással vannak-e, ma már csak arról folyik, hogyan van hatással az alkotmány-törvény a magánjogi viszonyokra. Vagyis a behatás módszerei és intenzitása a vita tárgya. A közvetett hatály tana értelmében az alkotmány-törvény érvényesülésével együtt a polgári jogviszonyok azonban továbbra is polgáriak maradnak. Az Alaptörvényben foglalt jogok a magánjog generálklauzuláin keresztül képesek beszűrődni a magánjog rendszerébe.” {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [54]–[56]}. Kifejezetten szerződéses jogviszonyokat vizsgálva az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy „a horizontális hatály kérdése a magyar Alkotmánybíróság értelmezése szerint nem arról szól, hogy egyes szerződések közvetlenül alaptörvény-ellenesek lehetnének, hanem arról, hogy a bíróság a jogalkalmazása és a jogértelmezése során megfelelően figyelembe vette-e az Alaptörvényben foglaltakat. Az Alaptörvényben foglaltak pedig lehetnek alapjogok, államcéllok vagy alkotmányos értékek. Nyilvánvalóan a rendes bíróságnak minden rendelkezést megfelelően és differenciáltan kell figyelembe vennie az ítékezés során. [...] Az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten tartalmazza, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik” {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [64]. Megerősítette: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [94], 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [110]}.
- [88] 4.2. A jelen ügyben vizsgálandó alkotmányossági probléma kapcsán azonban – az Alkotmánybíróság fent idézett megállapításain túlmenően – rá kell mutatni, hogy nem csakis és kizárólag a polgári törvénykönyv generálklauzulái minősülnek olyan szabályoknak, amelyeken keresztül az Alaptörvény tartalma képes átsűrődni a magánjogi viszonyokba. Elvileg ugyanis a rendes bíróságok jogalkalmazási tevékenységén keresztül alkalmas lehet az Alaptörvényben foglalt alkotmányos jogok és értékek közvetítésére („áteresztő szabályként”) bármely értelmezésre szoruló, vagy az alkalmazása során mérlegelési szempontokat felvető magánjogi norma. A magánjog generálklauzulái ezt a folyamatot – mint arra legalkalmasabb rendelkezések – legfeljebb csak segítik; de az Alaptörvényben foglalt rendelkezések egyebek mellett a magánjogi tartós jogviszonyokra alkalmazható *clausula rebus sic stantibus* tételén {lásd: 8/2014. (III. 20.) AB határozat, rendelkező rész II. része}, a fogyasztóvédelmi szabályokon, a tulajdonhoz kapcsolódó társadalmi felelősségen [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés második mondata], vagy a személyhez fűződő jogok rendszerén keresztül ugyanúgy átsugároznak a magánjog alanyai közötti viszonyokba.
- [89] A fenti megállapítás következik az Alaptörvény Nemzeti hitvallásának utolsó előtti akklamációja, az R) cikk (1) és (2) bekezdései, a 28. cikk, valamint a 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjának együttes, egymásra tekintettel való teleologikus értelmezéséből. Az Alaptörvény ezen rendelkezései ugyanis egyrészt kinyilvánítják, hogy: „Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek” [R) cikk (1)–(2) bekezdés]. A mindenkire kötelező jelleget a bíróságokra úgy konkretizálja az Alaptörvény, hogy kimondja: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik” (28. cikk első mondata). Másrészt az Alaptörvény, megteremtve mindezek tényleges kikényszeríthetőségét a jogalkalmazói szervek eljárásaiban is, a 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjában – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként – az Alkotmánybíróság feladatául szabja, hogy megfelelő eljárásban felülvizsgálja a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját, és e vizsgálat szükséges részeként megszabja a bírói jogértelmezés alkotmányos kereteit.
- [90] Az alkotmányozó hatalom e szabályozással világosan deklarálta azt a célt, hogy az Alaptörvény a mindennapi joggyakorlatban is élő normává váljék, „élő keretként” hassa át az egész jogrendszert. Amint arra a többségi indokolás is helyesen utal, a fent kifejtettekből következően az alkotmányozó hatalom azt is az állam – mind

a jogalkotó, mind a jogalkalmazó szervek – kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassa. A határozat indokolása IV. rész 2.3. alpontjának (Indokolás [34]) kifejező megállapítása szerint: „Ugyan elsősorban a jogalkotó feladata az Alaptörvényben foglalt jogok érvényesítése a normaalkotási tevékenysége során, de amint a magánjogi jogszabályoknak meg kell felelniük az Alaptörvényben foglaltaknak, úgy a magánjogi jogalanyokra is – közvetett módon – kihat az Alaptörvény normatartalma, a valódi alkotmányjogi panasz intézményén és a rendes bíróságok joggyakorlatán keresztül. Ezzel a rendes bíróságok ítélkező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén.” E megállapítást erősítendő, hozzá kívánom fűzni, hogy e kötelezettség kikényszeríthetősége érdekében ruházta fel az alkotmányozó hatalom az Alkotmánybíróságot azzal a hatáskörrel, hogy az egyébként a polgári jog anyagi és eljárási szabályai szerint eldöntött ügyet egy másik bírói fórumként, másik szabályrendszer (az Alaptörvény rendelkezései) és saját esetjoga alapján felülbíráhatja. Ellenkező interpretáció esetén értelmetlenné válna az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz (garanciális) intézménye magánjogi bírói döntéseknél, és kiüresedne az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabály is.

- [91] 5. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése tartalmaz rendelkezést (tesztet) arra, hogy a jogalkalmazónak hogyan kell eljárnia, amikor – mint a jelen esetben is – egy konkrét ügyben az irányadó jogszabályok alkalmazása során egyúttal alapjog korlátozásáról is kell döntenie egy másik alapjog, vagy alkotmányos érték védelme vagy érvényesülése érdekében. Amint azt a 3/2015. (II. 2.) AB határozat is kimondta: „Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [21]; 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [92] Magánszemélyek egymás közötti jogvitája összefüggésében felvetődő, az adott jogvitában a felek által érvényesített alapjogi igényeikből származó kollízió esetén ráadásul a védelmi kötelezettség érvényesítése, a konkuráló alapjogi pozíciók méltányos egyensúlyának megteremtése nemcsak azt kívánja meg az államtól (a bíróságoktól), hogy az egyik, alapjogát gyakorló személyt az alapjog-gyakorlásban az említett teszt szerinti szükséges mértéken túl ne korlátozza, hanem azt is, hogy a másik fél érintett alapjoga számára legalább az érvényesüléshez minimálisan szükséges mértékű védelmet biztosítsa, vagyis az alapjogot ne üresítse ki.
- [93] 6. Ezeket a fenti szempontokat a jelen ügyben vizsgálva, az indítványozó levelezésének az alperes általi megszerzése miatt indult személyiségi jogi perben a bíróság egyúttal az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánélethez és kapcsolattartáshoz való jog, ezen belül pedig a levéltitok (magántitok) védelméhez való jog, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog részeként felfogott „bizonyításhoz való jog” és a polgári igazságszolgáltatásba vetett közbizalom megőrzése, megerősítése mint alkotmányos érték – amely a konkrét ügyben az alperesnek az Alaptörvény XVI. cikkéből következő neveléshez, gyermekével való kapcsolattartáshoz fűződő jogán alapul, ennek érvényesítésére szolgál – összeméréséről, egymáshoz való viszonyáról is döntött.
- [94] Álláspontom szerint ez jelenti az alapügynek azt az „alkotmányossági rétegét”, amelyet – az Alaptörvény 28. cikke, valamint az R) cikk (1) és (2) bekezdése alapján – a bíróságnak fel kell ismernie, és amelyet szem előtt tartva kell a jogalkalmazás során a jogszabályokat értelmeznie.
- [95] 6.1. A határozat többségi indokolásának IV. rész 3.2. alpontja (Indokolás [37]–[42]) is rögzíti, hogy abban mind a jogerős döntést meghozó másodfokú bíróság, mind a felülvizsgálati eljárás során a Kúria egyetértett, hogy a jelen ügyben a magántitok felfedezése megtörtént; a levéltitok megsértése megvalósult már az alperes részéről a levelezés jogosulatlan megszerzésével [régí Ptk. 81. § (1) bekezdés]. Az alperes az indítványozó elektronikus postafiókjára feltörésével és az ott fellelt dokumentumok lefordításával megszerzett levéltitok tartalmát

ezt követően egyéb, az indítványozó és közötté lezajlott eljárásokban (a gyermekelhelyezéssel és a házasság felbontásával kapcsolatos peres eljárások) bizonyítékként csatolta – tehát felhasználta.

- [96] Az Alkotmánybíróságnak a most vizsgált alkotmányjogi panasz alapján – a fent írtak szerint – azt kell alkotmányossági szempontból minősítenie, hogy az ügyben eljáró bíróságok az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből következő védelmi kötelezettségnek megfelelően, a kíméletes kiegyenlítés és a méltányos egyensúly jegyében oldották-e fel egyrészt a magánélethez és kapcsolattartáshoz való jog, másrészt a tisztességes eljáráshoz való jog részeként értelmezett „bizonyításhoz való jog” és az e mögött meghúzódó neveléshez, gyermekkel való kapcsolattartáshoz való jog kollízióját, amikor az indítványozó levéltitka tartalmának megszerzése és felhasználása jogszerűségéről döntöttek.
- [97] 6.2. Az ügyben eljáró bíróságok egybehangzóan úgy értékelték a levelezés tartalmának alperes általi felhasználását (bizonyítékként a felek között zajló egyéb eljárásokban a bíróság elé tárását), hogy az – az indítványozó valós motivációjának bemutatásával, a történeti tényállás árnyaltabb feltárásával – a materiális igazság teljesebb rekonstruálhatóságán keresztül az alperes tisztességes eljáráshoz való jogát, és közvetett módon az e mögött álló neveléshez, gyermekkel való kapcsolattartáshoz való jogát szolgálja. Emiatt magam is osztom azt a jelen határozatban megjelenő álláspontot (Indokolás [37]–[42]), amely szerint nem kifogásolható, hogy a felhasználás következményeit az indítványozónak viselnie kell.
- [98] Ennek kimondásával a bíróságok eleget tettek annak a követelménynek, hogy az alapjogi kollízióban az érvényesüléshez minimálisan szükséges mértékű védelmet biztosítsák az alperes érintett alapjoga számára.
- [99] 6.3. Az indítványozó levéltitka megszerzésének mozzanata összefüggésében az ügyben eljáró bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy bár a magántitok felfedezése megtörtént, ez mégsem értékelhető jogszerűtlennek, mert nemcsak, hogy „[a]z irányadónak tekintett bírói gyakorlat (BH1985.57.) alapján hivatalos eljárásban az esetlegesen nem jogszerűen megszerzett bizonyíték is felhasználható” (a Kúria Pfv.IV.20.726/2014/4. számú ítélete, 11. oldal), de értelmezésük szerint az alperesnek mintegy „kötelezettsége” is volt az indítványozó elektronikus postafiókját feltöretni és a levelezését lefordíttatni, mert „[a] bíróság előtt folyamatban lévő polgári perben a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyító fél kötelezettsége” (a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítélete, 5. oldal).
- [100] Ezzel a többségi indokolásban is idézett (Indokolás [37]–[42]), és ott fenntartások nélkül elfogadott okfejtéssel messzemenőleg nem értek egyet, és nyomatékosan rá kívánok mutatni, hogy önmagában az, hogy az indítványozó levelezését, időben később, egy peres eljárásban bizonyítékként csatolták, valamint az, hogy az indítványozó levéltitkának a felfedezése eredményeként végül az alperesnek olyan információk jutottak a birtokába, amelyek felhasználásához „méltányolható érdeke fűződött”, nem teszi visszamenőleg jogszerűvé az indítványozó levéltitka jogosulatlan megszerzésének mozzanatát (elektronikus postafiókjá feltöretését és az ott fellelt dokumentumok lefordíttatását), és nem mentesíti minden jogkövetkezménytől az alperest. Az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való joga, és ennek részeként a levéltitkokhoz való joga azáltal szenvedett korlátozást, hogy az alperes azt jogosulatlanul felfedezte és megismerte – az ilyen módon megszerzett információk későbbi felhasználásának módjától, vagy e felhasználás eredményétől függetlenül; hiszen az indítványozó elektronikus postafiókjának feltöretésekor az alperes még nem tudhatta, hogy ott milyen tartalmú dokumentumokat fog találni.
- [101] Az indítványozó levéltitka felfedezésének következményei ezért – véleményem szerint – a magánszférába illetéktelenül behatoló alperes terhére esnek. Az ezt figyelmen kívül hagyó bírósági jogértelmezés a konkuráló alapjogok összeütközésének feloldására szolgáló kétoldalú vizsgálatban az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánélethez és kapcsolattartáshoz való jog, ezen belül pedig a levéltitok (magántitok) védelméhez való jog szükséges mértéken túli korlátozásához vezet – az alperes érintett alapjogaival kialakítandó méltányos egyensúly megteremtése helyett.
- [102] 7. Mindezek alapján úgy vélem, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánélethez és kapcsolattartáshoz való jog, ezen belül pedig a magántitok (levéltitok) védelméhez való jog alaptörvény-ellenes korlátozása miatt az Alkotmánybíróságnak a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.677/2013/10. számú ítéletét meg kellett volna semmisítenie.

[103] Végezetül hangsúlyozni kívánom, hogy mivel az alapügy peres felei közötti egyéb eljárások (a gyermekelhelyezéssel, valamint a házasság felbontásával kapcsolatos peres eljárások) és a személyiségi jogi per egymástól elkülönül, ezért az Alkotmánybíróság akkor sem döntött és nem is dönthetett volna arról, hogy az előbbi eljárásokban az indítványozó levelezése mint bizonyíték milyen módon vehető figyelembe, ha megsemmisítésről rendelkező határozatot hozott volna.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

[104] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/926/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3313/2017. (XI. 30.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.840/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Hunvald György) a Kúria Pfv.IV.21.840/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. A megelőző peres eljárásban megállapított tényállás szerint a peres eljárás felperese (a továbbiakban: indítványozó) korábban Budapest VII. kerületének volt a polgármestere. Vele és több társával szemben az ügyészség vádat emelt különböző bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt. A lefolytatott büntetőeljárásról az alperesek által üzemeltetett internetes portálokon is jelentek meg tudósítások.
- [3] Az I. rendű alperes által működtetett www.hvg.hu internetes portálon 2011. április 19-én jelent meg cikk „Hunvald György nagyrészt tagadta a vádakát” címmel. Ez az írás illusztrációként felhasznált az indítványozóról egy, az ügy kapcsán készült fényképet. A felvételen az indítványozó kitakarás nélkül jelent meg. A kép az eljárás azon szakaszában készült, amikor az indítványozót az előzetes letartóztatásának fenntartásáról döntő bíróság elé vezették. A képen az indítványozót a bíróság folyosóján büntetés-végrehajtási őr kíséri, a vezetősár és a bilincs kismértékben látszik. Maga a cikk arról számol be, hogy az indítványozó nagyrészt tagadta az önkormányzati ingatlanokkal, illetve a fiktív megbízási szerződésekkel kapcsolatos vádakát az ügy tárgyalásán a Fővárosi Bíróságon.
- [4] A II. rendű alperes által megjelentetett www.index.hu internetes oldalon 2009. november 16-án jelent meg cikk, amelynek címe „Hunvald lemondott a fizetéséről” volt. Ezt a cikket az előző képhez hasonló fénykép illusztrálta.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg: az alperesek az engedélye nélkül készített és felhasznált felvételek elkészítésével és felhasználásával megsértették a képmás védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte továbbá, hogy a bíróság tiltsa el az alpereseket a további jogsértéstől és nem vagyoni kártérítés jogcímén 350 000 forint és kamatai megfizetésére kötelezze személyenként az alpereseket.
- [6] Az elsőfokú bíróság megállapította ítéletében, hogy az I. rendű alperes megsértette az indítványozó képmáshoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a kiadásában megjelenő internetes portálon 2011. április 18-án (helyesen: 19-én) megjelent cikk illusztrációjaként az indítványozót vezetőszáron és bilincsből ábrázoló fényképeket közölt az indítványozó hozzájárulása nélkül. Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest eltiltotta a további jogsértéstől, valamint kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az indítványozónak 350 000 forint tőkét és ennek a megjelenés napjától a kifizetés napjáig számított törvényes kamatát.
- [7] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II. rendű alperes is megsértette az indítványozó képmáshoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a kiadásában megjelenő internetes portálon 2009. november 16-án megjelent cikk illusztrációjaként az indítványozót vezetőszáron és bilincsből ábrázoló fényképfelvételt közölt az indítványozó hozzájárulása nélkül. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperest is eltiltotta a további jogsértéstől és ugyancsak 350 000 forint tőke és járuléka megfizetésére kötelezte.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint a közszereplői minőség megszűnik a büntetőeljárás során, még akkor is, ha a büntetőeljárás azzal kapcsolatos bűncselekmény miatt

indult, amely az érintett személy közszereplőségével áll kapcsolatban. Mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az ellene indult büntetőeljárás során nem minősül közszereplőnek, ezért a róla készített felvétel elkészítéséhez, nyilvánosságra hozatalához, illetve bármilyen felhasználásához a hozzájárulása lett volna szükséges. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperesek nem bizonyították, hogy az ilyen módon szükséges hozzájárulást a fényképek elkészítéséhez vagy felhasználásához az indítványozó megadta volna, így a jogsértés megállapítható volt.

- [9] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint megalapozott volt az indítványozó nem vagyoni kártérítés iránti igénye is mindkét alperessel szemben. Az elsőfokú bíróság köztudomású tényként elfogadta, hogy nincs szükség a bekövetkezett hátrányok indítványozó általi tételes bizonyítására, hanem anélkül is elfogadható, hogy az indítványozót a felvételek megjelenésével okozati összefüggésben hátrányok érték, az indítványozó életét megnehezítették. Köztudomású ténynek tekinthető továbbá, hogy a képi megjelenítés az olvasóra sokkal nagyobb benyomást tesz, emlékezetesebb, mintha ugyanezt a szövegösszefüggésben olvasná. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó nem vagyoni kártérítési igénye nem volt eltúlzott és annak megfelelően kötelezte az alpereseket a kártérítés megfizetésére.
- [10] 1.3. Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I. és II. rendű alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 200 000 forintra és késedelmi kamataira leszállította.
- [11] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában a jogalap tekintetében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, azonban a megállapított nem vagyoni kártérítés mértékét eltúlzottnak minősítette. Álláspontja szerint azt kellett mérlegelni, hogy az indítványozó számos sajtószervvel szemben terjesztett elő ugyanezen vagy hasonló képfelvételek megjelentetése okán kereseti kérelmet, így a megjelenéssel összefüggésben személyét ért hátrányok adott esetben kompenzálást nyertek. A másodfokú bíróság ezért a nem vagyoni hátrány ellensúlyozására alkalmas összeget a kialakult gyakorlat szerint minimális összegben tartotta indokoltnak megállapítani, ezért azt leszállította.
- [12] 1.4. Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a keresetet az I. rendű alperes vonatkozásában elutasította. (A II. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította.)
- [13] A Kúria mindenekelőtt utalt arra, hogy a jogerős ítélet helytállóan idézte fel az eddig követett bírói gyakorlatot abban a körben, hogy a büntetőeljárásban való részvétel alapvetően nem minősül közszereplésnek, ezért fő szabályként az érintett (ábrázolt) személy hozzájárulása szükséges a róla készített fényképfelvétel elkészítéséhez. A Kúria szerint ugyanakkor az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) újabb gyakorlata, illetve az Alkotmánybíróság legújabb határozataiban megnyilvánuló további vizsgálati szempontok alapot adhatnak az eddig követett bírói gyakorlat árnyaltabbá tételére.
- [14] A Kúria ítéletében megállapította: az indítványozó korábban politikus, közszereplő volt, illetve köztudomású, hogy a vele szemben indított büntetőeljárás kapcsolódott közszereplői minőségéhez, polgármesteri tisztségéhez. Az is köztudomású ténynek tekinthető, hogy a büntetőeljárás során az indítványozót előzetes letartóztatásba helyezték. A Kúria ítéletében utalt a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 4. § (1) és (3) bekezdésére, a 10. §-ára és a Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalására. Ezek alapján kiemelte, hogy a sajtószerv helyreigazítás kötelezettsége nélkül, objektív módon tudósíthat valamely büntetőeljárás aktuális állásáról. A Kúria hangsúlyozta, hogy a tudósítással szemben követelmény az, hogy az összhangban álljon az adott eljárás aktuális állásával, és tartsa tiszteletben az ártatlanság vélelmét.
- [15] A Kúria a jelen esetben úgy ítélte meg, hogy az I. rendű alperes fényképet is tartalmazó tudósítása alapvetően megfelel ezen követelményeknek, figyelemmel arra is, hogy tartalmazza a büntetőeljárással kapcsolatban az indítványozó álláspontjának a lényegét is. Mindezen körülmények figyelembevételével a Kúria a konkrét esetben arra a következtetésre jutott, hogy a közszereplő indítványozónak közszereplői tevékenysége kapcsán vele szemben folytatott büntetőeljárás során az eljárás tárgyától nem lehet eltekinteni, az adott eljárás egyértelműen közérdeklődésre számot tartó olyan esemény volt, amelyről a sajtószervek jogosultak voltak objektív módon beszámolni. Tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás tárgya az indítványozó közszereplői minőségéhez kapcsolódott, az arról való tudósítás céljából fénykép készítése és közzététele a Kúria szerint nem minősül az indítványozó képmásával történő visszaélésnek. A jelen esetben képmással való visszaélés a Kúria szerint

csak akkor lenne megállapítható, ha a felvétel a tudósítás szöveges tartalmától függetlenül az indítványozó személyét önmagában is megalázó helyzetben ábrázolja. Ez azonban a Kúria szerint a jelen esetben nem állapítható meg. Az indítványozó a képen öltönyben látható, a bilincs, illetve a vezetősíj közvetlen rátekintéssel nem észlelhető külső, objektív szemlélet szerint. A felvétel tehát az indítványozót nem megalázó helyzetben mutatja be, személyiségi jogsértés ezáltal nem állapítható meg.

- [16] A Kúria hangsúlyozta, hogy a közérdeklődésre számot tartó eseményről való tudósítás joga és lehetősége elsőbbséget élvez az indítványozó képmás védelméhez fűződő jogához képest, figyelemmel arra is, hogy a képmással illusztrált tudósítás az indítványozó közszereplői tevékenységével hozható összefüggésbe.
- [17] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdései vonatkozásában állította. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes által közölt fotón büntetés-végrehajtási ór kíséretében, vezetősíjjal és kivillanó bilincsből látható. A fényképfelvételt 2009. augusztus 11-én „a féléves előzetes letartóztatási tárgyalásakor” készítették a Pesti Központi Kerületi Bíróság épületében. Az ügyben ekkor még jogerős ítélet nem született. Az indítványozó előadta, hogy az I. rendű alperes a képet 2011. április 19-én a Fővárosi Bíróságon zajló tárgyalásról szóló tudósítás körében használta fel.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a bűnösségére történő utalások (büntetés-végrehajtási ór, vezetősíj, bilincs) a jogerős ítélet meghozatala (2014. július 1.) előtt arra bátorították a nyilvánosságot, hogy bűnösnek tartsák, és előítéllettel álljanak az igazságügyi hatóságok által értékelt tényekhez.
- [19] Az indítványozó hivatkozott az EJEB gyakorlatára. Előadta, hogy az EJEB gyakorlatában „elismeri az ártatlanság védelme és más, a tisztességes tárgyaláshoz való joghoz kapcsolódó jogok közötti egyértelmű kapcsolat meglétét abban az értelemben, hogy amikor ezeket a jogokat megsértik az ártatlanság védelme is elkerülhetetlenül veszélybe kerül”. Hivatkozott a *Barbera, Messegue és Jabardo kontra Spanyolország*, a *Minelli kontra Svájc* és az *Allenet de Ribemont kontra Franciaország* ügyekre.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott továbbá az Európai Bizottság 2006-ban kiadott zöld könyvére az ártatlanság védelméről, és az Európai Parlament és Tanács által 2016. január 20-án elfogadott irányelvre a büntetőeljárás során az ártatlanság védelme joga egyes vonatkozásainak és a saját tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről.

II.

- [21] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

III.

- [22] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben foglalt feltételeinek eleget tesz-e.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [24] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. Ezen feltételek vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [25] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és egyben a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel, hogy a Kúria ítéletének meghozatala során nem volt tekintettel az ártatlanság véelméből fakadó alkotmányos követelményekre.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján – különös tekintettel az EJEH hivatkozott döntéseire – úgy értékelte, hogy az alkotmányjogi panasz az ártatlanság véelméből fakadó alkotmányos követelményekkel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, amely egyben szükségképpen befolyásolta a bírói döntés érdemi kérdéseit, ezért – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt érdemben bírálta el.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [28] 1. Az ártatlanság véelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése rögzíti. Eszerint senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ártatlanság véelme a jogállam egyik alapelve, amely az 1989. évi XXXI. törvénnyel nyert alkotmányos rangot {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, hogy „[a]z ártatlanság véelme alapvetően magában a büntetőeljárásban érvényesül, a bűnösség megállapításának folyamatára korlátozódik, a bűnösség kérdésében való bírói döntésig tart.” {401/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 528, 532., megerősítette: 3087/2016. (V. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az ebből fakadó alkotmányos követelmény lényege pedig abban ragadható meg: a büntetőjogi felelősségről való döntésre jogosult „a felelősség tisztázását szolgáló eljárás során elfogulatlanul, pártatlanul járjon el, bizonyítási kötelezettségét megalapozottan teljesítse, továbbá ne prejudikáljon.” {3258/2015. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban hangsúlyozta azt is, hogy „[m]indez egyben garanciális jelentőségű akadályát képezi annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el” (Indokolás [56]).
- [30] Az Alkotmánybíróság több határozatában kiterjesztően értelmezte az ártatlanság véelmét, amely azon az elvi alapon nyugodott, hogy „a jogállam által védett élet- és jogviszonyok körében az ártatlanság véelmének elve egyre több területen érvényesül” {3087/2016. (V. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes abban a kérdésben, hogy az ártatlanság véelméből eredő jogvédelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az Alkotmánybíróság a 3087/2016. (V. 2.) AB határozatban hangsúlyozta korábbi gyakorlatából azt a megállapítást: „[a]z ártatlanság véelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrányok okozhatnak” (Indokolás [33]).
- [32] A fentiekből következően megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ártatlanság véelme – mint alkotmányos alapelv – nem kizárólag a büntetőeljárásban érvényesül, és esetenként vizsgálandó, hogy egy joghátrány az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalmával összefüggésben áll-e.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügy érdemi vizsgálata során ezért elsőként azt kellett mérlegelnie: az ártatlanság véelmével összefüggésben áll-e az indítványozó által állított az a joghátrány, amely abból ered, hogy őt a sajtóban megjelent, a vele szemben indult büntetőeljárásról tudósító közlemény képi illusztrációján büntetés-végrehajtási órrel, vezetősíjjal és bilincssel mutatják.
- [34] Az Alkotmánybíróság a kérdés megítélése során figyelembe vette az EJEH esetjogát is. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy Magyarország az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (Emberi Jogok Európai Egyezménye, a továbbiakban: EJEH) részes állama, ezért az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a magyar alkotmányos mércék kidolgozásakor a jogvédelem minimális követelményeiként érvényesíti az egyezményt értelmező EJEH joggyakorlatának szempontjait {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, megerősítette: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [25]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban már vizsgálta az EJEH 6. cikk 2. bekezdését, amely rögzíti: „Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnös-

ségét a törvénynek megfelelően nem állapították meg”. A 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban foglaltak megismétlése nélkül, a konkrét ügygel összefüggésben az Alkotmánybíróság az EJEB gyakorlatából a következőket emeli ki.

- [36] Az EJEB gyakorlatában az ártatlanság védelmének lényege, hogy az eljárás alá vont személyt mindaddig úgy kell tekinteni, hogy nem követett el bűncselekményt, amíg az állam – bűnüldöző hatóságai útján – nem nyújt be elegendő bizonyítékot ahhoz, hogy egy független és pártatlan bíróságot meggyőzzön az érintett személy bűnösségéről. Az ártatlanság védelme megköveteli, hogy a bíróság tagjai ne abból a feltételezésből induljanak ki, hogy a vádlott elkövette azt a bűncselekményt, amellyel vádolják [*Barbera, Messegué és Jabardo kontra Spanyolország* (10590/83), 1988. december 6., 77. bekezdés].
- [37] Az EJEB tehát az ártatlanság védelmét elsősorban büntetőeljárás garanciaként, a tisztességes eljárás (tárgyalás) egyik elemének fogja fel. Ugyanakkor elismeri az ártatlanság védelmének érvényesülését, így megsértésének lehetőségét a folyamatban lévő büntetőeljáráson kívül is. Az ártatlanság védelmének ezen aspektusából következő jogvédelem azt a célt szolgálja, hogy megvédje azon személyeket, akiket az ellenük emelt vád alól felmentenek, vagy velük szemben a büntetőeljárást megszüntetik attól, hogy hivatalos személyek vagy hatóságok olyan bánásmódban részesítsék őket, mintha valóban elkövették volna azt a bűncselekményt, amelynek elkövetésével őket megvádolták [*Allen kontra Egyesült Királyság* (25424/09), 2013. július 12., 103. bekezdés].
- [38] Az EJEB gyakorlatában rámutatott, hogy a gyanúsítással szembeni kényszerintézkedés foganatosítása nem sérti az ártatlanság védelmét. Ebből következően nem minősül az ártatlanság védelme megsértésének, ha az eljárás alá vont személyt előzetes letartóztatásba helyezik, és az elítéltekkel azonos körülmények között tartják fogva [*Peers kontra Görögország* (28524/95), 2001. április 19., 76–78. bekezdések]. Ha azonban a vádlottnak a bírósági tárgyaláson saját ruházata helyett az elítéltek egyenruhájában kell megjelennie – egyéb körülmények fennállása mellett – felveti az ártatlanság védelmének megsértését, mivel erősítheti a közvéleményben a vádlott bűnösségére vonatkozó benyomást [*Samoila és Cionca kontra Románia* (33065/03), 2008. március 4.]. Nem állapította meg az EJEB ugyanakkor az ártatlanság védelmének a megsértését abban az ügyben, ahol a vádlottat a bírósági tárgyaláson egy vasketrecben tartották, mert minden ilyen jellegű eljárásban ezt a biztonsági intézkedést alkalmazta a bíróság, ezért az nem az érintett bűnössége kérdésében történő állásfoglalást fejezte ki [*Ashot Harutyunyan kontra Örményország* (34334/04), 2010. június 15., 136–140. bekezdések].
- [39] Az EJEB a *Minelli kontra Svájc* ügyben megállapította, hogy „[a]z ártatlanság védelme sérelmet szenved, amennyiben a vádlottra vonatkozó valamely bírósági határozat azt a véleményt tükrözi, hogy a vádlott bűnös, anélkül, hogy bűnösségét a törvénynek megfelelően bebizonyították volna, és lehetősége lett volna védekezési jogának gyakorlására” [*Minelli kontra Svájc* (8660/79), 1983. március 25., 37. bekezdés; lásd még: *Garycki kontra Lengyelország* (14348/02), 2007. február 6., 66–70. bekezdések].
- [40] Az EJEB hangsúlyozta több határozatában is, hogy a hatóságok tájékoztathatják a nyilvánosságot a nyomozásról és a bűnösség gyanújáról, ennek azonban feltétele, hogy ez nem jelentheti az eljárás alá vont személy bűnösségének a kijelentését [*Allenet kontra Franciaország* (15175/89), 1995. február 10., 38–41. bekezdések]. Az ártatlanság védelmét bármilyen hivatalos megállapítás hiányában is sérti, ha az érvelés azt sugallja, hogy a nyilatkozatot tevő hivatalos személy bűnösnek tekinti a vádlottat [*Butkevicius kontra Litvánia* (48297/99), 2002. március 26., 49. bekezdés].
- [41] Az EJEB gyakorlatában felmerült az ártatlanság védelmének sérelme a bűnösséget sugalló sajtókampánnyal összefüggésben is. Az EJEB ilyenkor azt vizsgálja, hogy a sajtótudósítás bármilyen módon befolyásolta-e a büntetőeljárásban eljáró bíróság, vagy más hatóság döntését, mert ez felvetheti az állam, illetve a közhatalmi szervek felelősségét. A konkrét ügyben az EJEB megállapította, hogy az EJE 6. cikk 2. bekezdésének sérelme nem merült fel, mert a bíróság a meghozott ítéletét kizárólag a vádhatóság által előterjesztett bizonyítékokra alapította [*Claes és Mások kontra Belgium* (46825/99, 47132/99, 47502/99, 49010/99, 49104/99, 49195/99, 49716/99), 2005. június 2., 47. bekezdés].
- [42] 3. Összegezve a fentieket az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy mind a saját gyakorlatában, mind az EJEB gyakorlatában az ártatlanság védelme elsősorban büntetőeljárás garanciaként a tisztességes eljáráshoz való jog egyik eleme. Ugyanakkor az ártatlanság védelme – mint a jogállam részét képező alkotmányos alapelv – sérelme felmerülhet a büntetőeljáráson kívül is azon indoknál fogva, hogy megvédje azokat a személyeket, akiket az ellenük emelt vád alól felmentettek vagy velük szemben az eljárást megszüntették attól, hogy bármely hatóság vagy hivatalos személy úgy kezelje őket, mintha valóban elkövették volna a vád tárgyává tett bűncselekményt.

- [43] Az Alkotmánybíróság utal továbbá arra is, hogy az Európai Unió 2016. március 9-én elfogadta a büntetőeljárás során az ártatlanság véelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló 2016/343/EU parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: irányelv), amelyet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény ültet át a hazai jogrendbe.
- [44] Az irányelv preambuluma 19. bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy „megfelelő intézkedéseket kell tenniük annak biztosítására, hogy a média tájékoztatásakor a hatóságok ne utaljanak a gyanúsítottra vagy a vádlottra bűnösként, egészen addig, amíg az említett személy bűnösségét jogszerűen meg nem állapították. Ennek érdekében a tagállamoknak tájékoztatniuk kell a hatóságokat annak fontosságáról, hogy megfelelően tartsák tiszteletben az ártatlanság véelmét, amikor a média számára tájékoztatást adnak vagy információkat fednek fel. Ez nem érintheti a sajtó és más médiumok szabadságát védő nemzeti jogot.”
- [45] Az irányelv preambuluma 20. bekezdése kiemeli azt is, hogy „[a]z illetékes hatóságoknak tartózkodniuk kell attól, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat bűnösként mutassák a bíróságon vagy a nyilvánosság előtt fizikai kényszerítő intézkedések – például bilincs, üvegfülke, ketrec vagy lábbilincs – alkalmazása révén, kivéve, ha az említett intézkedések alkalmazására az adott ügyre jellemző biztonsággal kapcsolatos okból – ideértve annak megakadályozását, hogy a gyanúsított vagy a vádlott saját magában vagy másban kárt tegyen, vagy vagyoni kárt okozzon –, vagy azzal kapcsolatos okból van szükség, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat megakadályozzák a szökésben, vagy abban, hogy harmadik személyekkel, például tanúkkal vagy áldozatokkal kapcsolatba lépjen. A fizikai kényszerítő intézkedések alkalmazásának lehetőségéből nem következik, hogy az illetékes hatóságoknak az ilyen intézkedések alkalmazásáról formális határozatot kellene hozniuk.”
- [46] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványban hivatkozott joghátrány és az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalma között alkotmányjogi értelemben összefüggés áll fenn, ezért az indítványozó által állított jogsérelmet az alábbiak szerint vizsgálta.

V.

- [47] Az indítványozó a megelőző peres eljárásban személyiségi jogi igényt érvényesített. Kereseti kérelmében azt kérte: a bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 80. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy az alperesek megsértették a képmás védelméhez fűződő jogát, mert a vele szemben indult büntetőeljárásról készült tudósítást olyan, a hozzájárulása nélkül készített fényképpel illusztrálták, amelyen bilincsben látható.
- [48] Az Alkotmánybíróság már több határozatában hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvény-nyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie.
- [49] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvényvel való összhangját vizsgálja, vagyis azt, hogy a jogszabályok alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e.
- [50] Az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy alapjogi relevanciája több vonatkozásban merül fel. Az indítványozó személyiségi jogi igénye alapvetően abból fakad, hogy róla az I. és II. rendű alperes – mint sajtószervek – fényképet készítettek és ezt – hozzájárulása nélkül – a vele szemben megindított büntetőeljárásról szóló tudósításhoz illusztrációként felhasználták.
- [51] Az ügy alapjogi relevanciája részben azon alapul, hogy az indítványozóval mint közszereplő politikussal szemben megindított büntetőeljárás olyan közérdeklődésre számot tartó esemény, amelyről az I. és II. rendű alperesek jogosultak voltak tájékoztatást nyújtani. Az ügy alapjogi relevanciája ezért ebben az összefüggésben a sajtószabadságra [Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésével] tekintettel merül fel.
- [52] Nem hagyható ugyanakkor figyelmen kívül, hogy az I. és II. rendű alperes által közölt tudósítás olyan képi illusztrációt tartalmaz, amelyen az indítványozó bilincsben látható még azelőtt, hogy büntető ügyében jogerős bírói döntés született volna. Ebben az összefüggés az ügy felveti az ártatlanság véelmének a IV. pontban bemutatott alkotmányos tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésének relevanciáját is.

- [53] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az eljáró bíróságok az ügy alapjogi relevanciájára figyelemmel voltak. A támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kérdése ezért nem merülhet fel azon az alapon, hogy a bíróságok az ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jártak volna el. Az indítványban foglaltak ugyanakkor megalapozzák annak érdemi vizsgálatát, hogy a Kúria érvényre juttatta-e az ártatlanság vélelmének alkotmányos tartalmát, vagyis az általa kialakított jogértelmezés összhangban áll-e a jog alkotmányos tartalmával.
- [54] A Kúria ítéletének indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy döntése során a sajtószabadságnak tulajdonított döntő jelentőséget. Hivatkozással az EJEB ide vonatkozó gyakorlatára (*Verlagsgruppe News GmbH & Bobi kontra Ausztria*), továbbá az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára és a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatra, kiemelte, hogy a közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódó képmás nyilvánosságra hozatalához nincs szükség az ábrázolt személy engedélyére. Relevánsnak tekintette a Kúria az ügyben azt, hogy az indítványozó korábban politikus, közszereplő volt, illetve azt is, hogy a vele szemben indított büntető-eljárás kapcsolódott közszereplői minőségéhez, polgármesteri tisztségéhez. A Kúria utalt arra is, hogy köztudomású ténynek tekinthető, hogy az indítványozót előzetes letartóztatásba helyezték. A Kúria álláspontja szerint az indítványozó személyiségi jogséremléme akkor lett volna megállapítható, ha a felvétel a tudósítás szöveges tartalmától függetlenül az indítványozó személyét önmagában is megalázó helyzetben ábrázolja. Az indítványozó azonban a képen öltönyben látható, a bilincs, illetve a vezetősíj közvetlen rátekintéssel nem észlelhető külső, objektív szemlélet szerint. A Kúria álláspontja szerint tehát a felvétel az indítványozót nem megalázó helyzetben mutatja be, ezért személyiségi jogsértés nem állapítható meg.
- [55] Az indítványozó szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta azt a tényt, azáltal, hogy a képi illusztráció őt a jogerős ítélet meghozatala előtt bilincsből, vezetősíjjal vezetve egy büntetés-végrehajtási ór mellett mutatja be, egyértelműen azt a látszatot kelti, hogy bűnös.
- [56] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakra tekintettel kiemeli, hogy a Kúria kifejezetten hangsúlyozta ítéletében: az állandó bírói gyakorlat szerint a sajtószerv helyreigazítás kötelezettsége nélkül, objektív módon tudósíthat valamely büntetőeljárás aktuális állásáról. A tudósítással szemben az a követelmény, hogy összhangban álljon az adott eljárás aktuális állásával, és tartsa tiszteletben az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelvét.
- [57] Az adott ügy alkotmányossági szempontú megítélésének lényeges kérdése, hogy a sajtóban közölt tudósításhoz csatolható-e olyan képi illusztráció, amely az érintettet a nyilvánosság előtt fizikai kényszerítő eszköz alkalmazása során mutatja be. A probléma jelentőségét mutatja, hogy az ártatlanság vélelmével összefüggésben az EJEB kiemelten foglalkozott ezzel a kérdéssel, és a fentiekben hivatkozott irányelv megalkotása során az Európai Unió jogalkotó szerve is.
- [58] Az Alkotmánybíróság az indítványozó konkrét érveivel összefüggésben rámutat: az EJEB több ítéletében is megállapította, hogy a kényszerítő intézkedések – pl. előzetes letartóztatás – alkalmazása önmagában nem sérti az ártatlanság vélelmét. Az EJEB gyakorlata szerint megállapítható az is, hogy a társadalom széles rétegét érintő ügyekről szóló tájékoztatás a sajtószabadság körébe tartozik. E szempontokra utalnak az Európai Unió jogalkotó szervei is az irányelv preambulumban: a tagállamok hatóságainak egy büntetőeljárásról szóló tájékoztatás során megfelelően tiszteletben kell tartaniuk az érintett ártatlanság vélelméhez fűződő jogát, ez azonban nem érintheti a sajtó szabadságát.
- [59] Kifejezetten a bilincsből történő képi illusztrációval összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A jelen ügyben nem hagyható figyelmen kívül – amint erre a Kúria kifejezetten utalt –, hogy köztudomású ténynek minősült: az indítványozót előzetes letartóztatásba helyezték. A sajtóban megjelent képi ábrázolás az előzetes letartóztatás fenntartása tárgyában tartott tárgyalást megelőzően készült.
- [60] A sajtószervek rendszeresen tudósítanak arról, hogy mikor és kinek az előzetes letartóztatásáról dönt a bíróság, valamint arról is számot adnak, hogy miként dönt a bíróság az előzetes letartóztatás kérdésében. Ezekben az esetekben a filmfelvételeken, fotókon, bilincsből, vezetősíjra látható a gyanúsított, mert a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések realizálása így valósul meg, és a büntetőeljárás e szakaszában – a jogerős elítélésig – ennek ellenére és ezzel együtt megilleti a gyanúsítottat az ártatlanság vélelme.
- [61] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért, hogy az indítványozóval szemben az előzetes letartóztatásával összefüggésben alkalmaztak fizikai kényszerítő eszközt a hatóságok. Ezen eszközök alkalmazása a kényszerintézkedések velejárója, ezért nem állapítható meg, hogy a hatóságok intézkedésére alaptalanul, vagy azért került volna sor, hogy az indítványozót bűnösnek mutassák be a nyilvánosság előtt.

[62] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvánnyal támadott bírói döntés nem alaptörvény-ellenes, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1507/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3314/2017. (XI. 30.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 9.Beüf.50/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Cs.A.Cs. Zrt., székhely: 5600 Békéscsaba, Mogyoró utca 22.) törvényes képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságon.
- [2] Az indítványozó gazdasági társaság jogelődje pótmagánvádlóként vádindítványt nyújtott be a társaság ügyvezetője ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt.
- [3] A Békéscsabai Járásbíróság 2014. március 10-én kelt, 13.B.480/2012/48. számú ítéletével a terheltet a vád alól felmentette. A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2015. április 14-én kelt, 1.Bf.218/2014/6. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban a Békéscsabai Járásbíróság 2015. november 24-én kelt, 19.B.185/2015/27. számú ítéletével a terheltet felmentette. Az ítéletet a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2016. június 14-én jogerőre emelkedett 1.Bf.35/2016/10. számú végzésével helybenhagyta. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria 2016. szeptember 21-én kelt Bfv.I.1373/2016/2. számú végzésével a felülvizsgálati indítványt elutasította.
- [4] A terhelt és meghatalmazott védője 2016. szeptember 5-én iktatott beadványukban kérték, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót, mint pótmagánvádlót a terhelt által kifizetett ügyvédi munkadíj, készkiadás és a sikerdíj megtérítésére.
- [5] A Békéscsabai Járásbíróság 2017. január 18-án kelt 16.Beü.1250/2016/2. számú végzésével a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 578. §-a alapján lefolytatott különleges eljárásban a terhelt meghatalmazott védőjének a díját és a költségét megállapította és annak viselésére az indítványozó jogelődjét kötelezte, aki a döntés ellen fellebbezést nyújtott be. A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2017. március 6-án jogerőssé vált, 9.Beüf.50/2017/3. számú végzésével az elsőfokú végzést a bűnügyi költség összegének mérséklésével megváltoztatta és egyebekben helybenhagyta.
- [6] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott határozat az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmát sérti. Az indítványozó bemutatta a visszaható hatályú jogalkotásra, illetve jogalkalmazásra vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat lényegét és hivatkozott a 65/1995. (XI. 10.) AB határozatra, valamint a 349/B/2001. AB határozatra. Az indítvány érvelése tartalmazza azt is, hogy a 15/2016. (IX. 21.) AB határozat a Be. 344. § (1) bekezdését pro futuro hatállyal, 2016. december 31-ével semmisítette meg. Ezzel összefüggésben az indítvány utal arra, hogy az Abtv. 45. § (5) bekezdése rögzíti, hogy

a jogszabály megsemmisítése nem érinti a megsemmisített jogszabályon alapuló, az Alkotmánybíróság előtti eljárásban nem felülvizsgálható, vagy felül nem vizsgált bírói döntéseket, kivéve, ha az Alkotmánybíróság a megsemmisítésről szóló határozatában ettől eltérően rendelkezik. Az Alkotmánybíróság tehát a jogbiztonság érdekében az alaptörvény-ellenes szabály ideiglenes hatályban tartásáról rendelkezett.

- [7] Az indítványozó érvelése szerint a Be. 578. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a bíróság utólag határoz a büntügyi költség viseléséről, ha a jogerős határozat erről nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. A különleges eljárás során a bíró annak az elbírálására jogosult, hogy a korábban eljáró bíróságok betartották-e a jogerős határozat meghozatalakor a hatályos jog szerint irányadó szabályokat, nem veheti azonban figyelembe a határozat meghozatalát követően bekövetkezett jogszabályi változásokat. Az indítvány szerint a Gyulai Törvényszék azáltal, hogy a 2016. június 14-én jogerőre emelkedett ítéletre a büntügyi költség tekintetében 2017. január 1-jén hatálybalépett rendelkezéseket alkalmazta, visszamenőlegesen avatkozott be a pótmagánvádlót érintő lezárt jogviszonyba, amely a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába és a jogállamiság alapkövet jelentő jogbiztonságba ütközik.
- [8] Az indítványozó mindezek alapján kérte a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 9.Beüf.50/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam. [...]”

- [10] 2. A Be.-nek az alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„11. § (1) A büntetőeljárást a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény szerint kell lefolytatni. [...]”

„578. § (1) A bíróság utólag határoz a büntügyi költség viseléséről, ha a jogerős határozat erről nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. E végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

(2) A bíróság utólag határoz a vádlott költségének és a védőjét megillető, az eljárás során nem előlegezett díj és költség megtérítéséről [339. § (3) bek.], ha erről az ügydöntő határozat meghozatalakor nem volt lehetősége rendelkezni.”

„605. § (1) Ez a törvény – a 607. § kivételével – 2003. július 1. napján lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. A 607. § hatálybalépéséről külön törvény rendelkezik.”

- [11] 3. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvénynek az alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„14. § A Be. 344. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

344. § (1) A pótmagánvádló viseli a 74. § (1) bekezdésében meghatározott büntügyi költségből azt a költséget, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett, ha a vádlottat felmentették, vagy vele szemben az eljárást megszüntették.

(2) A pótmagánvádlót csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállással azzal a részével kapcsolatban felmerült büntügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a vádindítványt előterjesztette, és amelyre a bíróság felmentő ítéletet hozott vagy az eljárást megszüntette. A vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén az ügyben fellépő pótmagánvádlókat külön-külön kell kötelezni a büntügyi költség fizetésére. Ha a büntügyi költség, illetőleg annak meghatározott része a pótmagánvádlók szerint nem különíthető el, a bíróság a pótmagánvádlókat egyetemlegesen kötelezi a büntügyi költség fizetésére.

(3) Ha a pótmagánvádlók büntügyi költségben való marasztalásának van helye, a pótmagánvádat elejtő pótmagánvádlót a büntügyi költség arányos részének megfizetésére kell kötelezni.

(4) Ha a vádat pótmagánvádló képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, vagy vele szemben az eljárást a pótmagánvádló vádelejtése miatt megszünteti, a pótmagánvádló a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül – a külön jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett. A megtérítésre a (2) és (3) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.”

„46. § (1) Ez a törvény – a (2) és a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

(2) Az 1–4. §, a 7–8. §, a 14. §, a 15. § (1) bekezdése, a 16–20. §, a 22–26. §, a 28–29. §, a 30. § (1) bekezdése, a 31–38. § és a 40–44. § 2017. január 1-jén lép hatályba. [...]”

III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 9.Beüf.50/2017/3. számú végzését 2017. április 4-én vette át. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2017. május 2-án adta postára az elsőfokú bíróságnak címezve. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a panaszt határidőben benyújtották.
- [14] 2. Az alkotmányjogi panasz eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. §], valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B] cikk (1) bekezdés].
- [15] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]; megerősítve pl.: 3051/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az indítványozó a visszaható hatályú jogalkalmazásra hivatkozott, amelynek alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.
- [16] Az indítvány megjelölte a támadott bírósági határozatot (Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 9.Beüf.50/2017/3. számú végzése), valamint az alaptörvény-ellenességre vonatkozó indokolást és kifejezett kérelmet terjesztett elő arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Az indítvány ebben a tekintetben is eleget tett a határozott kérelem követelményeinek.
- [17] 3. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az indítványozó egy gazdasági társaság (zrt.), amelynek a cégnyilvántartás szerinti jogelődje (kft.) az alapul szolgáló büntetőeljárásban pótmagánvádlóként lépett föl. A támadott határozatokban a jogelőd társaságot a bűnügyi költség utólagos megállapítására irányuló különleges eljárásban a meghatalmazott védő munkadíjának és költségének a megfizetésére kötelezték. A jogutódlás folytán ez a kötelezettség az indítványozóra hárult. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó nemcsak jogosult az alkotmányjogi panasz benyújtására, de egyben érintettnek is tekinthető.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is [legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [20] A Be. 578. §-a szerint a bűnügyi költségére vonatkozó utólagos rendelkezés egy önálló bírósági eljárás, amelyben a bíróság utólagosan, végzéssel határoz egy olyan kérdésben, amelyről a jogerősen lezárt ügyben nem vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. Ebben az eljárásban a jogorvoslati lehetőség is biztosított, tehát egy önálló, bár járulékos bírósági eljárásnak számít. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az Abtv. 27. § második fordulatában meghatározott feltételnek megfelel a másodfokú jogerős végzés, így ellene alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani [3119/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [10]].

- [21] 5. Az Abtv. 27. § *b*) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be panaszát és további rendes jogorvoslat nem állt rendelkezésére. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § *b*) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [23] 6. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [24] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, mert – ahogyan arra az indítványozó is utal – korábbi határozataiban már rögzítette a visszaható hatályú jogalkotásra és jogalkalmazásra vonatkozó azokat az alkotmányos elveket, amelyek alapján jelen alkotmányjogi panaszban foglaltak vizsgálhatók.
- [26] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.
- [27] A panaszt ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség tekintetében – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben elbírált.

IV.

- [28] Az indítvány nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalma alapján a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenes. Az indítvány szerint a bűnügyi költség utólagos megállapítására irányuló eljárásban az indítványozót, mint pótmagánvádlót a terhelt felmentése miatt egy olyan jogszabályi rendelkezés alapján kötelezték az eljáró bíróságok a terhelt meghatalmazott védője díjának és költségeinek a megtérítésére, amely az ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában még nem létezett.
- [30] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzúlából és a T) cikk (1) bekezdéséből olvasható ki a jogbiztonság követelménye. Ez utóbbiból vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma, amely egyben a rendszerváltozást követő jogalkotási törvények állandó sarokköve. A visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközés vizsgálatakor az Alkotmánybíróság főszabályként abból a tételből indult ki, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [88]; 10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [15]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [23]}. Ugyanakkor a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (ad malam partem) jogalkotásra irányadó, továbbá a tilalom nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság által vizsgált – a visszaható hatályú jogalkotással összefüggő – jogviszonyok szükségképpen nagyon is különbözőek – pl. közjogi, büntetőjogi vagy magánjogi vetületűek, illetve már teljesedésbe mentek vagy folyamatban lévők – lehetnek. Amennyiben az új jogszabály rendelkezéseit annak hatálybalépése előtt

- létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kellett, úgy az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálta meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [54]–[56]; 7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 48; 20/2001. (VI. 11.) AB határozat, ABH 2001, 612, 619; 349/B/2001. AB határozat, ABH 2002, 1241, 1255.}.
- [32] Az Alkotmánybíróság rögzítette azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitának az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [33] Az alkotmánybírói gyakorlat különbséget tesz továbbá az eljárás és az anyagi jogi szabályok között a viszszamenőleges hatályú jogalkotás (jogalkalmazás) vizsgálata során. Az Alkotmánybíróság következetesen abban a tekintetben, hogy a jogszabály hatálybalépése előtt „létrejött jogviszonyok” alatt az anyagi jog alapján létrejött jogviszonyokat érti {3024/2015. (II. 9.), Indokolás [23]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [88]–[89]}.
- [34] Jelen alkotmányjogi panasz nem a büntető anyagi jogi jogviszonyra vonatkozó szabályok, hanem egy módosított büntetőeljárás rendelkezés visszaható hatályú alkalmazását kifogásolja. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban áttekintette a büntető anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezések hatálybalépése közötti fontosabb eltéréseket.
- [35] 3. A büntető anyagi jogi és büntető-eljárásjogi rendelkezések alkalmazása között – a hatályosság szempontjából – lényeges különbség van. A Be. szerint a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazása esetén a cselekmény elbírálásának időpontjában hatályos jogszabályt kell alkalmazni [Be. 11. § (1) bekezdés]. A büntetőeljárás törvények jellegzetessége, hogy a hatályosság és az érvényesség időpontja sokszor megegyezik vagy egymáshoz közeli időpontok. A büntető anyagi jogszabályok tekintetében az általános szabály ezzel szemben az, hogy a bűncselekményt – kivéve, ha az új szabály szerint az már nem bűncselekmény vagy enyhébben bírálendő el – az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni [rég. Btk. 2. §].
- [36] Jelen esetben az eljárásjogi értelemben vett időbeli hatály kérdése, vagyis az eljárás megkezdésének és végének az időpontja releváns, és nem az anyagi jogi tényállás megvalósulásának az ideje irányadó. Eljárásjogi értelemben az időbeli hatály arra a kérdésre ad választ, hogy a jogalkotó elképzelése szerint kell-e alkalmazni az új jogszabályt a hatálybalépése előtt jogerősen befejezett eljárásokban (is), a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban (is), vagy csupán a hatálybalépése után induló eljárásokban. Eljárásjogi értelemben tehát *ex tunc* az a rendelkezés, amelyet a már megindult, de még le nem zárt – véget nem ért –, be nem fejezett eljárásban is alkalmazni kell. A jogszabály hatálybalépése kapcsán szükség szerint rendezni kell az új szabályozás alkalmazására való áttérés kérdését (átmeneti rendelkezések).
- [37] A konkrét esetben az első és a másodfokú bíróságnak valóban olyan jogszabályt (normát) kellett alkalmaznia, amely a büntetőeljárás jogerős lezárásakor még nem volt hatályban. Ez látszólag visszaható hatályú jogalkotásnak és jogalkalmazásnak tűnik. Valójában nem az, mert az azonnali és a visszaható hatály között eljárásjogi értelemben a különbség abban áll, hogy a visszaható hatályú jogalkotás a már lezárt jogviszonyokra is vonatkozik, sőt a korábbi eljárás cselekmények felülvizsgálatát, esetleg megismétlését teszi szükségessé. Az eljárásjogi értelemben vett azonnali hatály viszont egy már meglévő, bár korábban keletkezett eljárásjogi jogviszonyban keletkezett, változtat vagy szüntet meg eljárásjogi jogokat és kötelezettségeket, amely azonban szükségszerűen a jövőre szól.
- [38] A támadott bírói döntés visszamenőleges hatályúként nem értelmezhető, mivel a meglévő jogviszonyokat a jövőre nézve módosítja. Az új törvényi rendelkezés, amelyet a bíróságok első- és másodfokon alkalmaztak – bár a kihirdetést megelőzően keletkezett jogviszonyokba ágyaz be új kötelezettségelemet – valójában a jövőre szól.
- [39] Az Alkotmánybíróság az eljárásjogi törvények hatálybaléptetése kapcsán korábbi határozatában kiemelte, hogy csak kivételesen és kifejezetten átmeneti jelleggel van arra alkotmányos lehetőség, hogy az egyébként hatályon kívül helyezett korábbi szabályt az új jogszabály hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban még alkalmazzák [29/2000. (X. 11.) AB határozat, ABH 2000, 193, 198.]. Ebből következően nincs alkotmányos lehetőség arra, hogy az azonnali hatály alkalmazását a jogszabály az érintettek számára kedvező esetekre korlátozza.
- [40] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben, az alkalmazott konkrét jogi norma kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, a korábbi jogi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabálynak minősül. Épp az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség meg-

állapítása miatt semmisítette meg 2016. december 31-i hatállyal azt a jogszabályi rendelkezést (Be. 344. §), amely alkalmazásának a mellőzésére az indítványozó hivatkozik. A törvényalkotó megalkotta és 2017. január 1. napján hatálybaléptette az új törvényi rendelkezéseket, és ezeket a rendelkezéseket az első- és a másodfokú bíróságoknak alkalmazni kellett.

- [41] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban a másodfokú bíróság részletes indokát adta annak, hogy miért nem állt módjában a jogerős ítélet meghozatalának időpontjában vagy a bűnügyi költség utólagos megállapítására irányuló különleges eljárás megindításának időpontjában fennálló büntetőeljárási rendelkezések szerint döntést hozni.
- [42] A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság – a 9.Beüf. 50/2017/3. számú végzésének indokolása szerint – „egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával a tekintetben, hogy a 2017. január 18. napján meghozott határozatra a 2017. január 1. napja után hatályos rendelkezést alkalmazta. A töretlen bírói gyakorlat szerint ugyanis a Be. hatálybalépésre vonatkozó szabályai abban az esetben is irányadók, ha a hatálybalépést követően bármikor sor kerül a Be. újabb módosítására és a jogalkotó a módosítás kapcsán az eddigiektől eltérő hatálybaléptető rendelkezés meghozatalát nem tartja szükségesnek (BH2009. 238., EBH2014. B.19.). A Be. vonatkozó rendelkezéseinek a 344. § módosításához kapcsolódóan ilyen eltérő rendelkezés nem született. A Be. 605. § (1) bekezdésben megfogalmazott főszabály szerint a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény az mindig az eljárásban foganatosított eljárási cselekmény időpontja alapján határozható meg.” (A támadott végzés 2. oldal első bekezdés.)
- [43] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzíti, hogy a másodfokú bíróságnak az elbírálás időpontjában a Be. kötelező rendelkezése alapján a hatályos eljárási szabályokat kellett alkalmaznia és nem lehetett tekintettel a korábbi szabályozásra. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ismertetett indokokra tekintettel a támadott érdemi bírói döntésre kiható alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg.
- [44] 4. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítvány az Abtv. 27. § alapján kizárólag a bírósági határozatot támadta. Az indítványozónak lehetősége lett volna a módosító jogszabályt hatálybaléptető rendelkezést az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti feltételekkel támadni, amennyiben a folyamatban lévő ügyekre vonatkozó rendelkezés hiányát alaptörvény-ellenesnek vélte. Erre nézve azonban az indítvány határozott kérelmet és megfelelő alkotmányjogi indokokat nem adott elő.
- [45] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az új jogszabályi rendelkezés sajátossága, hogy egy alaptörvény-ellenes – a védelemhez való alapjogot sértő – helyzetet küszöbölt ki, vagyis jelen esetben azt, hogy az alapul szolgáló büntetőügyben a pótmagánvádló által sikertelenül megvádolt, majd a bíróság által felmentett terheltre háruljon a meghatalmazott védő díja és költsége.
- [46] Tekintettel erre az alkotmányos érdekre és arra, hogy a kérelem a jogszabályi rendelkezés, valamint annak hatálybalépése tekintetében körülírt alaptörvény-ellenességre utaló alkotmányos indokokat nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdésében foglalt, kizárólag hivatalból gyakorolható jogkörének gyakorlását, vagyis az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásra történő áttérést nem tartotta indokoltnak.
- [47] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1135/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3315/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.463/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Östör Balázs; 1245 Budapest, Pf.: 1217.) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Gfv.VII.30.463/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [3] 1.1. A Fővárosi Törvényszék Cégbírósága megállapította, hogy az indítványozó betéti társaságnak a cégjegyzék adatai szerint egy beltagja és egy kültagja volt. Az indítványozó egyetlen kültagja 2015. január 12. napján elhunyt. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 110. § (1) bekezdése szerint „[h]a a társaságból valamennyi beltag vagy valamennyi kültag kiválik, a társaság az utolsó beltag vagy az utolsó kültag kiválásától számított hathónapos jogvesztő határidő elteltével megszűnik, kivéve, ha a társaság e határidőn belül a társasági szerződése módosításával a betéti társaságként vagy közkereseti társaságként való működés törvényes feltételeit megteremti, és ezt a változást a cégbíróságnak bejelenti.” A Fővárosi Törvényszék Cgt. 01-15-013922/2. számú végzésében megállapította, hogy a Gt. 110. § (1) bekezdése értelmében az indítványozó betéti társaság 2015. július 12. napján megszűnt, és ezért elrendelte az indítványozó elleni kényszertörlési eljárás megindítását.
- [4] A kültag halálát követő hagyatéki eljárást követően a hagyatéki teljes hatállyal történő átadására 2015. augusztus 26. napján került sor. Az indítványozóval kapcsolatos változásbejegyzési eljárás megindítását 2015. szeptember 21-én kezdeményezték. Az indítványozó kérelmezte, hogy a változásbejegyzési kérelemhez fűzött kísérőlevelében írtakat tekintse az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék igazolási kérelemnek. Az igazolási kérelmet a Fővárosi Törvényszék 2015. október 14-én kelt, Cgt.01-15-013922/5. számú végzésével elutasította. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Törvényszéknek az indítványozó megszűnését kimondó és a kényszertörlési eljárást megindító Cgt. 01-15-013922/2. számú végzésével, valamint az igazolási kérelmet elutasító, Cgt. 01-15-013922/5. számú végzésével szemben is.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljárva a Fővárosi Ítéltábla 16.Cgtf.45.025/2015/2. számú, 2016. március 1-jén kelt végzésével a törvényszék az indítványozó megszűnését kimondó és a kényszertörlési eljárást megindító Cgt.01-15-013922/2. számú végzését helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó előadta, hogy beltagja intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a kültag hagyatéki eljárása haladéktalanul befejeződjön, azonban a hagyatéki teljes hatállyal történő átadására csak a Gt. 110. § (1) bekezdése szerint rendelkezésre álló hathónapos jogvesztő határidő elteltét követően került sor. Az indítványozó vezető tisztségviselője a hagyatékatátadó végzés kézhezvételét követően haladéktalanul megkezdte az új kültag bevonását, az aláírt okiratokkal a változásbejegyzési eljárást megindította. Az indítványozó a fellebbezése méltányos elbírálását kérte annak érdekében, hogy az érdekkörén kívül eső körülmények folytán egy szabályosan működő gazdasági társaság indokolatlan kényszertörlésére, a beltag megélhetését veszélyeztető esetleges szankció alkalmazására ne kerüljön sor. Az ítéltábla álláspontja szerint az érintett határidő jogvesztő jellegénél fogva közömbös, hogy a határidő elmulasztása objektív körülmények eredménye-e, így a jogvesztő határidő elmulasztásának kimentése alapjául a hagyatéki eljárás elhúzódása sem szolgálhat.
- [6] Ugyancsak az indítványozó fellebbezése folytán eljárva a Fővárosi Ítéltábla 16.Cgtf.45.026/2015/2. számú, 2016. március 1-jén kelt végzésével a törvényszék igazolási kérelmet elutasító, Cgt.01-15-013922/5. számú vég-

- zését is helybenhagyta. Tekintettel arra, hogy mindkét fellebbezésben ugyanazon indokokat adta elő az indítványozó, a másodfokú bíróság indokolása megegyezett a 16.Cgtf.45.025/2015/2. számú végzésben kifejtett indokolással.
- [7] A Fővárosi Törvényszék Cgt.01-15-013922/10. számú végzésében megállapította, hogy az indítványozó megszünését kimondó és a kényszerszünetelési eljárást megindító Cgt.01-15-013922/2. számú végzése 2016. március 1. napján jogerőre emelkedett.
- [8] Az indítványozó a megszünését kimondó és a kényszerszünetelési eljárást megindító Cgt.01-15-013922/2. számú végzéssel szemben 2016. június 6-án felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyet a Kúria hivatalból elutasított. A Kúria szerint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogszabályi feltételei nem álltak fenn, mivel az indítványozó által támadott határozat első fokon jogerőre emelkedett.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [10] Az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében képviselt álláspontja szerint a Kúria végzése sérti a jogállamiság, a jogbiztonság elvét, mivel a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása megfosztotta a rendkívüli perorvoslat igénybe vételének lehetőségétől. Ugyanezen okból állítja az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog sérelmét is.
- [11] Az indítványozó szerint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét jelenti az is, hogy a Kúria „helytelenül alkalmazta az elutasítás jogkövetkezményét”, és elvonta a felülvizsgálati kérelem tartalmi elbírálásához fűződő alkotmányos jogait. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria eljárása ellentétes az Alaptörvény azon célkitűzésével, amely szerint a jogorvoslati eszköznek ténylegesen és érdemben kell rendelkezésre állnia, nem pedig csak formális lehetőségként.
- [12] Az Alaptörvény XXV. cikkének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a Kúria a Pp. rendelkezését [2. § (1) bekezdés, 271. § (1) bekezdés a) pont] helytelenül, jogszabállyal ellentétesen értelmezte. Ezzel megfosztotta az indítványozót a jogerős határozat felülvizsgálatának lehetőségétől.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a jogerős bírósági döntést, a Kúria Gkf. VII.30.463/2016/2. számú végzését 2017. január 24-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. március 24-én nyújtotta be személyesen. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, XXV. cikk, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntést, továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [15] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [16] Az Alkotmánybíróság a 35/2014. (XII. 18.) AB határozatában (az egyházi jogállás elvesztésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasz kapcsán) megállapította, hogy nem eredményezi az indítvány okafogyottá válását az indítványozó jogi személy jogutód nélküli megszünésének bíróság általi megállapítása, ha az alkotmányjogi panasz eljárás megindításának indoka, az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme épp a jogi személy megszüntetésével áll összefüggésben [35/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [22]]. Ebben az ügyben az indítványozó működésének betéti társaságként való megszüntetésével kapcsolatban élt alkotmányjogi panasszal, így a bírói döntések nem eredményezik az indítvány okafogyottságát.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17], 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az indítványozó alkotmányjogi panasa a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset tekintetében sem tartalmaz indo-

kolást vagy fogalmaz meg sérelmeket. Erre tekintettel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.

- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXV. cikkének sérelmére is hivatkozott. A XXV. cikk szerinti petíciós jog a bírósági és hatósági eljáráson kívüli kérelmekre, panaszokra, javaslatokra vonatkozik {3079/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]}. Tekintettel arra, hogy az indítvány a Kúria felülvizsgálati eljárására, illetve a felülvizsgálati kérelem elutasítására irányul, a panasz ezen összefüggésben való érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is többször vizsgálta a jogorvoslati jog és a felülvizsgálat összefüggését, és megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslatihoz való joggal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek, így a panaszosnak sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. A jogorvoslatihoz való alapjog az Alkotmánybíróság irányadó fent hivatkozott gyakorlata értelmében nem terjed ki a felülvizsgálati kérelem mint rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére. Erre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Fővárosi Törvényszék Cgt.01-15-013922/2. számú végzésével szemben terjesztette elő. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejezetten a Fővárosi Törvényszék jogerős végzésének hatályon kívül helyezését kérte. A Pp. 215. §-ában foglalt kérelemhez kötöttség elve a felülvizsgálati eljárás tekintetében a Pp. 275. § (2) bekezdésében nyer megerősítést, amely szerint „[a] Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, kivéve, ha a pert hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.” A Kúria végzése a fentiek szerint a felülvizsgálatot kezdeményező indítványozó kérelméhez a perjogi szabályoknak megfelelően igazodik. Erre tekintettel az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét.
- [22] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [23] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/897/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3316/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéletábla Bf.II.590/2016/7. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Kaszab Árpád (a továbbiakban: indítványozó; jogi képviselője: dr. Mester Csaba ügyvéd, 1082 Budapest, Üllői út 46., II/17. szám) a Szolnoki Törvényszék útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Szegedi Ítéletábla Bf.II.590/2016/7. sorszámú ítélete, valamint az ítélet alapjául szolgáló Szolnoki Törvényszék 3.B.153/2013/127. sorszámú ítélete sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság elvét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő jogot. Az indítványozó ilyen okok alapján kezdeményezi a hivatkozott ítéletáblai döntés, valamint az annak alapjául szolgáló ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 429/C. §-a alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló adócsalás bűncselekmények miatt indított büntetőügyben az indítványozó másodrendű terheltként szerepel. A büntetőeljárás során első fokon eljáró Szolnoki Törvényszék 3.B.153/2013/127. sorszámú ítéletében megállapított, majd a Szegedi Ítéletábla Bf.II.590/2016/7. sorszámú ítéletében kisebb mértékben helyesbített és kiegészített, az eljárás során így irányadó tényállás szerint az indítványozó három terhelttársával együtt olyan őrző-védő feladatok ellátására szakosodott társaságokat tulajdonoltak és irányítottak, amelyek különböző megrendelőknek közvetlenül nyújtották szolgáltatásaikat vagy pedig más vagyoni védelmi társaságok alvállalkozóiként folytatták tevékenységüket. A terheltek az általuk irányított társaságok így megszerzett árbevételét terhelő általános forgalmi adót nem kívánták megfizetni. Az adókötelezettség csökkentése érdekében ezért színlelt szerződéseket készítettek, amelyekkel a vagyoni védelmi munkák ellátására további alvállalkozókat bíztak meg. A terheltek a társaságok fizetendő adóját a névleges alvállalkozók által kiállított valós gazdasági eseményeket nem tartalmazó pénzforgalmi bizonylatok általános forgalmi adó tartalmával csökkentették. Az elsőfokú bíróság az adócsalás és magánokirat-hamisítás bűncselekményei miatt az indítványozó büntetőjogi felelősségét egyfelől tettesi, másfelől pedig bűnsegédi magatartások miatt mondta ki (erről lásd: Szolnoki Törvényszék 3.B.153/2013/127. sorszámú ítéletének 5–27. oldalait, valamint Szegedi Ítéletábla Bf.II.590/2016/7. sorszámú ítéletének 8–12. oldalait).
- [4] A kétirányú ügyészi és védelmi fellebbezések alapján másodfokon a Szegedi Ítéletábla járt el. Az indítványozó védelmi fellebbezésében többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítéleti tényállás megalapozatlan és nincsen kellően feltárva. E körben tett előadása szerint az ítéleti tényállás nem tartalmazza, hogy az indítványozó pontosan kinek, mikor és milyen számlák könyvelésére adott utasításokat. Emellett hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a vádhoz kötöttség elvét, mert a vádirat erre vonatkozó tényállítási ellenére állapítja meg, hogy az indítványozó adott utasítást a színlelt pénzforgalmi bizonylatok könyvelésére. Az indítványozó fellebbezése szerint ezen kívül az elsőfokú bíróság okszerűtlenül értékelte a bizonyítékokat. A Szegedi Ítéletábla az elsőfokú bíróság terheltekkel szemben kiszabott büntetéseit súlyosította, illetve a büntetőügyben érintett társaságokkal szemben vagyoneklobzást rendelt el, egyebekben azonban az elsőfokú bíróság ítéletét

helybenhagyta. Az ítéletábra az indítványozó a fellebbezésében megjelöltekre előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tettazonosság elvére figyelemmel járt el és az ügyben benyújtott vádirat keretei között maradván bírálta el a vádlottak terhére rótt büntetendő cselekményeket. A másodfokú bíróság e körben kifejtett indokolásában a töretlen bírói gyakorlatot felidézve arra mutatott rá, hogy nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a vádirati és ítéleti tényállások nem pontosan fedik egymást, de a bűncselekmény lényeges elemeit alkotó tények tekintetében mégis megfelelnek egymásnak. Az ítéletábra részletes értékelése szerint az elsőfokú bíróság támadott ítélete a vádelv ezen mércéjének megfelel, így nem találta alaposnak az indítványozó fellebbezését (erről lásd: Szegedi Ítéletábra Bf.II.590/2016/7. sorszámú ítéletének 3–4. és 7. oldalait).

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó azért kezdeményezi az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárást, mert álláspontja szerint a bírósági döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tisztességes eljárás követelményét és ugyanezen cikk (3) bekezdésében elismert védelemhez fűződő jogot. Az indítványozó mindhárom Alaptörvényben foglalt rendelkezés sérelmének alapját abban jelöli meg, hogy a bűnsegédi magatartások tekintetében mind a vádirat, mind pedig az ítéleti tényállás pontatlan és bizonytalan, illetve az eljáró bíróságok megsértették a büntetőeljárásban ismert vádelv követelményét. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt szabály sérelmének okaként az indítványozó azt adja elő, hogy a büntetőjogi felelősség megállapítása bizonytalan tartalmú tényálláson alapszik. Az indítványozói érvelés szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez fűződő jog azért sérül, mert az elfogadott tényállás bizonytalan tartalmú megállapításai megfosztották az eredményes védekezés lehetőségétől. Végül az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogra is hivatkozik, mert álláspontja szerint az ügyben benyújtott vádirat pontosan meghatározott elkövetési magatartás hiányában nem felel meg a törvényes vád követelményrendszerének, illetve ezen túl a vádemelést követő büntetőeljárás sem tartalmaz pontosan körülírt tényeket.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 27. § a) pontja, és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó a Szegedi Ítéletábra döntését részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság klauzulából fakadó jogbiztonság elvére hivatkozással kifogásolja. Az indítványozó a jogbiztonság sérelmére azért hivatkozik, mert álláspontja szerint a támadott bírósági döntés bizonytalan tényállást tartalmaz és így nem felel meg a jogbiztonság követelményének. Következésképpen gyakorlata szerint ugyanakkor az Alkotmánybíróság csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb megerősítette: 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadottak nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Mindebből következően az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelménynek.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság

ennek megfelelően a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseiben elismert alapvető jogok sérelmeként elsősorban a bűnügyben ítélező bíróságok jogértelmezésére hivatkozik, amikor az alkotmányjogi panaszban a bűncselekmény történeti tényállásának bizonytalan és a büntetőeljárás során változó körülírását állítva a törvényes vád és a vádelv érvényesülését megítélő bírósági álláspontot vonja kétségbe. Az indítványozó ezzel összefüggésben utal arra is, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg a bűnseglelyre vonatkozó tényállásrészt. Megállapítható emellett, hogy az indítványozó e sérelemre a büntetőbírói eljárás során korábban, már a fellebbezésében is hivatkozott és e kifogását a másodfokon eljáró bírói fórum részletesen vizsgálta. Az ítéletábra e körben azt állapította meg, hogy a következetes büntetőbírói gyakorlat alapján nem sérült a vádelv, mert az inkriminált cselekmény lényeges elemeit a vádirat és az elsőfokú bíróság ítéleti tényállása egyaránt tartalmazza. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az alkotmányjogi panasz tartalmát tekintve ismételt e bírósági jogértelmezés helytállóságát vonja kétségbe. Bár a vád törvényessége valóban szoros összefüggésben áll az Alaptörvény XXVIII. cikkében elismert garanciarendszerrel, az Alkotmánybíróság emlékeztetve a 3062/2013. (II. 28.) AB végzésében kifejtett álláspontjára ehelyütt jegyzi meg, hogy az egyes bűncselekmények tényállási elemeinek pontosságára és részletességére vonatkozó előírások vagy az e körben kialakított bírói gyakorlat megítélése már az alkotmányossági mércén kívül eső olyan büntetőjogi szakkérdés, amelynek vitatása nem ad okot az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi eljárására (Indokolás [9]–[10]). Emellett az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje, jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az ügyben eljáró bíróság által elfogadott bizonyítékok mérlegelésének és jogértelmezésének illetően felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {legutóbból lásd: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [13]}. Figyelemmel az ügyben másodfokon eljáró bíróság részletesen kifejtett álláspontjára is, az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panaszban előadott kifogások az eljáró büntetőbírók jogértelmezésének helytállóságát, illetve a bizonyítékok okszerű mérlegelését vitatják, és ezért nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatta. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a támadott bírói határozat végrehajtásának felügyelésére {elsőként lásd: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; majd legutóbból lásd: 3245/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/883/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3317/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.443/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csernus Tibor, székhelye: 6000 Kecskemét, Klapka utca 6.) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.20.443/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztette elő panaszát.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [4] 2.1. 1996-ban a Kerekegyházi Kossuth Földkiadó Bizottság (a továbbiakban: földkiadó bizottság) határozatával 140,16 AK-nak megfelelő tanyaingatlan kialakításáról rendelkezett a felperesek részére. A földkiadás alapjául szolgáló vázrajz hibája miatt azonban a részaránytulajdon kialakítása a határozattól eltérően a szomszédos – az indítványozó (II. rendű alperes) jogelődjének tulajdonában álló – ingatlan körüli tanyaingatlan terhére történt meg, és viszont: az alperesi jogelődök részére kiadott 101,26 AK értékű részaránytulajdont a felperesi tanya körüli más helyrajzi számú ingatlanon alakították ki. A földkiadó bizottság határozata ellen jogorvoslati kérelem nem érkezett. A Kecskeméti Körzeti Földhivatal észlelte a tévedést, ezért a felperesek tulajdonjogát az első helyrajzi számú, míg a II. rendű alperesi jogelődök tulajdonjogát a másik helyrajzi számú ingatlanra jegyezte be, de a tényleges kialakítás és használat az ingatlan-nyilvántartási állapottal ellentétesen alakult.
- [5] A felperesek 2005-ben a földhivatalhoz benyújtott kérelmükben kérték a másik helyrajzi számú ingatlanra 38,9 AK értékének megfelelő tulajdonjoguk bejegyzését, amelyet a földhivatal az alperesek hozzájárulásának hiányában elutasított.
- [6] Ezt követően a felperesek 2008-ban keresettel kérték az ingatlan-nyilvántartási bejegyzések kölcsönös, a földkiadó bizottság határozatának megfelelő kiigazítását, továbbá a különbözeti 38,9 AK-nak megfelelő terület birtokba adását az alperesek terhére.
- [7] Az elsőfokú bíróság a kiigazításra vonatkozó kérelmet teljesítette, azt meghaladóan azonban a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság pedig az ítéletet helybenhagyta. A felülvizsgálati eljárás keretében eljáró Kúria az ítéleteket hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új határozat hozatalára utasította. A Kúria rámutatott, hogy a kiadott ingatlanok kialakítása hibásan, az ingatlanok felcserélésével történt meg, mivel azonban a hiba nem a tulajdonszerzés alapjául szolgáló határozatban, hanem annak végrehajtása során keletkezett, a földhivatal bejegyző határozatával szembeni jogorvoslat hiánya nem zárja ki a kiigazítási igény érvényesítését.
- [8] 2.2. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság meghatározta a telekalakítás folytán létrejövő ingatlanokat és kötelezte az indítványozót 38,9 AK értékű területnek a változtatási vázrajz szerinti átadására a felperesek részére és megkereste a földhivatalt a változások átvezetése iránt. Az elsőfokú ítéletet helybenhagyó másodfokú döntés rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett a Kúria iránymutatásának és a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta.
- [9] A Kúria felülvizsgálati eljárás során meghozott – jelen alkotmányjogi panasz által támadott – ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [10] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak – főtítkári felhívásra történő – kiegészítésében előadta, hogy a földkiadó bizottság határozatai, illetve a tulajdonjogot bejegyző határozatok ellen jogorvoslati kérelem nem érkezett, így azok utólag nem is érinthetők. Álláspontja szerint a Kúria jogszabályi felhatalmazás nélkül felülbírálta és módosította a peres felek tulajdonszerzését rögzítő határozatokat, amely sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét.
- [11] Az indítványozó érvelése szerint azáltal, hogy a támadott ítélet tőle területet vesz el, amit átadni rendel a felperesek részére, sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria mellőzte az általa előadott érveket, illetve az általa adott iránymutatással a felperes javára indokolatlan előnyt biztosított, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez vezetett.
- [13] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerinti feltételeit vizsgálta.
- [15] Ennek során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy II. rendű alperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz a megjelölt kúriai ítélet megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [16] 3.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § és 29. §-ában meghatározott befogadhatósági követelményeket vizsgálta meg.
- [17] Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, panaszindítványa a felülvizsgálati eljárás során született kúriai ítélet ellen irányul [Abtv. 27. § b) pont].
- [18] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [19] E feltételnek az indítvány csak részben tesz eleget.
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Alaptörvény – indítványozó által felhívott – 28. cikke nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a tevékenységükre irányulóan elvárásokat. Az abban foglaltak tehát egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjogsérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [21] A fentiek mellett az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére – abban az összefüggésben, amint arra az indítványozó hivatkozott – ugyancsak nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert szintén nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében ugyanis a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvén alapuló jogbiztonság sérelmére alapozott alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [22] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésre és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és

- nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [25] A Kúria a támadott ítélet indokolásában kihangsúlyozta, hogy az adott esetben nem a földhivatal határozatának a felülvizsgálata, hanem a bejegyzésnek az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 62. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti kiigazítása képezte a per tárgyát, ennek pedig a Kúria hatályon kívül helyező végzésében kifejtettek értelmében nincs akadálya. Az ennek megfelelően meghozott jogerős ítélet teremtette meg az összhangot a földkiadó bizottság határozata és az ingatlan-nyilvántartási bejegyzések között.
- [26] Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján megállapítható, hogy az alkotmányjogi panaszban előadott aggályokat az indítványozó már a bírósági eljárás során előadta, az Alaptörvény XIII. cikke vélt sérelmére vonatkozó érvek valójában a Kúria fenti álláspontját vitatják, és az indítványozó nem írt körül egyéb – alkotmányjogi indokokkal is alátámasztott – tulajdonjogi alapjogsérelmet.
- [27] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó részben arra alapozta, hogy a Kúria az általa előadott érveket nem vette figyelembe az eltelt időre és a reparáció megalapozatlanságára vonatkozóan. Az Alkotmánybíróság jogköre viszont – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [28] Az indítvány-kiegészítés szerint továbbá „a Kúria iránymutatása alapján minden jogi alapot nélkülöző, a felperes javára indokolatlan előnyt biztosító felülvizsgálati iránymutatással sérült a II. rendű alperes tisztességes és pártatlan eljáráshoz fűződő alkotmányos joga.” Az Alkotmánybíróság ezen indítványelem tekintetében megállapította, hogy az tartalmilag nem a Kúria támadott ítéletére, hanem az alapeljárásban hozott, korábbi – jelen alkotmányjogi panasz tárgyát nem képző – kúriai végzésre vonatkozik, amely az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasította.
- [29] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/761/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3318/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 2.Bpkf.1136/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Török József Gábor indítványozó, jogi képviselője dr. Zeke László ügyvéd (DR. ZEKE Ügyvédi Iroda 4024 Debrecen, Liszt Ferenc utca 4.) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Szegedi Törvényszék 2.Bpkf.1136/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása, és megsemmisítése iránt.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy nagy értékű védett madarakat vásárolt külföldről, megbízott útján. Az adásvétel bejelentette az illetékes hatóságnak. A hatóság a behozott madarak CITES igazolását aggályosnak találta, és mivel felmerült, hogy a madarak behozatala és birtoklása jogellenes lehet, természetkárosítás büntettének gyanúja miatt nyomozás indult az ügyben, mely során a rendőrség a madarakat lefoglalta. Bár a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntették, a korábban elrendelt lefoglalás megszüntetésére nem került sor. A Szegedi Járásbíróság 12.Beü.1275/2015/15. számú végzésével ugyan az indítványozó részére rendelte kiadni a madarakat, azonban ügyészi fellebbezésre az elsőfokú végzést megváltoztatva a bíróság a madarak elkobzásáról döntött. Az indítványozó kiemelte, hogy az eljárásban tanúként vett részt, az eljárásba csak a megbízottja volt bevonva, pedig az indítványozó tulajdonát képezik a madarak.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a fentiek alapján a bíróság megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való alapjogát, hiszen az érvényes adásvétel révén megszerezte a madarak tulajdonjogát, mégis a megbízottjától kobozták el a madarakat, és őt vonták eljárás alá, nem a tulajdonost. Ezzel kizárták a tulajdonost (indítványozót) a teljes eljárásból, megsértve a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alapjogát, valamint a (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jogát. Álláspontja szerint sérült továbbá a védelemhez való joga.
- [4] Az indítványozó ezen túlmenően kérte, hogy az Alkotmánybíróság az elkobzás felfüggesztésére, és félbeszakítására hívja fel az első fokon eljáró bíróságot.
- [5] Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.
- [6] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Szegedi Törvényszék 2.Bpkf.1136/2016/4. számú végzését 2016. november 25. napján kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2016. december 22-én – a törvényes határidőn belül – érkezették az első fokon eljáró bíróságon.
- [7] Az indítványozó az alapügyben tanúként szerepelt. A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [8] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át mint az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó jogszabályi rendelkezést, valamint az Alaptörvény több szakaszát. Indítványában egyértelműen megjelölte, hogy mely bíróság végzés tekintetében kéri az alkotmánybírósági eljárás lefolytatását.
- [9] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában azt sérelmezte, hogy a természetkárosítás büntetvény gyanújával indult eljárásban az általa vásárolt nagy értékű védett madarakat lefoglalták, majd a nyomozás megszüntetését követően elkobzásukat rendelte el a bíróság. Az indítványozó ezen elkobzást kimondó végzés ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mivel szerinte az olyan alaptörvény-ellenes bírói döntésnek minősül, mely sérti az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított alapvető jogait. Ennek alátámasztásául előadta, hogy úgy került sor az elkobzásra, hogy bűncselekmény elkövetését nem állapították meg. Álláspontja szerint nem tisztázott, hogy miért a megbízottól és nem a megbízótól történt a lefoglalás. Előadta, hogy az indítványozó az elkobzást elrendelő végzés kézhezvételét követő 8 napon belül tárgyalás tartását kérte, amely eljárásban a megbízott egyéb érdekeltként, míg az indítványozó tanúként vett részt. Kifogásolta az indítványozó, hogy az ügyészség álláspontja szerint a CITES engedély helytelen kitöltése önmagában (bűncselekmény megállapítása nélkül) jogellenessé teszi a madarak birtoklását. Az indítványozó szerint az első fokú határozat nem tért ki arra, hogy a CITES engedély 20-as rubrikája nem volt kitöltve, mely szerinte alapjaiban kérdőjelezi meg a birtoklás jogellenességét. Ugyanakkor nem foglalkozott a bíróság az elírás miatt problémás okiratok utólagos, visszamenőleges hatályú kiállításának lehetőségével, ahogyan azzal sem, hogy a CITES igazolás problémája miatt esetlegesen érvénytelen szerződés jogkövetkezménye ne az elkobzás, hanem az eredeti állapot helyreállítása legyen.
- [11] Álláspontja szerint a támadott másodfokú határozat eleve téves kiindulópontból vont le téves következtetést a CITES igazolás, illetve annak kiállítása kapcsán, és azt jogi abszurditásnak, illetve súlyos méltánytalanságnak tartja mind az indítványozóval, mind a megbízottal szemben.
- [12] A tulajdonhoz való jog sérelme terén kifejtette, hogy az indítványozó adásvétellel megszerzett tulajdonát úgy vonták el, hogy az érvényes szerződést senki (az ügyészség sem) nem támadta meg.
- [13] Az alkotmányjogi panasz beadványból, valamint a rendelkezésre álló első- és másodfokú bírósági végzésekből az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sérelmezett végzés alapjául szolgáló eljárásnak nem volt tárgya a tulajdonszerzés kérdése. Az eljáró bíróságnak az ügyészség indítványára abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a védett madarak birtoklása, az ország területére behozatala jogszerű-e, vagy a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekbe ütközik, ezáltal jogellenesnek minősül. Az indítványozó által az alkotmányjogi panasz beadványban megfogalmazott kifogások tehát alapvetően nem a bírósági végzés alaptörvény-ellenességére, hanem a másodfokú bíróság – az elkobzás jogi alapjait illetően kialakított – álláspontjának megváltoztatására irányultak, azaz azt kívánta elérni az indítványozó, hogy a jogerős döntésben foglaltakkal szemben ne kerüljön sor a védett madarak elkobzására.
- [14] Az indítványozó tehát az elkobzás vonatkozásában olyan szakjogi kérdésben kialakított bírósági álláspontot kifogásolt, amely nem tartozik az alaptörvény-ellenesség kérdésének körébe. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, ahogyan az eljáró bíróságok által lefolytatott bizonyítási eljárás felülvizsgálata sem. Kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem tárt fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná {lásd: 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]}.
- [15] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.
- [16] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz beadvány érdemi vizsgálatára nincs mód, az Alkotmánybíróság az indítványozó azon további kérelmét is visszautasította, mely szerint az Alkotmánybíróság az elkobzás felfüggesztésére, és félbeszakítására hívja fel az első fokon eljáró bíróságot.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/115/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3319/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 23.K.30.722/2016/7. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, cím: 1056 Budapest, Fővám tér 2–3. IV. em. 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 23.K.30.722/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 10525/5/2014. számú – 2015. április 27-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme: a tétfizetés, a nyereményre való jogosultság és a véletlen egyaránt jelen van. Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ugyanis olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyeremény elérésének lehetősége, így az automata – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján pénznyerő automatának – minősül.
- [4] Az adóhatóság határozatában utalt arra is, hogy az automata egy gazdasági társaság (a továbbiakban: üzemeltető kft.) tulajdonában és üzemeltetésében áll, amelyet az indítványozóval kötött megállapodás szerint 2013. december 16-án helyeztek el a vendéglátó egységben. Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével biztosította az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [5] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [6] A bíróság megállapította, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [7] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyereség esetén a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereményre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [8] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten

az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.

- [9] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság kiemelte azt is, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdésének megsértésével összefüggésben nincs jelentősége az indítványozó véttelenségének, mert az engedélyhez kötött szerencsejáték esetén a jogszabálysértő magatartásokat (e körben az értékesítést, a szervezést és a közvetítői tevékenységet is), valamint a jogszabálysértésért való felelősséget az Szjtv. objektív felelősségként szabályozza.
- [10] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 23.K.30.722/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [11] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [12] 1.2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzermét dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [13] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételten állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játékautomatának”.
- [14] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfeleléseit”.
- [15] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzüsszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.

- [17] 1.2.2. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott *Vékony kontra Magyarország* (65681/13) ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismerte és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [20] 1.2.3. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírói eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálna. Érvéle szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismerveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más

szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}.

- [25] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé. Az indítványozó az állami adóhatóság jogerős határozata ellen előterjesztett keresetlevélben kifejezetten hivatkozott arra, hogy közvetítői tevékenységet nem valósíthatott meg, mert a pénznyerő automaták elhelyezését „ingyenesen” vállalta, és „szerződésileg kikötésre került, hogy a gép tulajdonosa felel azért, hogy a gép mindenben és mindenkor feleljen meg a vonatkozó jogszabályi előírásoknak”.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezért hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automaták üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatákat ugyanis nem az indítványozó, hanem – amint erre az indítványozó és az üzemeltető kft. között 2013. december 16-án létrejött megállapodás is utal – az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az indítványozót ért hátrányok megtérítése miatti felelősség kérdése azért sem alkotmányossági kérdés, mert azt az indítványozó és az üzemeltető kft. a 2013. december 16-án megkötött megállapodásban egyértelműen rendezte.
- [28] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábbtól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [31] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptör-

vény-ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.

- [33] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [34] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [35] A kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kéte-lye, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [36] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [38] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [39] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/234/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3320/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 151. § (1) és (2) bekezdései, valamint 178. § 31. pontja, továbbá a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 20.K.33.278/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselőjén (dr. Szeiler Ügyvédi Iroda – 1051 Budapest, Vigyázó Ferenc utca 6., 3. emelet 4., dr. Szeiler Nikolett ügyvéd) keresztül az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 151. § (1) és (2) bekezdéseinek, valamint 178. § 31. pontjának, továbbá a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 20.K.33.278/2016/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott Art. rendelkezései, valamint a kifogásolt ítélet az indítvány szerint sértik az Alaptörvény B) cikkét, XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló alapügy előzményének tényállása szerint 2016-ban az indítványozó részére az adóhatóság 292 613 Ft visszatérítendő „uniós vámbevételek”-ről rendelkezett. Ezt követően azonban a 2016. január 27-én kelt 7576331224 számú végzésében az adóhatóság az Art. 151. § (2) bekezdése által szabályozott visszatartási jog gyakorlása keretében a felperes köztartozásainak rendezésére a fenti összegből 2000 Ft-ot visszatartott, amely fellebbezés hiányában jogerőssé vált.
- [3] A fentiekre figyelemmel az alapügyben elsőfokon eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) Adóalany-nyilvántartási Osztálya a 2000652426 számú határozatában 2016. március 16-i hatállyal az indítványozót törölte a „Minősített Adózói Adatbázisból”, az indokolás szerint azért, mert az Art. 178. § 31. pontjában meghatározott minősített adózókra vonatkozó jogszabályi feltételeknek nem felelt meg – ugyanis az állami adóhatóság elévülési időn belül végrehajtási eljárást indított ellene.
- [4] 1.1. Az elsőfokú határozattal szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be, amely során a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) 2016. június 28-án meghozta a 2061026431 számú határozatát, amelyben az elsőfokú adóhatóság határozatát helybenhagyta. Ebben a másodfokú adóhatóság kifejtette, hogy az állami adóhatóság elévülési időn belül végrehajtást indított az indítványozóval szemben, így az Art. 178. § 31. pontja szerinti feltételeknek már nem felelt meg, ezért a „Minősített Adózói Adatbázisból” való törlése jogszerű volt, hiszen ezen szabályozás kógens, méltányosság alkalmazására nem ad lehetőséget. Az indítványozó azon érvelésére, amely szerint adófolyószámláján összességében túlfizetés állt fenn, a másodfokú adóhatóság úgy reagált, hogy abban az esetben, ha az adózó adó-visszatérítésre válik jogosulttá, de valamely adónemben tartozása áll fenn, az adóhatóság a tartozás összegéig élhet a visszatartási jogával. A visszatartási jog azonban végrehajtási cselekménynek minősül.
- [5] 1.2. Az indítványozó a másodfokú adóhatóság határozatával szemben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: bíróság) fordult. Keresetében előadta, hogy adófolyószámláján 2016. január 27-én 23 059 351 Ft túlfizetés mutatkozott. Ezzel egy időben egyetlen adónemben (a szakképzési hozzájárulás) mutatkozott 2 000 Ft adózói tartozása, amit az adóhatóság visszatartási jogának gyakorlásával 2016. január 28-án rendezett. Az indítványozó ebben az időszakban nemcsak a minősített adózói adatbázisban szerepelt, de megbízható adózónak is minősült. Keresetében arra hivatkozott, hogy véleménye szerint az adóhatóság csak

adó tartozással szemben indíthat végrehajtási eljárást, ennek összegével azonban csökkenteni kell ugyanazon adóhatóságnál nyilvántartott túlfizetést. Így álláspontja szerint az ő adószámláján nyilvántartott 23 059 351 Ft túlfizetést kellett volna csökkenteni a 2 000 Ft-os adó tartozása összegével, a végrehajtási eljárás foganatosítása nélkül. Álláspontja szerint az Art.-ban is a nettó adó tartozásból kell kiindulni a késedelmi kamat számításánál, azaz az Art. szerint nemcsak egynemű adónemben jelentkező túlfizetés összegét lehet az adó tartozás összegével csökkenteni, hanem egy másik adónemben történő túlfizetés összegét is. Ugyancsak hivatkozott arra, hogy a köztartozásmentes adózói adatbázis is a nettó adó tartozás fogalmát használja. Mindezek alapján álláspontja szerint a másodfokú adóhatóság jogellenesen gyakorolta visszatartási jogát, mivel értelmezése szerint nem volt adó tartozása a jogszabályok alapján, tekintettel arra, hogy 23 059 351 Ft túlfizetése volt. Véleménye szerint abban az esetben sem foganatosíthatott volna vele szemben végrehajtást az adóhatóság, ha adó tartozása elérte volna a 10 000 Ft-ot, mivel megbízható adózónak minősült, és ebben az esetben automatikusan megillette volna a részletfizetés kedvezménye. Méltatlannak tartotta, hogy 2 000 Ft adó tartozás miatt, előzetes felszólítás nélkül foganatosított vele szemben végrehajtást a másodfokú adóhatóság. Keresetében leírtakon túl a tárgyaláson azt is kiemelte, hogy a nyilvántartásból való törlés miatt biztosítékadási kötelezettsége keletkezett az ügyletei lebonyolítása során, amely munkáját nagymértékben megnehezítette.

- [6] A másodfokú adóhatóság a tárgyaláson változatlan formában tartotta fenn határozatát. Álláspontja szerint a visszatartási jogot az Art. szerint gyakorolta, ami az Art. 151. § (2) bekezdése szerint végrehajtási cselekménynek minősül, és emiatt az indítványozó már nem felelt meg az Art. 178. § 31. pontjában előírt minősített adózókra vonatkozó feltételeknek, így ezen nyilvántartásból törölni kellett. A másodfokú adóhatóság utalt továbbá arra is, hogy ha nettó módon kellene számolni az adó tartozást, akkor ezt az Art. világosan rendezné (erre azonban nem került sor), továbbá arra is, hogy a részletfizetésnek sincs relevanciája, mert annak engedélyezése nem automatikus, azt az adózónak kell kérelmeznie.
- [7] A bíróság a keresetet elutasította. Ítéletében a bíróság kiemelte, hogy a jogszabályi környezet alapján egyértelműen megállapítható, hogy a visszatartási jog gyakorlása végrehajtási cselekménynek minősül. A bíróság hangsúlyozta, hogy amennyiben az adózónak valamilyen adónemben adó tartozása áll fenn, akkor az adóhatóságnak nincs más választása, mint hogy az adózó túlfizetéséből az adó tartozás összegét visszatartsa, és ezzel az adó tartozást rendezze. A bíróság mindezek alapján megállapította, hogy a másodfokú adóhatóság elévülési időn belül végrehajtási eljárást indított az indítványozó ellen, aki így már nem felelt meg az Art. 178. § 31. pontjában rögzített feltételeknek, amely miatt őt a nyilvántartásból törölni kellett. Az ítélet külön kiemelte, hogy a visszatartási jog gyakorlása során az adóhatóság nem az adózó folyószámlája nettó módon meghatározott összegét vizsgálja, hanem azt, hogy az adózónak az adófolyószámlája valamely adónemében áll-e fenn olyan tartozása, amelyet az adózó az esedékességkor önként nem teljesített. Az ítélet rögzítette azt is, hogy a visszatartási jog gyakorlásáról az indítványozót előzetesen nem kellett külön értesíteni, csak az azt elrendelő végzéssel, amely ellen pedig az indítványozó nem élt fellebbezési jogával. A bíróság a másodfokú adóhatósághoz hasonlóan kiemelte, hogy a részletfizetés engedélyezése nem tekinthető automatikusnak. Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy a másodfokú adóhatóság sem eljárási, sem anyagi jogszabálysértést nem követett el, így az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott Art. rendelkezések, valamint a kifogásolt ítélet sértik az Alaptörvény B) cikkét, XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint az Art. indítványában támadott rendelkezéseinek az lett volna a helyes értelmezése, ha az adóhatóság csökkenti a 23 059 351 Ft-os túlfizetés összegét a 2 000 Ft-os adó tartozás mértékével. Így véleménye szerint az adóhatóság jogszabály-ellenesen gyakorolta visszatartási jogát (indított ellene végrehajtási eljárást), és ennek eredményeként jogszabály-ellenesen törölte őt a minősített adózói nyilvántartásból. Álláspontja szerint ezt erősíti meg az Art. adóigazolások kiállításáról szóló szabályozása is, valamint az is, hogy az Art. a késedelmi pótlék számításánál is nettó számításról beszél. Az indítványozó szerint a „Minősített Adózói Nyilvántartás” Art.-beli szabályaiból véletlenül maradhatott ki azon kitétel, miszerint a visszatartási jog gyakorlása nem minősül végrehajtási eljárásnak (hasonlóan az Art. 6/A. §-a szerinti megbízható adózóra vonatkozó kritériumokhoz), így ezen Art. rendelkezés véleménye szerint alaptörvény-ellenes.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az Art. érintett rendelkezései esetében az lenne az ideális megoldás, ha az Art. kimondaná, hogy az adófolyószámlákat nettó módon kell számolni, nem pedig adónemenként. Vissza-

tartási jogát pedig csak akkor gyakorolhatná az adóhatóság, ha egy adott adófolyószámlán fennálló tartozást az adófolyószámlán fennálló túlfizetésből nem sikerült rendezni, vagy ha a visszatartási jog nem minősülne végrehajtási cselekménynek.

- [11] A fentiekén túl az indítványozó előadta, hogy az Art. indítványban támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikkét, mivel jogbizonytalanságot teremtenek és kiszámíthatatlanná teszik a jogalanyok és a jogalkalmazó szervek magatartását. Emellett az indítványozó álláspontja szerint az Art. érintett rendelkezései diszkriminatívok, mivel alkalmazásuk által harmadik személy irányába azt a látszatot engedi kelteni, mintha az indítványozónak tényleges és jelentős adó tartozása állna fenn. Ezáltal pedig a vevők és szállítók negatívan ítélik meg őt. Úgy véli, hogy ezért az Art. vizsgált szabályai a tisztességes eljáráshoz való jogot is sértik.
- [12] Az indítvány a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét abban látja, hogy a bíróság nem értékelte azt a tényt, hogy az indítványozónak csak 2 000 Ft adó tartozása állt fenn. Álláspontja szerint ugyanis, ha tartozása elérte volna a 10 000 Ft-ot, akkor automatikusan járt volna neki a részletfizetési kedvezmény, aminek következtében az adóhatóság visszatartási jogát sem gyakorolhatta volna. Így azonban nem élhetett ezzel a lehetőséggel, ezért véleménye szerint az ítélet sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését.
- [13] A támadott ítélettel összefüggésben az indítványozó előadta továbbá, hogy Alaptörvény-ellenesnek tartja az adóhatóság tevékenységét, mivel a végrehajtási eljárás megindítása előtt – bár erre a jogszabály lehetőséget ad az adóhatóságnak – nem hívta fel erre az indítványozónak a figyelmét, továbbá azt is sérelmezi, hogy álláspontja szerint az adóhatóság nem méltányosan járt el.
- [14] 1.4. Az alkotmányjogi panasz beérkezését követően az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlási felhívást intézett az indítványozóhoz, amelyben hangsúlyozta, hogy indítványa jelen formájában nem kellően alátámasztott.
- [15] Az indítványozó határidőben megküldött indítvány kiegészítésében kiemelte, hogy a tisztességes eljárás követelménye kiterjed az egész jogrendszerre és így minden eljárásra is. Álláspontja szerint bár a bíróság az Art. rendelkezéseit betartotta, de ezen alkalmazott Art. rendelkezések sértik a tisztességes eljáráshoz való jogot, mivel az indítványozó egy csekély utalási hiba miatt keletkezett adó tartozása következményeként szenvedett aránytalan hátrányt. Véleménye szerint az által, hogy a bíróság anélkül alkalmazta az Art. kérdéses rendelkezéseit, hogy azokat mérlegelte volna, nem teljesítette a bírói jogvédelem követelményét. A szabályozás csak akkor felelne meg az Alaptörvény rendelkezéseinek, ha megfelelő lehetőséget biztosítana a méltányos eljárásra. E nélkül ugyanis álláspontja szerint joghézag keletkezik, ami sérti a jogbiztonság követelményét.
- [16] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában az Art. 151. § (1) és (2) bekezdéseinek, valamint 178. § 31. pontjának megsemmisítését az Alaptörvény B) cikkének, XV. cikk (2) bekezdésének, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt kérte. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a kifogásolt bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [20] 2.2. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint a 27. §- alapított alkotmányjogi panaszt.
- [22] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát, illetve indítvány-kiegészítését.
- [23] 2.3. Az indítványozó az Art. indítványban támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiságból fakadó jogbiztonság elvére hivatkozással állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben – minimális terjedelemben – előadottak nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [24] 2.4. Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz is tartalmaz ugyan az Alkotmánybíróság hatáskörére, az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, továbbá megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezései mellett a sérelmezett bírói döntést, valamint a vizsgálni kért Art. rendelkezéseket is, kérve azok megsemmisítését, azonban egyetlen hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem tartalmazza az alapjog sérelmének a lényegét, illetve ezzel összefüggésben alkotmányjogilag releváns érvelést sem fejt ki. Az indítvány továbbá arra vonatkozóan sem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást, hogy az Art. rendelkezései, valamint a konkrét bírói döntés minek a folytán eredményezi a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét.
- [25] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint 27. §-ára alapított kérelme nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [26] 2.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy álláspontja szerint az Art. „Minősített Adózói Nyilvántartás” szabályaiból véletlenül maradhatott ki a visszatartási jog szabályozása, és ezzel összhangban az Art. akkor felelne meg az Alaptörvénynek, ha kimondaná, hogy az adófolyószámlákat nettó módon kell számolni, nem pedig adónemenként. Az indítványozó álláspontja szerint tehát az Art. hiányossága vezetett az alaptörvény-ellenes helyzet fennállásához.
- [27] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság felhívja az indítványozó figyelmét, hogy „az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult” {lásd: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]}.
- [28] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1367/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3321/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.067/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Három külföldi indítványozó 2017. március 31-én jogi képviselővel (dr. Soós Andrea Klára; 1143 Budapest, Ilka u. 17/B., III/14.) eljárva, a Pécsi Járásbíróság útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Kúria Mfv.II.10.067/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozók egy gazdasági társaság (a továbbiakban: munkáltató) alkalmazásában álltak vezető állású munkakörben. Munkaszerződésük módosítása azt tartalmazta, hogy személyi alapbérükön felül éves prémium illetve meg őket minden ledolgozott hónap értékelése alapján a havi személyi alapbér 10–30 %-a közötti mértékben, a társaság által kitűzött célok megvalósításától függően. Ezen túl megállapodtak abban, hogy az évi 20 munkanap alapszabadságon túl évente 70 nap pótszabadság illeti meg őket és amennyiben azt a munkáltató a tárgyévben nem adja ki, az évente megváltásra kerül az adott időszakra eső személyi alapbér kétszeresének megfelelő összeggel. A munkaszerződés-módosítások 12. pontja azt tartalmazta, hogy amennyiben a munkavállalók munkaviszonya bármely okból megszűnésre, illetve megszüntetésre kerül, a munkáltató kötelezettséget vállal arra, hogy a munkavállalóknak kártalanítás címén a havi személyi alapbérük tízszeresét fizeti meg.
- [4] A munkáltató 2011 júliusában az indítványozók munkaviszonyát rendkívüli felmondással szüntette meg. Azt rótták a terhükre, hogy utólagosan elkészített és visszatámozott munkaszerződés-módosítást nyújtottak be a társaság munkaügyi osztályán és annak átvezetését kérték a bérszámfejtési rendszeren, megszegve ezzel együttműködési kötelezettségüket.
- [5] Az indítványozók a rendkívüli felmondással szemben jogorvoslatot nem kezdeményeztek, azonban munkaügyi bírósághoz fordultak, és keresetükben elmaradt munkabér, prémium, szabadságmegváltás és tíz havi személyi alapbérüknek megfelelő összegű kártalanítás megfizetésére kérték kötelezni a munkáltatót, figyelemmel a munkaszerződés-módosításban foglalt feltételekre. A munkáltató a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő arra hivatkozva, hogy a munkáltató előnytelen jogügyleteket kötött több mint 50 millió forint értékben, s az indítványozók munkaköri kötelezettsége lett volna e szerződések létrejöttének és teljesítésének megakadályozása. További érvelése szerint az indítványozók munkaszerződés-módosítását a taggyűlés nem hagyta jóvá, továbbá azon rendelkezései, amelyekre az indítványozók igényüket alapították a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdésébe, a jó erkölcsbe ütköznek, ezért részben semmisek.
- [6] Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozók keresetének részben helyt adott és a munkáltató viszontkeresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság a munkaszerződés-módosítások 12. pontjával összefüggésben kiemelte, hogy az – a menedzser szerződések tartalmát is figyelembe véve – a legkevésbé szokványos kikötés, azonban nem jogszabálysértő. Arra is rámutatott, hogy nincs helye a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapításának abban az esetben, ha a kérelem alapjául szolgáló indok külön jogcímen előterjeszthető kereset ténybeli alapjának felel meg.
- [7] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

- [8] Az indítványozók felülvizsgálati kérelme folytán eljárta Kúria a jogerős ítéletnek a kártalanítás megfizetésére vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, e körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [9] A szerződés-módosítások semmissége vonatkozásában a Kúria megállapította, hogy a Ptk. 200. § (2) bekezdés második mondata szerint semmis a szerződés akkor is, ha az nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik. A Kúria leszögezte, hogy helytállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy nincs helye a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapításának abban az esetben, ha a kérelem alapjául szolgáló indok külön jogcímen előterjeszhető kereset ténybeli alapjának felel meg. A jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségi ok szabályozásának célja nem lehet a szerződés más címen elmulasztott megtámadásának pótlása.
- [10] Azonban azt is megállapította a Kúria, hogy az eljáró bíróságok tévesen nem értékelték azt a munkáltatói állítást, hogy a munkaszerződések előnyét tekintve azok nemcsak eltűntek, hanem méltánytalanok, súlyosan egyoldalúak voltak, amelyek teljesítmény nélkül biztosították az indítványozók számára előnyöket. Az a körülmény, hogy a munkaszerződés-módosítások egésze tekintetében nem állapítható meg semmisségi ok, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy mindez a szerződés-módosítás egyes rendelkezései vonatkozásában ne lenne megállapítható. Ennek megfelelően a Kúria a szerződés-módosítás egyes kifogásolt rendelkezései vonatkozásában is megvizsgálta azok érvényességét. Ennek során a Kúria rámutatott, hogy noha a Munka Törvénykönyvről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 13. § (3) bekezdése lehetőséget biztosított az Mt. szabályaitól való eltérésre, és arra, hogy a munkavállalókra kedvezőbb feltételeket állapítsanak meg, e jogosultságnak azonban gátat szab az, hogy a megállapodás nem sérthette a jó erkölcsöt. Megállapította, hogy a munkaszerződés-módosítás azon kikötése, miszerint a munkáltató abban az esetben is jelentős mértékű, a személyi alaptér tízszeresének megfelelő összegű kártalanítást fizet meg, ha a munkaviszony megszüntetésére azért került sor, mert a munkavállaló a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, a munkajog alapvető elveibe, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe, a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok dogmatikai rendszerébe, és így a társadalom alapvető erkölcsi elveibe, vagyis a jó erkölcsbe ütközik.
- [11] A Kúria ítéletében az indítványozók által fizetendő illeték mértékéről is rendelkezett, amit később – a saját maga által vétett számítási hiba orvoslása céljából – Mfv.II.10.067/2016/16. számú végzésével kijavított.
- [12] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Állításuk szerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás újraértelmezése révén a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogukat, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogukat. Előadták, hogy a munkaszerződés-módosítás 12. pontjának jó erkölcsbe ütközéséről a rendkívüli jogorvoslati eljárásban úgy döntött a Kúria, hogy azt sem első-, sem a másodfokú bíróság nem bírálta el, ezáltal „egyfokúvá” vált az eljárás, ami sérti a jogorvoslathoz való jogot és emiatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is.
- [13] Az indítványozók 2017. szeptember 27-én kiegészítették alkotmányjogi panaszukat, és azt a kijavított ítélet vonatkozásában is fenntartották.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Abtv. 27. §-ára alapozták. Az Abtv. hivatkozott szakasza alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Kúria döntése ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az alkotmányjogi panaszt.
- [18] A panaszosok az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő az indítványt.
- [19] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezése-

it. Megjelöli továbbá az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményei alapján azt vizsgálta jelen ügyben, hogy a Kúria jogértelmezése felveti-e annak lehetőségét, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló módon alaptörvény-ellenes, illetve hogy e jogértelmezés kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről van-e szó.
- [21] 3.1. Az indítványozók állítása szerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás újraértelmezése révén a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogukat, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogukat. Előadták, hogy a munkaszerződés-módosítás 12. pontjának jó erkölcsbe ütközéséről a rendkívüli jogorvoslati eljárásban úgy döntött a Kúria, hogy azt sem első-, sem a másodfokú bíróság nem bírálta el, ezáltal „egyfokúvá” vált az eljárás, ami sérti a jogorvoslathoz való jogot és emiatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is.
- [22] 3.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.
- [23] Önmagában az a tény, hogy az adott ügyben a munkaszerződés-módosítás 12. pontjának jó erkölcsbe ütközését a Kúria az alsóbb fokú bíróságoktól és az indítványozóktól eltérő módon értékelte, azokból nem az indítványozók által helyesnek vélt következtetést vont le, s ezért ők pervesztesek lettek, még nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [24] 3.3. A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint kizárólag a rendes jogorvoslati lehetőségekre terjed ki {lásd legutóbb: 3168/2017. (VII. 6.) AB végzés, Indokolás [24]}. Jelen ügy indítványozói éltek is a jogorvoslathoz való jogukkal, miután az elsőfokú döntés ellen fellebbezést nyújtottak be és a másodfokú bíróság azt elbírálta. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslati lehetőség – azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe, mert az nem része az alkotmányos jogorvoslathoz való jognak.
- [25] 4. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [26] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1009/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 35. § (2) és (6) bekezdése, 36. § (3) bekezdése, valamint a Fővárosi Ítéltábla 25.Gf.40.154/2015/9. sorszámú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.333/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője jogi képviselője útján 2017. június 14-én nyújtotta be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben kérte a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 35. § (2) és (6) bekezdése, 36. § (3) bekezdése, valamint a Fővárosi Ítéltábla 25.Gf.40.154/2015/9. sorszámú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.333/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint a felperes jogelődje, a Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztár 2004. február 3-án az Ebtv. 30. § (1) bekezdése szerinti finanszírozási alapszerződést kötött az indítványozóval – az alapügy alperesével – fogorvosi alapellátásra területi ellátási kötelezettséggel, beutalási, gyógyszerrendelési és gyógyászati segédeszköz rendelési jogsultsággal.
- [3] Az Ebtv. 35. § (2) és (6) bekezdése, valamint a szerződés 7.5 és 7.7. pontja szerint az indítványozó a finanszírozás keretében folyósított összeget csak a finanszírozási szerződésben foglalt egészségügyi szolgáltatások nyújtására használhatta fel, és amennyiben az Egészségbiztosítási Alapból kapott összeget nem a finanszírozási szerződésben meghatározott szolgáltatás nyújtására használta fel, köteles volt a kapott összeget a késedelmi kamatokkal együtt megtéríteni.
- [4] A felperes jogelődje 2010. augusztus 4-én elrendelte az Egészségbiztosítási Alapból folyósított pénzeszközök 2008. évi elszámolásának pénzügyi ellenőrzését. Az ellenőrzés megállapította, hogy az indítványozó a finanszírozási összeg meghatározott részével nem tudott elszámolni. A felperes ennek megfelelően keresetében kérte az alperes kötelezését 11 961 073 Ft finanszírozási díj és annak késedelmi kamata, valamint a felmerült költség megfizetésére.
- [5] A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma a 2014. november 5. napján kelt 7.G.40.567/2013/39. sorszámú ítélete rendelkező részében arra kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 11 618 083 Ft főkövetelést, valamint meghatározott késedelmi kamatot és perköltséget. Az elsőfokú bíróság a kereset összességére vonatkozásában a perben kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított tényeket fogadta el.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2016. február 9. napján kelt 25.Gf.40.154/2015/9. sorszámú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel kifejtette, hogy az Egészségbiztosítási Alap terhére kifizetett finanszírozási összeg közpénznek minősül, amelynek felhasználásával az alperes mint egészségügyi szolgáltató közfeladatot lát el. Ezért az Ebtv. 36. § (3) bekezdése, valamint a perbeli szerződés 7.6. pontja alapján a felperes jogosult volt annak felhasználását ellenőrizni. A szerződésszerű felhasználást az indítványozónak kellett bizonyítania, ezen kötelezettségének azonban az elsőfokú bíróság által megállapított összeg erejéig nem tudott eleget tenni. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az Ebtv. 35. § (6) bekezdése és 37. §-a között nincs ellentmondás, mivel az előbbi rendelkezés egyértelműen kimondja: ha az egészségügyi szolgáltató az Egészségbiztosítási Alapból kapott összeget nem a finanszírozási szerződésben meghatározott egészségügyi szolgáltatásokra használja fel, fennáll a megtérítési kötelezettsége.

A másodfokú bíróság megjegyezte, hogy nem észlelte az Ebtv. rendelkezései Alaptörvénybe ütközését, ezért mellőzte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.

- [7] A Kúria mint felülvizsgáló bíróság a 2016. december 6. napján kelt Gfv.VII.30.333/2016/5. sorszámú ítéletében hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A Kúria megállapította, hogy a peres felek között létrejött szerződés megkötésének időpontjára tekintettel alkalmazandó, a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a szerződés tartalmát a felek – jogszabály tiltó rendelkezése hiányában – szabadon határozhatják meg. A régi Ptk. 226. § (1) bekezdése ugyanakkor kimondta, hogy a jogszabály a szerződés egyes tartalmi elemeit meghatározhatja. Az alperes indítványozóval kötött szerződése az Ebtv., az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, valamint az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendeletben foglaltak alkalmazásával jött létre. Ennek értelmében a kifizetett díj nem minősül a Ptk. 389. §-ában szabályozott vállalkozói díjnak, a díj forrása miatt, és a finanszírozó ellenőrzési jogköre a szerződés 7.1. pontjára is figyelemmel kiterjed a finanszírozott szolgáltatások valódiságának és indokoltságának ellenőrzésére. A Kúria szerint az indítványozó a fentiekre tekintettel alaptalanul állította, hogy a felperes vele szemben erőfölényt alkalmazott, nem járt el tisztességesen, a vagyoni, illetve tulajdoni jogait sértette.
- [8] 1.2. Az indítványozó szerint a kifogásolt jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogot és az M) cikk (2) bekezdésében foglalt erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköznek. Az indítványozó ennek alátámasztására előadta, hogy a „jogszerűen” finanszírozott összeg felhasználásának ellenőrzése sérti a tulajdonhoz való jogát, mivel álláspontja szerint fogalmilag kizárt a finanszírozási szerződéstől eltérő felhasználás tekintettel arra, hogy a kifizetésre a teljesítést követően kerül sor. Ezen túlmenően álláspontja szerint a „pontatlanul megfogalmazott jogszabályi rendelkezés szó szerinti értelmezése esetén a szerződő felek jogviszonya felborul, a felperes uralmi helyzetbe kerül az egészségügyi szolgáltatóval szemben, a felperes jogtalanul veheti vissza a vállalkozótól a részére jogszerűen kifizetett ellenértéket, mely által a legalapvetőbb polgári jogok szenvednek csorbát.”
- [9] Az indítványozó – az Alkotmánybíróság Hivatalának hiánypótlási felhívását követően – 2017. április 10. napján kiegészítette indítványát. Ebben elsődlegesen az Ebtv. 35. § (2) és (6) bekezdése, valamint a 36. § (3) bekezdése, másodlagosan a bírói döntések alaptörvény-ellenességét kifogásolta. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz indokolását azzal egészítette ki, hogy a szolgáltató a szerződés jellegénél fogva a vállalkozás bevételeivel szabadon rendelkezik, ezért annak elvonása sérti a tulajdonhoz való jogot. Az Abtv. 27. § szerinti panasszal összefüggésben arra hivatkozott, hogy a bíróság nem vizsgálta meg kellő alaposítással, hogy az Ebtv. milyen ellentmondásokat tartalmaz, és nem vette figyelembe a felperes ellentmondásos gyakorlatát.
- [10] 2.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban alperesként vett részt, így érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben egyértelműen megállapítható. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a azonban nem csupán az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben való érintettséget követeli meg, hanem feltételezi az összefüggést az alapügy és az alkotmányjogi panasz eljárás között. Az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét feltételezi. Ezért az alkotmányjogi panasz érdemben csak akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja.
- [11] Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében megfogalmazott erőfölénnyel visszaélés tilalmára alkotmányjogi panasz eljárásban nem lehet alappal hivatkozni, mivel az önmagában nem veti fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét.
- [12] 2.2. Az indítványozó a kifogásolt jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította azzal az indokolással, hogy a „jogszerűen” finanszírozott összeg felhasználásának ellenőrzése sérti a tulajdonhoz való jogát, illetve a szolgáltató a szerződés jellegénél fogva a vállalkozás bevételeivel szabadon rendelkezik, ezért annak elvonása sérti a tulajdonhoz való jogot.
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni” {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [161]}. Ennek megfelelően az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}.

- [14] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben megállapítja, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme nem merül fel, mivel arra az indítványozó nem a megszerzett, hanem a kifogásolt bírói döntések szerint nem jogszerűen elszámolt finanszírozási összeggel összefüggésben hivatkozott.
- [15] 2.3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntésekkel összefüggésben is hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére azzal az indokolással, hogy a bíróság nem vizsgálta meg kellő alaposággal az Ebtv.-ben foglalt ellentmondásokat és a felperes ellentmondásos gyakorlatát.
- [16] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Ezen feltételek vagylagos jellegűek, ezért teljesítésüket az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [17] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [18] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a finanszírozott összeg felhasználása jogszerűségének megítélése és ennek során az Ebtv. rendelkezéseinek alkalmazása, valamint a felperes gyakorlatának megítélése kizárólag a bíróságokra tartozó szakjogi kérdés, ezért nem vet fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [19] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, 27. §-ában és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/982/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3323/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 61.Pf.633.212/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda (1054 Budapest, Alkotmány utca 4., I/105., ügyintéző ügyvéd: dr. Galambos Károly) által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § a) pontjára alapozott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az Indítványozó 2014. november 3-án 15 óra 55 perc és 15 óra 58 perc közötti időben az általa üzemben tartott személygépjárművel a Budapest XIII. kerület Katona József utcában, fizető várakozási övezetben érvényes parkolójegy nélkül parkolt. A Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzattal (a továbbiakban: Közszolgáltató) kötött közszolgáltatási szerződés alapján jogviszonyban álló XIII. Kerületi Közszolgáltató Zártkörűen működő részvénytársaság (a továbbiakban: Zrt.) 2014. december 19-én felszólította az Indítványozót a várakozási díj és a pótdíj megfizetésére, majd ennek eredménytelenségére tekintettel a Közszolgáltató 2015. szeptember 13-án fizetési meghagyás kibocsátását kérte az Indítványozóval szemben.
- [3] A perré alakult eljárásban a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.P.93.323/2015/5. sorszámú ítéletében az alperest a keresetnek megfelelően marasztalta a várakozási és a pótdíj megfizetésében. Bizonyítottnak ítélte a díjfizetés nélküli parkolás tényét, valamint a vonatkozó jogszabályok alapján jogszerűnek a Közszolgáltató igényérvényesítése során követett eljárását: a Zrt. közszolgálati szerződésen alapuló eljárásának jogszerűségét, a felszólítás szabályosságát, az igényérvényesítésre nyitva álló határidők megtartását, az elévülés jogi tényének kizártságát.
- [4] Az Indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) 2016. július 6-án kelt 61.Pf.633.212/2016/4. számú jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolása értelmében az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg és helyálló volt az arra alapított érdemi döntése is. A Törvényszék kitért a bizonyítási teher kérdésére, amely körben értékelte és nem látta elfogadhatónak az Indítványozó által felvetetteket. Utalt arra is, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 16/A. §-a nem képezte akadályát annak, hogy a Zrt. a Közszolgáltatóval kötött szerződéses viszonyra tekintettel a közterület parkolással történt hasznosítása kapcsán keletkező szolgáltatói igényt érvényesítse. Ezért figyelemmel arra a körülményre, hogy a Közszolgáltató igényének ténybeli és jogi alapját megfelelően bizonyította, ugyanakkor tekintettel arra is, hogy az Indítványozó a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 392. § (1)–(2) bekezdései szerinti lényeges és az ügy érdemére kiható jogszabálysértést megalapozottan nem állított, az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az Indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Törvényszék fent megjelölt ítéletét az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatállyal kérte megsemmisíteni. Álláspontja értelmében az ítéletek az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdéseibe, a II. cikkbe, a VI. cikk (2) bekezdésébe, a X. cikkébe, a XIII. cikk (1) bekezdésébe, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-sértőek. Ezen túlmenően az ítéletek nem egyeztethetőek össze az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában, a B) cikk (1) bekezdésében, az R) cikkében, a 28. cikkében, valamint a 39. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal sem.
- [6] Az alkotmányjogi panaszról kiolvasható indokolás szerint az Alaptörvény II. cikke magában foglalja a tisztességes jogalkalmazáshoz való jogot, ezen belül „a tényállás felderítését, a jogszabályok tartalmának megállapítását, a döntést arról, hogy a perben érvényesített (állított) jog az igény érvényesítőjét megilleti-e”. Ebbe az eljárási jogszabályok betartása mellett az anyagi jogi szabályok érvényesítése is beletartozik. Az eljáró bíróságok pedig nem biztosították az Indítványozó alapjogainak érvényesülését, különösen, ami a független és pártatlan

- bíróság tisztességes eljárását illetve, valamint jogszerűnek ítélték a Zrt. Indítványozó személyes adataira kiterjedő jogosulatlan adatkezelését. A bíróságok egyebekben figyelmen kívül hagyták az Indítványozó perbeli bizonyítási indítványait, különösen ami a Zrt. pert megelőző, az igényérvényesítéssel kapcsolatos érvénytelen cselekményeit (pl. fizetési felszólítás kézbesítése) illetve. Ezzel a bíróságok negligálták az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésében előírt kötelezettségüket, de „lekezelték az Indítványozó személyiségét” is.
- [7] Az Indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének sérelmét állította arra hivatkozással, hogy az eljáró bíróságok a Mötv. 16/A. §-ában foglaltakkal ellentétesen bizonyítékként fogadták el a perben érvényesített igény megalapozottságára a Zrt. által az Indítványozó személygépjárművéről jogosulatlanul készített fotófelveteleket.
- [8] Az Indítványozó értelmezésében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértésére vezetett az, hogy a bíróságok ítéleteikben – megfelelő bizonyítékok hiányában, tehát jogosulatlanul – kötelezték a kereset szerinti „brutális” tőke és pótdíj összegek, valamint az első és másodfokú bírósági eljárási költségek (perköltség és az államnak járó illetékek) megfizetésére. Mindez sérti az Indítványozó tulajdonhoz való Alaptörvényben elismert jogát.
- [9] Végül az Indítványozó három alponthoz összefoglalt indokolása értelmében a bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is. Az Indítványozó álláspontja értelmében a Zrt. pert megelőző eljárása (pl. felszólítás kézbesítése) jogszerűtlenség folytán joghatás kiváltására nem volt alkalmas, ezért a bíróságoknak meg kellett volna állapítaniuk a Közszolgáltató igényének elévülését. A Bíróságok ezzel ellentétes megállapítása a Mötv. 16/A. §-ába ütközött. A tisztességes eljáráshoz való jogot sérti a bíróságok törvénysértő ítélezése. A hivatkozott alapjogba ütközőnek minősítette az Indítványozó a Zrt. által kézbesített felszólítás tartalmát is, mivel az a várakozás és pótdíjon felül tartalmazta a Zrt. egyéb anyagi jellegű igényeit is. Végül sérelmezte alapjogát a Törvényszék által érvényesített bizonyítási teher kapcsán is.
- [10] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételei fennálltát kellett vizsgálat alá vonnia. Amennyiben ugyanis az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek, úgy azt az Alkotmánybíróság tanácsának vissza kell utasítani.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be panaszát (az Indítványozó részére a Törvényszék ítéletét 2016. augusztus 31-én kézbesítették, panaszát pedig 2016. november 2-án adta postára). Az Indítványozónak az Alkotmánybíróság előtti eljárás megindítására vonatkozó jogosultsága (érintettség) nem lehet kétséges, hiszen a támadott jogerős ítéleteket megelőző eljárásban alperesként vett részt. Utalni kell arra is, hogy az Indítványozó a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőséget kimerítette azzal, hogy az elsőfokú ítélettel szemben a Törvényszékhez fordult fellebbezéssel. A felülvizsgálati eljárás mint rendkívüli jogorvoslat kimerítése az Abtv. alapján nem törvényi feltétel, egyebekben pedig – figyelemmel a támadott jogerős ítéletben elbírált követelés (18 040 forint) mértékére – a vonatkozó Pp. szabályok értelmében nem volt biztosított.
- [12] Az Alkotmánybíróságnak a formai feltételek között vizsgálnia kellett azt is, hogy az alkotmányjogi panasz kimerítette-e az Abtv. 27. § a) pont követelményeit. Az indítvány ennek a feltételnek csak részben tett eleget. Mivel alkotmányjogi panasz benyújtását csupán az Alaptörvényben biztosított jog sérelme alapozhatja meg, ezért az indítvány azon alkotmányos hivatkozásai, amelyek ilyen nem tartalmazzak, érdemi vizsgálatot nem eredményezhetnek. Ilyenként tekintett az Alkotmánybíróság a Nemzeti Hitvallás indítványban megjelölt szövegrészleteire, az R) cikk (2) bekezdésére, valamint a 28. cikkre. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában csupán a visszamenőleges hatály tilalma, avagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya esetén szolgálhat alkotmányjogi panasz alkotmányos alapjául {legutóbb: 3276/2017.(X. 19.) AB határozat, Indokolás [13]}. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybírósági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [13] A formai feltételek között emlékezik meg az Abtv. 52. §-a a határozott kérelem követelményéről, amely egyebek mellett magában foglalja a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések közötti kapcsolat részletes kifejtését [52. § (1b) bekezdés, b) és e) pontjai]. A követett alkotmánybírósági gyakorlat az eddigiekben nem fogadta el az alaptörvény-ellenesség indokolás nélküli, pusztán állítását {legutóbb: 3276/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [14]}. Ennek fényében, érdemi indokolás nélkül a jelen esetben sem lehetett elbírálni a Törvényszék jogerős ítéletének az Alaptörvény X. cikkébe, valamint a 39. cikk (2) bekezdésébe ütköző tartalmát.

- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételét határozza meg, amikor úgy fogalmaz, hogy az indítványnak „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet” avagy – alternatív jelleggel – „alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést” kell felvetnie. Az Abtv. 29. §-ában foglaltak fennállásának megítélése az Alkotmánybíróság mérlegelési körébe tartozik.
- [15] Az alkotmányjogi panasz megsértett alapjogként hivatkozott az Alaptörvény II. cikkében elismert emberi méltósághoz való jogra. Az indítványi elemhez fűzött indokolás szerint az alapjog tartalmához hozzátartozik a peres fél – jelen esetben az alperes – (alap)jogainak érvényesítése, a „tisztesleges jogalkalmazáshoz való jog”, a perrel érintett anyagi jogi szabályok felkutatása és alkalmazása, az alperes „személyiségét lekezelő” elbánás mellőzése.
- [16] Szemben az indítványban foglaltakkal, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az emberi méltóság elismeréséhez fűződő jog lényegét az emberi státusz abszolút védelmében ragadja meg {legutóbb: 3225/2017. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [17]}. A támadott ítéletek az Indítványozónak a nyugvó közlekedés szabályait sértő magatartását vizsgálták és állapították meg, és ebbeli döntéseikben nem volt tetten érhető az indítványozó emberi méltósághoz fűződő elidegeníthetetlen jogának megkérdőjelezése. Ugyanakkor az indítványból olyan érvelés sem volt kiolvasható, amely újszerűségével „alapvető jelentőségűvé” emelte volna az indítvány II. cikkhez kapcsolódó indokolását, ezzel az indítvány érdemi elbírálására készítette az Alkotmánybíróságot.
- [17] Az Indítványozó sérelmezte az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [18] Előjáróban utalni kell arra, hogy a megjelölt alapjogokhoz fűzött indítványban fellelhető indokolás sokkal inkább a peres eljárásokban meghozott, az Indítványozó számára kedvezőtlen ítéletek jogszerűségi, semmint alkotmányossági felülvizsgálatát támasztották alá. Ezért jelen ügyben is hangsúlyozni kell azt az immár évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatot, amely szerint az Alkotmánybíróság „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”. Ezért eljárása nem irányulhat arra, hogy felülvizsgálja a támadott bírói döntés jogszerűségét. Egyebek mellett azért sem, mivel azzal az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el maga is. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. A személyes adatok védelméhez és a tisztességes eljáráshoz fűződő, Alaptörvényben elismert alapjogok tehát saját, autentikus, az Alkotmánybíróság által meghatározott tartalmuk sérelme alapján hivatkozhatók akkor, amennyiben azok nem tükröződnek, nem ismerhetők fel a támadott bírói döntésekben, a bírói jogértelmezésben.
- [19] A jelen ügyben megállapítható volt, hogy a bírói döntések kifejezetten vizsgálták és konkrét jogszabályi rendelkezésekre, valamint a Közzolgáltató és a Zrt. között létrejött közszolgáltatási szerződés számszerűen megjelölt pontjára hivatkozva bírálták el az Indítványozó valamennyi, alkotmányjogi panaszában megjelölt felvetését.
- [20] Az Indítványozó személyes adatainak Zrt. általi kezelésével összefüggésben egyebekben megjegyzendő, hogy az a Közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 9/D. § (7) bekezdésének rendelkezése, tehát közvetlenül törvényi szabályokon alapul, amelyet 2014. március 15-i hatálybalépéssel a 2013. évi CCLII. törvény 23. § (2) bekezdése iktatott a Kkt.-be.
- [21] A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásaként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem kétségesen eljárás természetű alapjogot ismer el, amelyeknek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95.). Az alapjog lényegében abszolút jellegű, azaz mivel önmaga is minősítés eredménye, ezért nem korlátozható. Mindazonáltal azonban a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelei – ilyenként azonosította pl. a testület a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában a bírói indokoláshoz való jogot – tekintetében a korlátozhatóság szükségességének és arányosságának vizsgálata értelmezhető {17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]}.
- [22] Annak a jogkérdésnek a megítélése, hogy a Zrt. a Möt. 16/A. §-a szerinti, a közfeladatot szerződés alapján ellátó gazdálkodó szervezetnek minősíthető-e, a Kkt. 9/D. §-a, valamint a 15/A–15/F. §-ok értelmében a Zrt.

milyen típusú és tartalmú magatartásra jogosult és köteles a nyugvó közlekedést illetően, valamint annak értelmezése, hogy a polgári (büntető, közigazgatási, avagy munkaügyi) perekben hogyan alakul a bizonyítási teher kérdése, részben a bírói mérlegelés körében értékelendő körülmény, részben perjogi szakkérdésnek minősül. Ahogy az is, hogy a bíróság milyen bizonyítási eljárás lefolytatását ítéli szükségesnek a kereset megalapozottságának vizsgálata kapcsán és a bizonyítás eljárás eredményeként milyen tényállást állapít meg. Az alkotmányos kérdés akkor merül fel, ha a lefolytatott eljárás egészében és a per főtárgyához képest nem volt kiegyensúlyozottnak, összességében „fair”-nek minősíthető.

- [23] A jelen ügy kapcsán nem merült fel olyan, a bírói döntés érdemére is kiható, azt befolyásoló, és az eljárás egészére kiható sérelmes helyzet, amely megkérdőjelezte volna akár az elsőfokú, akár a fellebbviteli fórum előtti peres eljárás kiegyensúlyozottságát, az Indítványozó felvetéseinek válasz nélküli elutasítását. Az indítványban felvetettek az eljárt bíróságok ítéleteikben megválaszolták. Az indítványozó olyan körülményre nem hivatkozott, amely a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos értelmezésének tartományában akár a bírói döntés érdemét befolyásolta volna, akár alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként az Alkotmánybíróság előtti eljárás tárgyává válhatott volna.
- [24] A kifejtettekre tekintettel az indítvány az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított elemeire nézve tartalmi oldalról nem volt befogadható.
- [25] Végül az Indítványozó az ítéletek kapcsán az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát sérelmezte. Ebben a körben arra hivatkozott, hogy a bíróságok ítéleteikben – megfelelő bizonyítékok hiányában, tehát jogosulatlanul – kötelezték a kereset szerinti „brutális” (lásd az indítványt!) tőke és pótdíj összegek, valamint az első és másodfokú bírósági eljárásban felmerült költségek (perköltség és az államnak járó illetékek) megfizetésére.
- [26] A jelen végzés 2.2.2. pontjában tett azon megállapítás, amely szerint – szemben az indítványban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság nem kíván alaptörvény-ellenesen az általános hatáskörű bírósági rendszerbe belépve negyedfokú, illetve a Kúria helyébe lépve felülvizsgálati bírósággá válni, a jelen esetben is érvényes. Ezért annak vizsgálata, hogy az Indítványozót törvényesen vagy törvénytelenül marasztalták-e a bíróságok, avagy a marasztalás összecszerúségének megállapítása törvényes volt-e, az Alkotmánybíróság előtt folyó eljárásnak nem lehetnek a tárgyai.
- [27] A perköltségben való marasztalás kapcsán hangsúlyozandó, hogy az alkotmányos és a polgári tulajdonvédelem két önálló megközelítést jelent, az alkotmányos tulajdonvédelem nem azonosítható az absztrakt polgári jogi védelemmel. Ezért ahogy arra a 3120/2017. (V. 30.) AB határozat rámutatott – és a 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, az Indokolás [28] bekezdésében azt megerősítette –, nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá az az eset, ha az indítványozó bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett és ezzel összefüggésben vagyonszertést szenvedett el (Indokolás [40]).
- [28] A kifejtettek értelmében az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben sem tudott alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet azonosítani.
- [29] 3. Mindezen indokok alapján arra a következtetésre kellett jutni, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására részben az Abtv. 27. § a) pontja, az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerinti formai, részben az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott tartalmi feltételek teljesítésének hiányában nem volt lehetőség. Ezért azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján, figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaiban foglaltakra is vissza kellett utasítani.
- [30] Az Indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 53. § (4) bekezdésére hivatkozással kérte a támadott bírói döntések végrehajtásának az alkotmánybírósági eljárás befejezéséig történő felfüggesztését. Mivel az Abtv. hivatkozott rendelkezése a végrehajtás felfüggesztését az alapügyben eljáró bíró számára teszi lehetővé, ezért az Alkotmánybíróság ebben a kérdésben nem dönthetett. Mivel az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján ilyen tartalmú felhívás kibocsátására kivételesen van lehetőség, ezért a jelen ügyben arra hivatalból pedig nem látott indokot.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1928/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.238/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselő nélkül eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Mfv.III.10.238/2016/7. számú ítélete, valamint a Veszprémi Munkaügyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.193/2014/38. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó (a perbeli felperes) a Veszprém Megyei Kormányhivatallal (a továbbiakban: alperes) szemben, baleseti táppénz ügyben hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata tárgyában nyújtott be keresetet.
- [3] 2.1. Az indítványozó baleseti táppénz juttatásban részesült a Veszprém Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár Szakigazgatási Szervétől (továbbiakban első fokú hatóság) 2013. július 29-i üzemi balesete alapján 2013. július 30. és 2014. február 19. napja közötti időszakra. Az indítványozó keresőképtelen állományba került később is: 2014. március 25. és 2014. május 26. közötti-, valamint 2014. június 3. és 2014. július 14. közötti időszakban is. A perben ezen utóbbi két időszak keresőképtelen állományát a háziorvos „8”-as kóddal kiállított (nem üzemi baleseti eredetű keresőképtelen minősítésű) dokumentummal igazolta. Az indítványozó az elsőfokú hatóságnál kérelmet terjesztett elő aziránt, hogy a keresőképtelen állománya további idejére, – 2014. március 25-től kezdődően is – üzemi baleseti táppénzben részesüljön, mert véleménye szerint ezen keresőképtelen állapota is visszavezethető a 2013. július 29-i üzemi balesetére. Az első fokú hatóság a kérelmet elutasította, mert indokolása szerint a keresőképtelenség igazolása a jogszabályok alapján kiállított orvosi igazolás alapján fogadható csak el, ha annak minősítése üzemi baleset esetén az „1”-es orvosi kód. Az indítványozó háziorvosa ezen időszakra a keresőképtelen igazolást „8”-as kóddal adta ki, amit az elsőfokú hatóság megkeresésére megerősített.
- [4] 2.2. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Országos Egészségbiztosítási Pénztár (továbbiakban másodfokú hatóság) az első fokú határozatot helyben hagyta, ugyanazon érvek alapján.
- [5] 2.3. Az indítványozó ezt követően fordult a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: bíróság) és keresetében kérte a közigazgatási határozat felülvizsgálatát, mert jogellenesnek tartotta, hogy háziorvosa igazolása folytán kezelése alatt szüntették meg baleseti táppénze folyósítást. Kereseti kérelme keresőképtelen állománya teljes idejére üzemi baleseti táppénz megállapítására irányult. Sérelmezte, hogy háziorvosa „önkényesen átminősítette” betegségét és azzal együtt az igazoló kódot „8”-ra állította, hogy az orvosnak leletei alapján látnia kellett, hogy nem gyógyult fel. Az alperes a kereset elutasítását kérte, mert véleménye szerint a támadott határozat sem eljárási, sem anyagi jogszabályt nem sértett, orvos szakmai véleményekkel alátámasztott módon állapította meg az üzemi baleseti táppénz folyósításának időszakát. A további időszakokra vonatkozóan okozati összefüggés hiánya miatt nem állapíthatta meg az alperes az üzemi baleseti táppénz jogosultságot.
- [6] A perben a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdése rendelkezései értelmében az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy 2014. február 26-át követően is fennálló keresőképtelensége üzemi balesetéből ered. A bíróság az indítványozó által elé tárt orvosi leletek értékeléséhez

igazságügyi orvosszakértői véleményt szerzett be. A szakvélemény alapján a bíróság megállapította, hogy az indítványozó egészségügyi panaszai kapcsán már korábban felmerülhetett volna, hogy azok nem feltétlenül az üzemi balesetre vezethetők vissza, azonban „fokozott gondosságból az üzemi baleseti keresőképtelen státuszát fenntartották”. A bíróság szerint az indítványozóra vonatkozó „komplex kivizsgálás tisztázta [...] azt 2014. februárban, hogy az elhúzódó derékpanaszok hátterében ekkor már nem traumás elváltozás áll”, tehát egészségügyi panaszai nem hozhatók közvetlen összefüggésbe üzemi balesetével. Az orvosszakértői megállapításokat a bíróság egyértelműnek, hiánytalanoknak és pontosnak tartotta, ezért ítélezése alapjául elfogadta. A bíróság megállapította ítélete indokolásában, hogy „a szakvélemény nem állt ellentétben önmagával, vagy más orvosi véleménnyel”, így az indítványozó házi orvosának véleményével. A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal szakértői bizottsága is vizsgálta az indítványozó esetét és ugyanezen megállapításra jutott. A bíróság szerint „mind a házi orvos, mind az orvosszakértői bizottságok és az igazságügyi orvosszakértői vélemény egyértelműen és egységesen véleményezték azt, hogy felperesnél (indítványozónál) a 2014. február 26-át követő keresőképtelen állapot nem tekinthető baleseti eredetűnek”. A bíróság az indítványozó részletes észrevételeire igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítést rendelt el, amely a korábbi orvosi véleményekkel azonos álláspontra jutott. A fentiekre tekintettel a bíróság a keresetet elutasította.

- [7] 2.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen a keresetének való helyt adás, másodlagosan a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítása érdekében. Hivatkozott a Pp. 3. § (3) bekezdése, 141. § (2) bekezdése, 164. § (1) bekezdése, 182. § (3) bekezdése és 206. § (1) bekezdése megsértésére és arra, hogy szerinte a döntés az anyagi jogszabályok rendelkezéseibe ütközik. Kifogásolta, hogy nem kapta meg a per állásáról való tájékoztatást, hogy a bíróság döntését téves, tény- és iratellenes megállapításokra alapította és a bizonyítékokat iratellenesen értékelte. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság az ő kifogásait érdemben nem bírálta el.
- [8] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Álláspontja szerint a bíróság az eljárási szabályok megsértése nélkül hozta meg határozatát. A per tárgya orvosi szakkérdés volt, amelyről az elsőfokú hatóság a kötelező egészségbiztosítási ellátásról szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 45. § (2) bekezdése alapján beszerzett házi orvosi vélemény, a másodfokú eljárásban a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat- és hatásköréről szóló 95/2012. (V. 15.) Korm. rendelet 13. § (3) bekezdése a) pontja szerint, a rehabilitációs szakértői szerv véleménye, a perben pedig az indítványozó indítványa alapján készített és kiegészített igazságügyi orvosszakértői szerv véleménye egybevetésével döntött a bíróság. Az orvosszakértői vélemény az indítványozó által benyújtott orvosi iratokat is értékelte, és az orvosi vélemények egybehangzóak voltak. Az alperes szerint az indítványozó az eljárás során minden lehetséges bizonyítási indítvánnyal élt, a perbeli jogaival tisztában volt, részére az eljárási jogok érvényesítésére a bíróság minden szükséges tájékoztatást megadott.
- [9] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak és a jogerős határozatot hatályában fenntartotta. Indokolásában kifejtette, hogy a bíróság az indítványozó tájékoztatásának eleget tett, eljárása alapvetően megfelelt a jogszabályi követelményeknek, azonban a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt kötelezettségének nem jelentette teljesítését a jogszabály szövegének első tárgyaláson történő egyszerű ismertetése. Emiatt azonban nem látta indokoltnak az eljárás megismétlésének elrendelését, mivel úgy ítélte meg, hogy az eljárási hiba nem érintette lényegesen az indítványozó perbeli jogainak gyakorlását. Megállapította, hogy az indítványozó bizonyítási kötelezettségével és az igénybe vehető bizonyítási eszközökkel tisztában volt, bizonyítási indítványait erre tekintettel terjesztette elő. A Kúria indokolásában arra is utalt, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem jelölte meg, hogy véleménye szerint a bíróságnak milyen további vizsgálandó tényre vagy körülményre kellett volna felhívnia figyelmét. Hivatkozva két korábbi döntésére, rámutatott arra, hogy „a Pp. szakértői bizonyítást szabályozó rendelkezései abban az esetben teszik lehetővé, egyben a bíróság kötelezettségévé további szakértői bizonyítás elrendelését, ha a szakvélemény aggályos: homályos, hiányos, önmagával vagy más szakértői véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér.” A Kúria nyomatékosította, hogy „a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére, a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésekre jutottak-e.” A Kúria megállapította, hogy az indítványozó üzemi baleseti keresőképtelen állományba helyezése nem képezte bizonyítás tárgyát, „e tény a felülvizsgál-

ni kért határozat jogszerűségének megítélése szempontjából nem bír jelentőséggel.” A Kúria továbbá megállapította, hogy a hatóságok „széleskörű bizonyítási eljárást folytattak le és a bíróság helytállóan mutatott rá ítéletében, hogy a perben vizsgálendő orvosi szakkérdésben a szakértői véleményt nem mellőzhette, a kiegészített szakvélemény pedig a közigazgatási eljárásban beszerzett véleményekkel nem állt ellentétben.” Végső következtetése szerint „a munkaügyi bíróság a per eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, súlyos, a döntés érdemi helyességét befolyásoló eljárási szabálysértést nem követett el. A bíróság a bizonyítékok értékelésének eredményeként – végső soron okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a társadalombiztosítási határozatok hatályon kívül helyezésére a felperes (indítványozó) keresetében felhozottak alapján nem volt ok.”

- [10] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [11] Ebben alapvetően a bizonyítás hiányát sérelmezte, és azt három okból állította.
- [12] Egyrészt arra hivatkozott, hogy a Kúria „figyelmen kívül hagyta azt a tényt”, hogy az indítványozó által feltett kérdések nem, vagy csak részben kerültek az igazságügyi orvosszakértő elé. Ebben az indítványozó az Alaptörvény XIX. cikke (1) bekezdése és a XX. cikke (1) bekezdése sérelmét látta.
- [13] Állította továbbá, hogy komplex vizsgálatára 2014 februárjában nem került sor, csak 2015. április 27-én. Arra hivatkozott, hogy nincs semmilyen olyan adat, ami azt igazolná, hogy egészségügyi panaszai ne a baleset következményei lennének.
- [14] Sérelmezte, hogy ezáltal „a Kúria érdemben nem vizsgálta, figyelmen kívül hagyta a komplex kivizsgálás tényét és megállapításait ezáltal az Abtv. XXIV. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való joga sérült.”
- [15] Másrészt azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság véleménye szerint valótlan és megtévesztő adatok alapján döntött, nem ellenőrizte a szakértői véleményben megjelöltek hitelességét. Véleménye szerint ennek oka, hogy a szakértő tényleges vizsgálatot rajta nem végzett, csupán az orvosi iratok alapján fogalmazta meg véleményét. Kifogásolta, hogy a bíróság – arra hivatkozva, hogy az nem képezte per tárgyát – nem vizsgálta a 2013. március 1-én Angliában bekövetkezett üzemi balesetét sem, ahogy arról adatok hiányában az orvosszakértő sem kívánt nyilatkozni.
- [16] Harmadrészt sérelmezte, hogy a Kúria nem folytatott le bizonyítást, így nem vizsgálta azt, hogy „feltáratlan kérelme” a háziorvos felelősségének megállapítására irányult. Az indítványozó hiánypótlásában az Alaptörvény II. cikkének megsértésére hivatkozott, minthogy kezeléseire és gyógyszereire nincs megfelelő anyagi forrása. Az Alaptörvény XII. cikke sérelmére előadta, hogy az államnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a választott munkájával kapcsolatos joghátrányokat kiküszöbölje, minimalizálja. Az Alaptörvény XVII. cikke (3) bekezdése kapcsán arra hivatkozott, hogy az állam az egészséges és biztonságos munkafeltételek hiányából adódó jogsérelmeket támogatásokkal orvosolni köteles. Az Alaptörvény XIX. cikke kapcsán, mint a szociális biztonsághoz való joga sérelmeként értékelte, hogy a bíróságok tőle a baleseti üzemi táppénz juttatást „ténybeli indok nélkül, kizárólag jogi minősítésre alapozva” „vonták meg”. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikke sérelmét állítva úgy fogalmazott, hogy olyan ítéletek születtek ügyében, melyek „a tényeket figyelmen kívül hagyták és a bírói döntést véleményekre és BNO-kódokra alapozták”.
- [17] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [18] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] 4.1. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alapfeltétele, hogy a sérelmezett alaptörvény-ellenes bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértse.
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [21] 4.2. Az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény II. cikkének, XII. cikk (1)–(2) bekezdésének, XVII. cikk (3) bekezdésének, XIX. cikk (1) bekezdésének, XX. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének rendelkezései Alaptörvényben biztosított jogokat fogalmaznak meg. Az indítvány azonban ezen alaptörvényi cikkek vonatko-

zásában alkotmányjogi értelemben értékelhető indokolást – az erre történt hiánypótlási felhívás ellenére – sem tartalmaz.

- [22] Az indítványozó az indítványból megállapíthatóan alapvető jogai sérelmének állítását lényegében arra alapította, hogy az eljáró közigazgatási és munkaügyi bíróság és a Kúria a rendelkezésre álló orvosi leletek és szakvélemények alapján szakjogi kérdésben másként döntöttek, mint ahogy azt indokoltnak tartotta volna és így végső soron a közigazgatási társadalombiztosítási hatóság nem ítélte meg számára a sérelmezett időszakra (is) üzemi baleseti táppénz folyósítását. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ténylegesen a bíróság által megállapított ténybeli következtetéseket és az ezek tisztázása érdekében megvizsgált bizonyítékok értékelését sérelmezte, melyek felülbírálata kívül esik az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi feladatán.
- [23] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben jelen döntésében is rámutat arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés Indokolás [4]}.
- [24] Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/985/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.28/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.28/2016/3. számú végzésének (a továbbiakban másodfokú végzés) – a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.109/2016/5. számú végzésére (a továbbiakban: elsőfokú végzés) is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az elsőfokú adóhatóság bevallások utólagos ellenőrzése alapján megállapította, hogy az indítványozó különböző internetes aukciós portálokon rendszeresen, nagy mennyiségben értékesített ingó vagyontárgyakat. Ezt a tevékenységet üzletszerűnek minősítette és levonta annak adójogi következményeit, amelynek eredményeképpen az indítványozó terhére több adónemben – köztük személyi jövedelemadóban – adóhiánynak minősülő adókülönbötetet állapított meg 1 211 186 forint összegben és 1 037 429 forintnyi adójogi szankciókat szabott ki. A másodfokú adóhatóság helybenhagyta az elsőfokú határozatot 2014. augusztus 12-én.
- [4] 1.2. Az indítványozó – felperesként – keresettel támadta az alperesi határozatot. Keresetében azt is előadta, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) a 2009-ben hatályos szabályai tekintetében jövedelemszerző tevékenységét jogellenesen minősítette át az adóhatóság különadózó jövedelemből összevonás alá tartozó jövedelemmé. A felperes tevékenysége ugyanis nem felelt meg az üzletszerűség mindhárom törvényi feltételének [Szjtv. 58. § (8) bekezdése], amelyek a következők: az átruházás ellenérték fejében történik (első feltétel); a magánszemély az áfa szabályszerűen bejelentkezett alánya (második feltétel); adólevonási joga megnyílik (harmadik feltétel). Felperes ugyanis adólevonásra nem volt jogosult, mert áfa alanynak be sem jelentkezett. Üzletszerűség hiányában az ingó vagyontárgyak értékesítését a különadózó jövedelmekre vonatkozó szabályok szerint kellett volna értékelni.
- [5] 1.3. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 2016. február 4-én hozott ítéletével (12.K.27.394/2015/6.) a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság szerint az Szja tv. 58. § (8) bekezdése úgy értelmezendő, hogy „abban az esetben is üzletszerűnek minősül a sorozatos ingóértékesítés, ha jogkövető magatartás, szabályszerű bejelentkezés esetén is annak kellene minősíteni. [...] A második feltétel hiánya a felperes jogellenes magatartására vezethető vissza, a harmadik feltétel hiánya pedig ennek szükségszerű következménye”.
- [6] 1.4. 2016. február 8-án megjelent a Magyar Közlönyben az Alkotmánybíróság 2/2016. (II. 8.) AB határozata (a továbbiakban: Abh.), amelynek rendelkező része egyrészt 2014. január hó 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatot (a továbbiakban: KMJE), másrészt elrendelte a KMJE alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.
- [7] 1.5. A felperes felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be a Kúriához és alkotmányjogi panasszal sem fordult az Alkotmánybírósághoz a jogerős elsőfokú ítélettel szemben.

- [8] 1.6. Az indítványozó – perújító felperesként – 2016. április 20-án perújítási kérelmet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozással. Kérelmében előadta, hogy az ítélet alapjául szolgáló adóhatósági határozatban az adóhatóság az Alkotmánybíróság által visszamenőleges hatállyal megsemmisített KMJE-re alapította döntését. Érvelése szerint alaptörvény-ellenes jogegységi döntés nem szolgálhat jogszerű döntés alapjául.
- [9] Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította végzésében a következő indokolással: az Alkotmánybíróság nem rendelkezett a közigazgatási határozatok felülvizsgálatáról. Amíg a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogsérelem orvosolását szolgáló perorvoslat, addig az Alkotmánybíróság döntése jogkérdésben való változást okozott. Jogkérdésben azonban perújításnak nem lehet helye. Rámutatott arra is, hogy a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban figyelembe lehetett volna venni az Alkotmánybíróság határozatát, de a perújító felperes felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be, jöllehet 2016. május 20-ig megtehetette volna azt.
- [10] A perújító felperes fellebbezésére eljáró Székesfehérvári Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az elsőfokú döntést 3.Kpkf.28/2016/3. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kiemelte, hogy az Abh. rendelkező részében írtak alapján a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárásokhoz képest egyéb jogerős határozatok felülvizsgálatára nincs lehetőség. Miután az Alkotmánybíróság döntése a perújításra vonatkozóan eltérő szabályokat nem állapított meg, a közigazgatási perekben hozott jogerős ítéletekkel szembeni perújításra a Pp. vonatkozó szabályai az irányadók. Jogkérdésben perújításnak helye nincs.
- [11] 2. Az indítványozó a másodfokú bíróság végzését alkotmányjogi panasszal támadta az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a hiánypótlásban írtakra is.
- [12] Az alkotmányjogi panasz lényege a következő:
- [13] 2.1. Az elsőfokú és másodfokú bíróság perújítási kérelmet elutasító végzései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXX. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1)–(3) bekezdéseit, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [14] 2.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését azért sérti a másodfokú végzés, mert a jogbiztonság megköveteli, hogy egy visszamenőleges hatályú alkotmánybírósági döntésben foglaltaknak jogorvoslat keretében érvényt lehessen szerezni. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével összefüggésben az indítványozó indokolása az alábbi: „[h]a utólagosan kerül megállapításra, hogy a 3/2013. KMJE Kúria döntés alaptörvény-ellenes, akkor alkalmazása pillanatában sérült az R) cikk (2) bekezdése”.
- [15] 2.3. Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésével, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésével, továbbá XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatban az indítvány azzal érvel, hogy a KMJE korlátozta a bírói függetlenséget, mert a bíróság csak arra hivatkozhatott, de megsemmisítésével elhárult az akadály a bírói mérlegelés gyakorlása előtt. A KMJE korlátozta a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz fűződő jogokat és a jogorvoslatihoz való jogot is, mert a KMJE az Szja tv. egyik mondatát figyelmen kívül hagyta és az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége a perbe vitt kérdést érdemben elbírálni. Az egyetlen jogorvoslat a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja szerinti perújítás megengedése, miután az Alkotmánybíróság a KMJE-t megsemmisítette. Az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a 75%-os költségtartalom helyett az átminősítés következtében csak 10%-os költséghányaddal lehetett számolni. A jogalkotó azonban a 75%-os költségelszámolással kívánt megfelelni az Alaptörvény előbbi bekezdésében írtaknak.
- [16] 2.4. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét azért sérti a másodfokú végzés az indítvány szerint, mert a KMJE korlátozta a bírói függetlenséget, majd annak megsemmisítését követően, a perújítás elutasításával a bíróságok kibújtak alaptörvényi kötelezettségük alól.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú végzés kézbesítése (2016. december 4.) és az alkotmányjogi panasz benyújtása (2017. január 6.) között kevesebb, mint 60 nap telt el. Az alkotmányjogi panaszt

tehát határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban perújító felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor fellebbezéssel élt az elsőfokú bíróság végzésével szemben. A másodfokú bíróság végzése a bírósági eljárást befejezte.

- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) a) pontjában szabályozott, fentebb elbírált feltételeknek.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható az Abtv. 27. § a) pontja értelmében. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlatában e fő szabály alól a következő kivételeket dolgozta ki.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás vagy a felkészülési idő hiánya miatt lehetséges {erről lásd pl.: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3066/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [22] Az indítványozó ugyan hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, de nem vetette fel a visszaható hatályú jogalkotást vagy a felkészülési idő hiányát.
- [23] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a]z Alaptörvény és a jogszabályok mindenre kötelezőek”. „[A]z Alaptörvény e szabálya ugyanakkor az alkotmánybírósági gyakorlat alapján nem Alaptörvényben biztosított jog, így ennek megfelelően vélt sérelmére alkotmányjogi panasz sem alapítható {elsőként lásd: 3379/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbb megerősítette: 3256/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [12]}”. {3026/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [24] Az Alaptörvény 25. cikk (1)–(3) bekezdésére, – néhány kivételes esettől eltekintve [lásd például: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, 4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [44]–[45] – 26. cikk (1) bekezdésére, valamint 28. cikkére alapított panaszokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság szintén rámutat arra, hogy ezekre a rendelkezésekre a panaszos nem alapíthat az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt. E szabályok az államszervezet részét képező bírósági rendszerrel kapcsolatos alapvető rendelkezéseket rögzítik, valamint a bíróságok által végzett jogértelmezésre vonatkoznak. {Lásd például: 3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29], 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [34], 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [14]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [25] Emiatt a panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (2) bekezdésének, 25. cikk (1)–(3) bekezdésének, 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában szabályozott feltételnek.
- [26] 3.3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXX. cikk (1) bekezdését ugyanazon okból hívta fel. Nevezetesen azért, mert perújítási kérelmét a bíróságok elutasították a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának az értelmezése alapján.
- [28] Ezzel szemben hangsúlyozandó, hogy az indítványozó által előadott indokolás egyfelől a KMJE-re és a felülvizsgálattal, illetve alkotmányjogi panasszal nem támadott, az alapeljárásban hozott elsőfokú bírósági ítéletre vonatkozott, másfelől az Abh. rendelkező részének a tartalmát értelmezte. Tulajdonképpen az indítványozó tévesen választotta meg a rendkívüli jogorvoslatot: perújítási ok nélkül perújítással élt felülvizsgálati kérelem helyett, továbbá az elsőfokú bíróság ítéletével szemben nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt sem. E mulasztások a másodfokú végzéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz útján nem orvosolhatók. Alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatot a támadott, perújítás tárgyában hozott bírósági végzések és a felhívott

alaptörvényi rendelkezések között az indítványozó nem vázolt fel. A végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azáltal, hogy az indítványozó az Alaptörvény számos rendelkezését idézte, illetve megjelölte.

- [29] Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat állandó gyakorlatára: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {Lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3205/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezek fényében az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálta felül, hogy a bíróságok a perújítási kérelmet a szakjogi szabályoknak megfelelően bírálták-e el. A törvényességi felülvizsgálat ugyanis nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [30] Mindezek miatt a panasz az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, XXX. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban lefektetett határozottság követelményének.
- [31] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja értelmében – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/137/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.29/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.29/2016/3. számú végzésének (a továbbiakban másodfokú végzés) – a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.108/2016/5. számú végzésére (a továbbiakban: elsőfokú végzés) is kiterjedő hatállyal törtenő – megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az elsőfokú adóhatóság bevallások utólagos ellenőrzése alapján megállapította, hogy az indítványozó különböző internetes aukciós portálokon rendszeresen, nagy mennyiségben értékesített ingó vagyontárgyakat. Ezt a tevékenységet üzletszerűnek minősítette és levonta annak adójogi következményeit, amelynek eredményeképpen az indítványozó terhére több adónemben – köztük személyi jövedelemadóban – adókülönbötet állapított meg 2 860 880 forint összegben, 1 430 440 forint adóbírságot és 993 008 forint késedelmi pótlékot szabott ki. A másodfokú adóhatóság helybenhagyta az elsőfokú határozatot 2014. augusztus 27-én.
- [4] 1.2. Az indítványozó – felperesként – keresettel támadta az alperesi határozatot. Keresetében azt is előadta, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) a 2009-ben hatályos szabályai tekintetében jövedelemszerző tevékenységét jogellenesen minősítette át az adóhatóság különadózó jövedelemből összevonás alá tartozó jövedelemmé. A felperes tevékenysége ugyanis nem felelt meg az üzletszerűség mindhárom törvényi feltételének [Szjtv. 58. § (8) bekezdése], amelyek a következők: az átruházás ellenérték fejében történik (első feltétel); a magánszemély az áfa szabályszerűen bejelentkezett alánya (második feltétel); adólevonási joga megnyílik (harmadik feltétel). Felperes ugyanis adólevonásra nem volt jogosult, mert áfa alanynak be sem jelentkezett. Üzletszerűség hiányában az ingó vagyontárgyak értékesítését a különadózó jövedelmekre vonatkozó szabályok szerint kellett volna értékelni.
- [5] 1.3. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 2016. február 4-én hozott ítéletével (12.K.27.395/2015/6.) a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság szerint az Szja tv. 58. § (8) bekezdése úgy értelmezendő, hogy „abban az esetben is üzletszerűnek minősül a sorozatos ingóértékesítés, ha jogkövető magatartás, szabályszerű bejelentkezés esetén is annak kellene minősíteni. [...] A második feltétel hiánya a felperes jogellenes magatartására vezethető vissza, a harmadik feltétel hiánya pedig ennek szükségszerű következménye”.
- [6] 1.4. 2016. február 8-án megjelent a Magyar Közlönyben az Alkotmánybíróság 2/2016. (II. 8.) AB határozata (a továbbiakban: Abh.), amelynek rendelkező része egyrészt 2014. január hó 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatot (a továbbiakban: KMJE), másrészt elrendelte a KMJE alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.
- [7] 1.5. A felperes felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be a Kúriához és alkotmányjogi panasszal sem fordult az Alkotmánybírósághoz a jogerős elsőfokú ítélettel szemben.

- [8] 1.6. Az indítványozó – perújító felperesként – 2016. április 20-án perújítási kérelmet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozással. Kérelmében előadta, hogy az ítélet alapjául szolgáló adóhatósági határozatban az adóhatóság az Alkotmánybíróság által visszamenőleges hatállyal megsemmisített KMJE-re alapította döntését. Érvelése szerint alaptörvény-ellenes jogegységi döntés nem szolgálhat jogszerű döntés alapjául.
- [9] Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította végzésében a következő indokolással: az Alkotmánybíróság nem rendelkezett a közigazgatási határozatok felülvizsgálatáról. Amíg a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogsérelem orvosolását szolgáló perorvoslat, addig az Alkotmánybíróság döntése jogkérdésben való változást okozott. Jogkérdésben azonban perújításnak nem lehet helye. Rámutatott arra is, hogy a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban figyelembe lehetett volna venni az Alkotmánybíróság határozatát, de a perújító felperes felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be, jöllehet 2016. május 20-ig megtehetette volna azt.
- [10] A perújító felperes fellebbezésére eljáró Székesfehérvári Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az elsőfokú döntést 3.Kpkf.29/2016/3. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kiemelte, hogy az Abh. rendelkező részében írtak alapján a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárásokhoz képest egyéb jogerős határozatok felülvizsgálatára nincs lehetőség. Miután az Alkotmánybíróság döntése a perújításra vonatkozóan eltérő szabályokat nem állapított meg, a közigazgatási perekben hozott jogerős ítéletekkel szembeni perújításra a Pp. vonatkozó szabályai az irányadók. Jogkérdésben perújításnak helye nincs.
- [11] 2. Az indítványozó a másodfokú bíróság végzését alkotmányjogi panasszal támadta az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a hiánypótlásban írtakra is.
- [12] Az alkotmányjogi panasz lényege a következő.
- [13] 2.1. Az elsőfokú és másodfokú bíróság perújítási kérelmet elutasító végzései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXX. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1)–(3) bekezdéseit, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [14] 2.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését azért sérti a másodfokú végzés, mert a jogbiztonság megköveteli, hogy egy visszamenőleges hatályú alkotmánybírósági döntésben foglaltaknak jogorvoslat keretében érvényt lehessen szerezni. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével összefüggésben az indítványozó indokolása az alábbi: „[h]a utólagosan kerül megállapításra, hogy a 3/2013. KMJE Kúria döntés alaptörvény-ellenes, akkor alkalmazása pillanatában sérült az R) cikk (2) bekezdése”.
- [15] 2.3. Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésével, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésével, továbbá XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatban az indítvány azzal érvel, hogy a KMJE korlátozta a bírói függetlenséget, mert a bíróság csak arra hivatkozhatott, de megsemmisítésével elhárult az akadály a bírói mérlegelés gyakorlása előtt. A KMJE korlátozta a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz fűződő jogokat és a jogorvoslatihoz való jogot is, mert a KMJE az Szja tv. egyik mondatát figyelmen kívül hagyta és az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége a perbe vitt kérdést érdemben elbírálni. Az egyetlen jogorvoslat a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja szerinti perújítás megengedése, miután az Alkotmánybíróság a KMJE-t megsemmisítette. Az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a 75%-os költségtartalom helyett az átminősítés következtében csak 10%-os költséghányaddal lehetett számolni. A jogalkotó azonban a 75%-os költségelszámolással kívánt megfelelni az Alaptörvény előbbi bekezdésében írtaknak.
- [16] 2.4. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét azért sérti a másodfokú végzés az indítvány szerint, mert a KMJE korlátozta a bírói függetlenséget, majd annak megsemmisítését követően, a perújítás elutasításával a bíróságok kibújtak alaptörvényi kötelezettségük alól.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú végzés kézbesítése (2016. december 4.) és az alkotmányjogi panasz benyújtása (2017. január 6.) között kevesebb, mint 60 nap telt el. Az alkotmányjogi panaszt

tehát határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban perújító felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor fellebbezéssel élt az elsőfokú bíróság végzésével szemben. A másodfokú bíróság végzése a bírósági eljárást befejezte.

- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) a) pontjában szabályozott, fentebb elbírált feltételeknek.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható az Abtv. 27. § a) pontja értelmében. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlatában e fő szabály alól a következő kivételeket dolgozta ki.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás vagy a felkészülési idő hiánya miatt lehetséges {erről lásd pl.: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3066/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [22] Az indítványozó ugyan hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, de nem vetette fel a visszaható hatályú jogalkotást vagy a felkészülési idő hiányát.
- [23] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a]z Alaptörvény és a jogszabályok mindenre kötelezőek”. „[A]z Alaptörvény e szabálya ugyanakkor az alkotmánybírósági gyakorlat alapján nem Alaptörvényben biztosított jog, így ennek megfelelően vélt sérelmére alkotmányjogi panasz sem alapítható {elsőként lásd: 3379/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbb megerősítette: 3256/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [12]}” {3026/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [24] Az Alaptörvény 25. cikk (1)–(3) bekezdésére, – néhány kivételes esettől eltekintve [lásd például: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, 4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [44]–[45] – 26. cikk (1) bekezdésére, valamint 28. cikkére alapított panaszelemekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság szintén rámutat arra, hogy ezekre a rendelkezésekre a panaszos nem alapíthat az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt. E szabályok az államszervezet részét képező bírósági rendszerrel kapcsolatos alapvető rendelkezéseket rögzítik, valamint a bíróságok által végzett jogértelmezésre vonatkoznak {lásd például: 3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29], 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [34], 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [14]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [25] Emiatt a panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (2) bekezdésének, 25. cikk (1)–(3) bekezdésének, 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában szabályozott feltételnek.
- [26] 3.3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXX. cikk (1) bekezdését ugyanazon okból hívta fel. Nevezetesen azért, mert perújítási kérelmét a bíróságok elutasították a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának az értelmezése alapján.
- [28] Ezzel szemben hangsúlyozandó, hogy az indítványozó által előadott indokolás egyfelől a KMJE-re és a felülvizsgálattal, illetve alkotmányjogi panasszal nem támadott, az alapeljárásban hozott elsőfokú bírósági ítéletre vonatkozott, másfelől az Abh. rendelkező részének a tartalmát értelmezte. Tulajdonképpen az indítványozó tévesen választotta meg a rendkívüli jogorvoslatot: perújítási ok nélkül perújítással élt felülvizsgálati kérelem helyett, továbbá az elsőfokú bíróság ítéletével szemben nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt sem. E mulasztások a másodfokú végzéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz útján nem orvosolhatók. Alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatot a támadott, perújítás tárgyában hozott bírósági végzések és a felhívott

alaptörvényi rendelkezések között az indítványozó nem vázolt fel. A végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azáltal, hogy az indítványozó az Alaptörvény számos rendelkezését idézte, illetve megjelölte.

- [29] Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat állandó gyakorlatára: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3205/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezek fényében az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálta felül, hogy a bíróságok a perújítási kérelmet a szakjogi szabályoknak megfelelően bírálták-e el. A törvényességi felülvizsgálat ugyanis nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [30] Mindezek miatt a panasz az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, XXX. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban lefektetett határozottság követelményének.
- [31] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja értelmében – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/140/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3327/2017. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az autópályák, autóutak és főutak használatának díjáról szóló 36/2007. (III. 26.) GKM rendelet 7/A. § (6)–(7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó (Sárfi Istvánné) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az autópályák, autóutak és főutak használatának díjáról szóló 36/2007. (III. 26.) GKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 7/A. § (6)–(7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozót a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. jogosulatlan úthasználat miatti pótdíj fizetésére kötelezte, aki azonban azt állítja, hogy a pótdíj megfizetésére kötelező levelet részére nem kézbesítették szabályszerűen. Ennek ellenére mégis beállt a kézbesítési vélelem, a pótdíj összegét pedig ezt követően – a 30 napon túli befizetésre vonatkozó rendelkezések alapján – már négyszeres összegű pótdíjban határozták meg.
- [3] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jogot, mert nem írják elő a kétszeri kézbesítési kötelezettséget, ahogyan azt sem, hogy a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. a kézbesítési vélelem beálltáról értesíteni köteles az érintettet, illetőleg az önhibán kívüli mulasztás igazolására sem adnak lehetőséget.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványozó határidőben nyújtotta-e be a panaszt. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapítottan terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, amely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerint a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye.
- [5] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Rendelet 2007. április 1. napján lépett hatályba. A Rendelet 7/A. § (6) és (7) bekezdéseit legutoljára az útdíjfizetési rendszer átalakításával összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 57/2014. (XII. 30.) NFM rendelet módosította, az indítvány benyújtásakor hatályos módosítások 2015. január 1. napján léptek hatályba. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2017. április 3. napján adta postára, ekként az alkotmányjogi panasz a támadott jogszabályhelyek hatálybalépését követő száznolcvan napon túl érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d*) pontja értelmében amennyiben az indítvány elkésett, az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja.
- [6] 3. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 30. § (1) bekezdésben foglalt feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot mellőzve az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő elmulasztása miatt – az Ügyrend

5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/956/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273